

Jarkko Karjalainen

KUNTALAISTEN OSALLISTAMINEN KUNNAN
PÄÄTÖKSENTEKOON -
CASE: SÄKYLÄN NUORTEN KANSALAISRAADIN
JÄRJESTÄMINEN

Liiketalouden koulutusohjelma

2014

KUNTALAISTEN OSALLISTAMINEN KUNNAN PÄÄTÖKSENTEKOON- CASE: SÄKYLÄN NUORTEN KANSALAISRAADIN JÄRJESTÄMINEN

Karjalainen, Jarkko
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Joulukuu 2014
Ohjaaja: Moisio, Hanna
Sivumäärä: 87
Liitteitä: 3

Asiasanat: deliberatiivinen demokratia, kuntalainen, kansalaisraati, päätöksenteko

Kansalaisten mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnan toimintaan on pyritty viime vuosikymmenten aikana kehittämään erilaisten valtiojohtoisten hankkeiden avulla. Muun muassa kansalaisten äänestysaktiivisuus on laskenut, joten keinoja, joilla kansalaiset saataisiin jälleen osallistumaan ja vaikuttamaan aktiivisemmin yhteiskunnan toimintaan, on ollut tarvetta kehittää demokratian vahvistamiseksi. Tässä opinnäytetyössä tutkittiin kansalaisraatia keinona osallistaa kuntalaisia kunnan päätöksentekoon.

Opinnäytetyön teoriaosassa käytiin läpi kunnan päätöksentekoprosessia ja siihen liittyvää lainsäädäntöä, jonka jälkeen tarkasteluun otettiin kuntalaisten osallistumisoi-
keus kunnalliseen päätöksentekoon. Opinnäytetyön empiriaosassa tutkittiin Säskyläs-
sä järjestetyn nuorten kansalaisraadın järjestämisprosessia ja sitä, miten kansalaisraa-
tiin osallistuneet nuoret kokivat kansalaisraadın mahdollisuutena päästä vaikutta-
maan kunnan päätöksentekoon. Tutkimusmenetelmänä oli kvalitatiivinen eli laadul-
linen tutkimusmenetelmä, jonka aineisto kerättiin sekä havainnoimalla kansalaisraa-
dın ohjausryhmän työskentelyä ja kansalaisraatipäivien kulkua että haastattelemalla
raatilaisia ja ohjausryhmän jäseniä. Saatujen tulosten perusteella tehtiin arviointi
kansalaisraatiproessin onnistumisesta ja siitä, miten nuoret kokivat kansalaisraadın
keinona päästä vaikuttamaan kunnan päätöksentekoon.

Saatujen tulosten perusteella todettiin, että kansalaisraati koettiin onnistuneeksi ta-
pahtumaksi raatilaisten mielestä. Raatilaiset olivat tyytyväisiä kansalaisraadın järjes-
telyihin ja tapahtuman ohjelman todettiin olleen monipuolinen ja kiinnostava. Raati-
laiset kokivat saaneensa kansalaisraadista jopa enemmän kuin olivat osanneet odot-
taa, ja uskoivat kansalaisraadın lopuksi laadittuun julkilausumaan kirjattujen kehitys-
ehdotusten toteutuvan ainakin osittain. Vaikka tapaustutkimus ei pyri edustamaan
yleistettävyyttä, voidaan tämän tutkimuksen tuloksista vetää johtopäätöksiä siitä, että
edustuksellisen osallistumisen rinnalle kaivataan nykyään yhä enemmän muita vai-
kuttamisen ja osallistumisen muotoja.

ENCOURAGING THE MUNICIPAL CITIZEN TO PARTICIPATE IN DECISION
MAKING IN THE MUNICIPALITY – CASE: ORGANIZING THE CITIZENS
JURY FOR THE YOUNG IN SÄKYLÄ

Karjalainen, Jarkko

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Business and Administration

December 2014

Supervisor: Moisio Hanna

Number of pages: 87

Appendices: 3

Keywords: deliberative democracy, municipal citizen, citizens jury, decision making

During the last decades the possibilities for the citizen to participate in the action of society has been improved by state-controlled projects. Activity of voting in elections has been lowered among other things, so the ways of getting citizen to participate and having an impact more actively on the activities of society has had a need of improving as making the democracy stronger. In this thesis citizens jury was researched as a way of making the citizens to participate in the decision making in municipality.

The process of decision making and the legislation involved in it was examined in the theory section of this thesis. The rights of the municipal citizen to participate in municipal decision making was examined in the section also. The process of organizing a citizens jury in Säskylä and the ways the young experienced the citizens jury as a way of making an influence on the municipal decision making was examined in the empiricism section of the thesis. Qualitative research was as a research method of the thesis, and the material of research was gathered by observing the steering group's working and by interviewing the jury and some members of the steering group. The succeeding of the citizens jury and the ways the young experienced the citizens jury as a way of having an influence on the municipal decision making was evaluated by the results of qualitative research.

As a result of the research jury members experienced citizens jury as a successful event. The members were satisfied about the arrangements and the program of the citizens jury was experienced diversified and interesting. The members of jury saw that they got even more benefit from the event that they even expected and believed that the improvement proposals registered in the jury's declaration were going to be fulfilled, atleast partly. Even though a case study doesn't try to represent generality, it is possible to make a conclusion about the results of this thesis of people looking for other options to have an influence and impact beside representative participation.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	7
2	TAUSTAA OPINNÄYTETYÖLLE.....	8
2.1	Opinnäytetyöongelma.....	8
2.2	Teoreettinen viitekehys.....	9
2.3	Tutkimusmenetelmät.....	11
3	KUNNAN PÄÄTÖKSENTEKO.....	13
3.1	Kunnallinen itsehallinto ja kansanvaltaisuus.....	13
3.2	Kunnan hallinnon järjestäminen.....	14
3.3	Lainsäädäntö päätöksentekomenettelyn pohjalla.....	15
3.3.1	Suomen perustuslaki (731/1999).....	15
3.3.2	Hallintolaki (434/2003).....	16
3.3.3	Kuntalaki (365/1995) ja johtosäännöt.....	16
3.4	Päätöksenteon vaiheet.....	17
3.4.1	Asian vireillepano ja vireille tulo.....	18
3.4.2	Asian valmistelu.....	18
3.4.3	Päätöksenteko ja päätös.....	19
3.4.4	Täytäntöönpano.....	20
4	KUNTALAISTEN OSALLISTUMINEN KUNNAN PÄÄTÖKSENTEKOON JA TOIMINTAAN.....	21
4.1	Lainsäädäntö kuntalaisten osallistumisoikeuden taustalla.....	21
4.2	Toimia ja hankkeita kuntalaisten osallistumisen kehittämiseksi.....	24
4.3	Vaikuttaminen demokratian eri muotojen keinoin.....	27
4.3.1	Edustuksellinen demokratia.....	28
4.3.2	Suora demokratia.....	29
4.3.3	Osallistuva ja käyttäjälähtöinen demokratia.....	30
4.3.4	Vastademokratia.....	30
4.3.5	Deliberatiivinen demokratia.....	31
4.3.6	Lähidemokratia.....	31
5	KANSALAISRAATI OSALLISTUMISEN JA VAIKUTTAMISEN KEINONA.....	32
5.1	Kansalaisraadın järjestämistä vaativan asian esiinnostaminen.....	34
5.2	Projektiryhmän kokoaminen.....	35
5.3	Ohjausryhmän koollekutsuminen ja konsultointi.....	37
5.4	Kansalaisraatilaisten valinta.....	38
5.5	Varsinaiset kansalaisraatipäivät ja niitä edeltävä logistiikka.....	40
5.6	Seuranta ja arviointi.....	41

6	NUORTEN KANSALAISRAADIN JÄRJESTÄMINEN SÄKYLÄSSÄ	42
6.1	Tutkimusaineiston kerääminen	43
6.1.1	Havainnointi... ..	43
6.1.2	Haastattelu.....	44
6.1.3	Tulosten luotettavuus.....	45
6.2	Taustatietoja Säskylän kunnan hallinnosta.....	45
6.3	Taustaa nuorten kansalaisraadın järjestämislle Säkylässä	46
6.4	Kansalaisraatıprosessın seuranta.....	47
6.4.1	Ohjausryhmän työskentelyn seuranta.....	48
6.4.2	Nuorten kansalaisraati 14.-17.10.2014.....	58
6.4.3	Julkilausuma... ..	63
6.4.4	Jatkotoimet ja seuranta	63
6.5	Haastattelututkimuksen toteutus	64
6.6	Haastattelujen tulokset	65
6.6.1	Kansalaisraadın markkinointi ja raatilaisten rekrytointi.....	65
6.6.2	Ennako-odotukset kansalaisraadista	66
6.6.3	Kokemukset nuorten kansalaisraadista.....	68
6.7	Ohjausryhmän ajatuksia kansalaisraadın onnistumisesta	70
7	TULOSTEN ARVIOINTI.....	71
7.1	Kansalaisraatıprosessın havainnointitulosten arviointi.....	71
7.1.1	Ohjausryhmän työskentely	71
7.1.2	Kansalaisraadın osallistujien rekrytointi ja valinta.....	73
7.1.3	Kansalaisraadın ohjelman suunnittelu	74
7.1.4	Kansalaisraati.. ..	75
7.1.5	Kansalaisraadın jälkeinen seuranta.....	76
7.2	Haastattelujen tulosten arviointi	76
7.2.1	Ennako-odotukset kansalaisraadista.....	76
7.2.2	Kokemukset kansalaisraadista.....	78
8	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	79
	LÄHTEET.....	85
	LIITTEET	

TERMILUETTELO

Deliberatiivinen demokratia Julkisen harkinnan ja keskustelun tärkeyttä korostava demokratiaihanne, jossa asioista päättäminen tapahtuu yhdessä julkisesti ja tasa-arvoisesti keskustellen ja harkiten. (Harju 2010, 105.)

Kansalaisraati Tietyn yhteisön (kunnat, kaupungit, nuoriso, vanhukset jne.) edustajista valittu yhteisöä laaja-alaisesti edustava raati, joka kokoontuu käsittelemään valittuja yhteisöön ja yhteisön asuinympäristöön liittyviä ongelmia tai haasteita. (Citizens jury handbook, 2004.)

Kansanvaltaisuus Suomen perustuslain 2§:n mukaan valtiolta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta. Kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen. (Suomen perustuslaki 731/1999, 2§.)

Lähidemokratia Valtiollisen demokratian rinnalle kehittynyt toissijainen kansanvalta, jonka tavoitteena on osallistuminen päätöksentekoon kansalaisten lähiympäristössä. (Otakantaa.fi:n demokratiasanasto 2014.)

Osallistaminen Osallistaminen on osallisuuden rinnakkaismuoto, osallistumismahdollisuuksien tarjoamista kuntalaisille. Osallistaminen on ylhäältä alaspäin, hallinnosta kuntalaisille päin tapahtuvaa toimintaa. (Otakantaa.fi:n demokratiasanasto 2014.)

Osallisuus Osallisuus on periaate, jonka mukaan kansalaisella ja kuntalaisella on voitava olla mahdollisuus sekä saada tietoa päätöksenteosta että päästä vaikuttamaan siihen. Toisin sanoen kansalaisen on voitava aidosti ja aktiivisesti olla osa suurempaa kokonaisuutta. (Otakantaa.fi:n demokratiasanasto 2014.)

1 JOHDANTO

Toimivan ja ympäröivän maailman muutoksiin mukautuvan kunnan perustana ja kivijalkana on toimiva demokratia. Demokratia merkitsee perimmältään kansalaisten osallisuutta itseään koskevaan päätöksentekoon, joka länsimaisessa demokratiassa ilmenee ennen kaikkea edustuksellisenä järjestelmänä. Edustuksellinen demokratia on Suomen paikallishallinnon perusta. Erityisesti 1990-luvulta lähtien on kehitetty suoran osallistumisen käytäntöjä täydentämään edustuksellista demokratiaa. Näiden käytäntöjen kautta kuntalaisille on pyritty tarjoamaan mahdollisuus suoremmin vaikuttaa asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon. (Anttiroiko, Haveri, Karhu, Ryyänen & Siitonen 2003, 197-199; Suomen Kuntaliiton www-sivut 2014.)

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan kunnallista demokratiaa ja sitä, millä keinoin kuntalaiset voivat osallistua kunnan toimintaan ja päätöksentekoon. Teoriaosan alussa käydään läpi kunnan päätöksentekoon liittyvä lainsäädännöllinen perusta ja päätöksentekomenettelyn vaiheet. Teoriaosan jälkimmäisessä osassa tarkasteluun otetaan kuntalaisten rooli osana kunnallista demokratiaa. Osiossa sivutaan toimia, joilla valtionhallinnon taholla on pyritty parantamaan kansalaisten ja kuntalaisten osallisuutta viime vuosikymmenten aikana. Läpi käydään kuntalaisten osallistumiseen liittyvä lainsäädäntö ja keinot, joita kuntalaisilla tänä päivänä on osallistua ja vaikuttaa demokratian eri muotojen kautta. Tarkempaan tarkasteluun otetaan deliberatiivinen demokratia, johon perustuu opinnäytetyön empiria-osassa tutkittavana oleva Säskylän kunnassa syksyllä 2014 järjestetty nuorten kansalaisraati.

Opinnäytetyön empiriaosassa tarkoitus on tutkia millainen prosessi kokonaisuudessaan kansalaisraadin järjestäminen kunnan kannalta on ja toisaalta myös sitä, miten kansalaisraatiin valitut osallistujat suhtautuvat mahdollisuuteen ottaa aktiivisesti osaa kunnan päätöksentekoon ja kehittämiseen. Opinnäytetyön tavoitteena on avata kunnallisen demokratian toteutumista ja tuoda esiin niitä mahdollisuuksia ja vaihtoehtoja, joita kunnissa voidaan käyttää kuntalaisten osallistamiseksi kunnan päätöksentekoon. Tutkimalla kansalaisraadin järjestämisprosessia, sekä arvioimalla kansalaisraatiin osallistuvien kuntalaisten mielipidettä ja ajatuksia järjestetystä kansalaisraadista,

voidaan myös saada tietoa siitä, mikä tällaisessa kunnan asukkaita päätöksentekoon osallistavassa toiminnassa on kuntalaisten mielestä tärkeää ja toimivaa. Näin ollen kunta voi hyödyntää tämän arvioinnin pohjalta tehtyjä johtopäätöksiä mahdollisesti tulevaisuudessa järjestettävien tapahtumien yhteydessä.

2 TAUSTAA OPINNÄYTETYÖLLE

2.1 Opinnäytetyöongelma

Opinnäytetyöni aiheena on kuntalaisten osallistaminen heitä koskevaan päätöksentekoon. Työni ongelmana on tutkia kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumista kunnassa. Lainsäädännössä on monessa kohdin otettu huomioon kuntalaisten osallistumisoikeus yhteiskunnan toimintoihin. Esimerkiksi kuntalain 27 §:n mukaan valtuuston on pidettävä huolta siitä, että kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kunta voi vapaasti päättää siitä, miten se tämän velvollisuutensa käytännössä toteuttaa. (Suomen Kuntaliiton www-sivut 2014.)

Tavoitteeni on selvittää, millaisia keinoja kunnalla on osallistaa kuntalaisia heitä koskevaan päätöksentekoon. Opinnäytetyöni case-tapauksessa keskitytään tutkimaan tarkemmin kansalaisraatia keinona ottaa kuntalaiset mukaan kunnan päätöksentekoon. Toimeksiantajana opinnäytetyössäni toimi Säskylän kunta, joka järjesti syksyllä 2014 nuorten kansalaisraadissa raatiin valitut säkyläläiset nuoret pääsivät kehittämään ”Nuorten kuntaa”. Tarkoitukseni on tutkia sitä, millainen prosessi kansalaisraadissa järjestäminen kunnan näkökulmasta on, ja miten kansalaisraatiin osallistuvat kuntalaiset kokevat deliberatiiviseen demokratiaan perustuvan kansalaisraadissa kunnan keinona osallistaa kuntalaisia. Tavoitteeni on arvioida havaintojen ja haastattelujen perusteella kansalaisraadissa onnistuminen sekä järjestelyprosessin että itse tapahtuman osalta. Pyrkimyksenä on tuoda esiin, miten kansalaisraati soveltuu ja nivoutuu osaksi kunnallista päätöksentekoa kuvaamalla koko kansa-

laisraadın järjestämispösessin. Pösessiä seurataan siitä lähtien, kun tapahtuman järjestämistä käsitellään ensimmäisen kerran kunnan toimielimissä aina raatilaisten laaitaman julkilausuman luovutukseen saakka. Lisäksi tarkoitus on pyrkiä selvittämään miten julkilausumaan kirjattujen kehitysehdotuksien toteutumista jatkossa tullaan seuraamaan.

Opinnäytetyölläni pyrin vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

- 1) Millaisin keinoin kuntalaiset voivat osallistua ja vaikuttaa kunnan päätöksentekoon ja ympäristönsä kehittämiseen?
- 2) Millainen pösessi on kansalaisraadın järjestäminen?
- 3) Miten säkyläläiset nuoret kokevat kansalaisraadın keinona osallistua kunnan toimintaan ja päätöksentekoon?

Säkylän kunta voi hyödyntää opinnäytetyöni tuloksia mm. nuorten kansalaisraadın loppuraportin laaitimisessa sekä tulevaisuudessa mahdollisesti järjestettävien kansalaisraatien järjestämisessä.

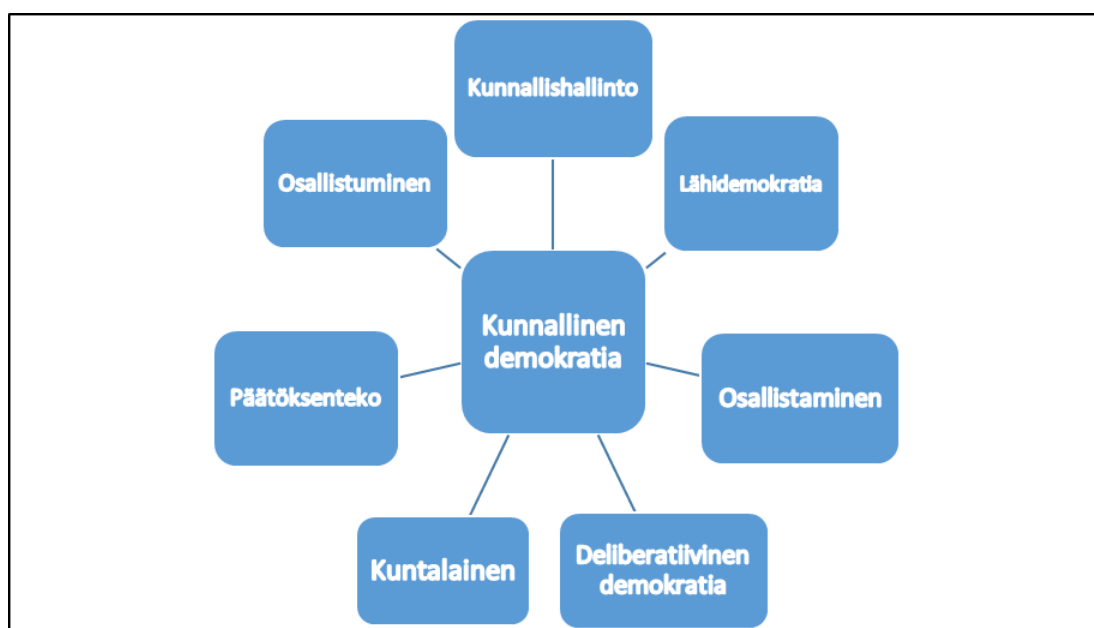
2.2 Teoreettinen viitekehys

Keskeisiä peruskäsitteitä, joita opinnäytetyössäni käsitellään, ovat kunnallishallinto, päätöksenteko, lähidemokratia, osallisuus ja osallistaminen sekä deliberatiivinen demokratia.

Työni teoriaosassa on tarkoitus aluksi selvittää pohjimmiltaan, miten kunnissa päätöksenteko tapahtuu, eli mistä kunnallishallinto kokonaisuudessaan koostuu. Kunnallisen demokratian ja lähidemokratian käsitteiden avaamisen kautta lähestytään opinnäytetyöni keskeistä teemaa, eli kuntalaisten roolia kunnallisen päätöksenteon osana. Deliberatiivisen demokratian käsite liittyy työn empiriaosassa tarkasteltavaan kansalaisraatiin, jossa osallistuminen ja vaikuttaminen tapahtuvat julkisen ja harkitsevan keskustelun kautta. Empiriaosassa tutkitaan ja arvioidaan kansalaisraadın järjestämispösessiä. Tarkastelussa on se, miten nuoret kuntalaiset pääsevät kansalaisraadın

kautta kehittämään ja ideoimaan omaan elinympäristöönsä, palveluihin jne. liittyviä asioita. Haastattelujen ja havainnoinnin avulla tarkastellaan tapahtuman järjestämisprosessia ja sitä, miten nuoret suhtautuvat kansalaisraadien kautta mahdollisuuteen osallistua aktiivisesti kunnan päätöksentekoon ja miten onnistuneeksi he tapahtuman kokonaisuudessaan kokevat. Ohjausryhmän jäsenten haastattelujen avulla selvitetään myös sitä, miten järjestävä taho kokee tapahtuman onnistuneen.

Kuviossa 1 on opinnäytetyön viitekehys kuvattu kaaviokuvana. Kuvion keskiössä on kunnallinen demokratia, joka on keskeisenä käsitteenä opinnäytetyössäni. Kuviossa on tuotu esiin käsitteitä, jotka liittyvät olennaisesti kunnalliseen demokratiaan. Taustalla tärkeässä asemassa ovat kunta ja kunnallishallinto, joiden toiminta pohjaa kunnalliseen demokratiaan. Opinnäytetyössäni tarkastelunäkökulmaksi otetaan kuntalaisten osallistuminen ja osallistaminen päätöksentekoon. Lähidemokratia liittyy juuri kiinteästi kuntalaisten osallistumiseen kunnan päätöksentekoon ja kehittämiseen. Kansalaisraadien ideana on julkisesti käytävän keskustelun avulla löytää ratkaisuja ja parannuskeinoja kunnan ympäristöön, palveluihin jne. Tällöin puhutaan deliberatiivisesta demokratiasta, joten myös sen käsitteen selvittäminen on olennaisen tärkeää.

Kuvio 1. Opinnäytetyön viitekehys kaaviokuvana.

2.3 Tutkimusmenetelmät

Kun ryhdytään käytännön tasolla laadullisen tutkimuksen suorittamiseen, on se aloitettava avoimin, ennakko-oletuksista vapain mielin. Tutkimuksen tekijän tulee olla aiheesta avoimesti kiinnostunut ja mieluummin sen verran aiheen sisällöstä perillä, että hän osaa alusta lähtien havaita olennaiset tutkittavan ilmiön piirteet. Olennaisen tärkeää myöhempien tulkintojen kannalta on ymmärtää konteksti, eli se, miten asia tai ilmiö liittyy ympäristöönsä. (Anttila 2006, 277.)

Tässä opinnäytetyössä käytetään kvalitatiivista, eli laadullista tutkimusmenetelmää. Se soveltuu työn aiheena olevan aihealueen tutkimiseen, sillä tarkoituksena on tarkastella, millaisen prosessin kautta Säskylän kunta toteuttaa opinnäytetyön aiheena olevan tapahtuman. Tarkoitus on myös tutkia kansalaisraatiin osallistuvien kuntalaisten mielipiteitä tapahtuman onnistumisesta ja tarkoituksenmukaisuudesta kuntalaisten päätöksentekoon osallistamisen muotona. Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on ilmiön ymmärtäminen, selittäminen, tulkinta ja usein myös soveltaminen. Laadullinen tutkimusote etenee pisimmälle vietyinä käytännön ilmiöstä ja havainnoista yleiselle tasolle eli empiriasta teoriaan. (Anttila 2006, 275-276.)

Tämä opinnäytetyö on tyypiltään tapaus- eli case-tutkimus. Tapaustutkimuksen tarkoituksena on tutkia intensiivisesti tiettyä, tavallisesti jotakin sosiaalista kohdetta, esimerkiksi yksilöitä, ryhmiä, laitoksia tai yhteisöjä. Tapaustutkimus soveltuu Säskylän kunnan järjestämän kansalaisraadien tutkimusmenetelmäksi hyvin, sillä intensiivisenä tutkimusmenetelmänä tapaustutkimus kohdistuu ajankohtaisiin asioihin ja siinä on mahdollisuus suorittaa systemaattista observointia eli havainnointia sekä haastatteluja. Tapaustutkimus on enemmän kohdistunut selitykseen kuin tulkintaan. Case-tutkimus ei pyri edustamaan yleistettävyyttä, vaan tapaustutkimuksen kohteena oleva tapaus sinänsä on kiinnostava. (Anttila 2006, 286-287.)

Aineiston hankinnan vaihtoehdot ovat osa tietoteoriaa ja problematiikkaa. Tietoteoriassa erotetaan kaksi erilaista tutkimusohjelmaa, jotka ovat positivismi ja hermeneutiikka. Näistä hermeneutiikka korostaa laadullisia aineistoja ja ymmärtävää otetta. Se on kiinnostunut erityisyyksistä yleistysten sijaan. Aineiston hankinnan vaihtoehdot ovat kyselytutkimus, havainnointi ja haastattelu. (Pitkäranta 2009, 61.)

Tässä opinnäytetyössä empiirisen aineiston hankinnan keinoina käytetään havainnointia ja haastatteluja. Havainnointi soveltuu tapahtuman järjestämisen prosessin ja itse tapahtuman tarkasteluun ja arviointiin. Haastattelu puolestaan soveltuu raatiin osallistuvien henkilöiden ja ohjausryhmän mielipiteiden selvittämiseen. Haastattelulla kartoitetaan osallistujien ajatuksia kansalaisraatiin osallistumisesta. Haastattelu sopii aineiston hankinnan vaihtoehdoksi tässä tapauksessa hyvin, koska tarkoitus on tutkia osallistujien mielipiteitä ja ajatuksia kansalaisraadista.

3 KUNNAN PÄÄTÖKSENTEKO

3.1 Kunnallinen itsehallinto ja kansanvaltaisuus

Kunta ja sen tarjoamat palvelut vaikuttavat suuresti ja laaja-alaisesti kunnan asukkaiden elämään. Kunnat järjestävät kuntalaisten peruspalvelut. Ne vastaavat ennaltaehkäisevästä ja perusterveydenhuollosta, erikoissairaanhoidosta sekä hammashuollosta. Lisäksi ne huolehtivat lasten päivähoidosta, vanhustenhuollosta, vammaispalveluista sekä monista muista sosiaalihuollon tehtävistä. Kunnat ylläpitävät peruskouluja, lukioita, ammattioppilaitoksia ja ammattikorkeakouluja, sekä tarjoavat aikuiskoulutus-, taideo-petus-, kirjasto-, kulttuuri-, nuoriso-, liikunta- ja vapaa-ajanpalveluja. Näiden lisäksi ne ohjaavat alueensa maankäyttöä ja rakentamista, sekä edistävät elinkeinoja ja työllisyyttä sekä tietoyhteiskuntakehitystä. (Suomen Kuntaliiton www-sivut 2014.)

Perustuslain mukaan Suomi jakaantuu kuntiin, joiden hallinnon tulee perustua kunnan asukkaiden itsehallintoon (Suomen perustuslaki 731/1999, 121§). Itsehallinnolla tarkoitetaan valtion alaiselleen julkiselle yhdyskunnalle tai laitokselle antamaa oikeutta hoitaa omien elintensä avulla sille määrättyjä tai sille muuten kuuluvia tehtäviä (Oulasvirta & Brännkärr 2001, 7). Kunnallinen itsehallinto on tärkeä lähtökohta paikallisten asioiden hoidossa ja mahdollisuudessa tehdä paikallisia valintoja. Sen avulla kuntien on mahdollista kehittää omaa erilaisuuttaan, erityispiirteitään ja vahvuuksiaan verrattuna muihin kuntiin. Kukin paikallinen yhteisö tekee omat ratkaisunsa ja toimii itse päättämällään tavalla niin kuin näkevät tarpeelliseksi omat paikalliset olosuhteet huomioiden. (Sallinen, Majoinen & Salenius 2012, 17.)

Perustuslaissa turvataan itsehallinnollisten kuntien kansanvaltaisuus. Perustuslain 2§:ssä todetaan, että valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta. Tämän lisäksi pykälässä todetaan, että kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen (Suomen perustuslaki 731/1999, 2§). Pykälässä vahvistetaan siis kansanvaltaisuuden periaate. Vaikka 2§:n 1 momentti rajoittuukin koskemaan valtiovallan kansanvaltaista järjestämistä, lähtökohtana kuitenkin on, että kaikella julkisen vallan

käytöllä, myös kansallisen tason alapuolella olevilla hallinnon tasoilla, on oltava demokraattinen perusta. Olennainen merkitys kansanvallan toteuttamisessa on erityisesti kunnallisella itsehallinnolla. (HE 1/1998, 1. luku.)

3.2 Kunnan hallinnon järjestäminen

Kunnallishallinnolla on katsottu olevan tiettyjä perustuslain suojaamia keskeisiä piirteitä. Näihin keskeisiin piirteisiin on yleensä katsottu kuuluvan ainakin, että kuntalaisilla on oikeus valita kunnan ylin päättävä elin, eli kunnanvaltuusto. Myös valtuustolla on yleinen toimivalta päättää kuntalaisten yhteisistä asioista, minkä lisäksi kunnalla on tietyt sille erikseen lainsäädännöllä määrätyt tehtävät. Kolmantena asiana on se, että kunnalla on itsenäinen taloudellinen päätösvalta, jonka ytimenä on verotusoikeus. Neljäntenä piirteenä kunta on valtionhallinnosta erillinen ja sen toimielimillä on tietty riippumattomuus valtiosta. (Harjula & Prättälä 2012, 37-38.)

Kunnan hallinto järjestetään kuntalain mukaisesti. Kuntalaki on kunnallishallinnon peruslaki, jonka mukaisesti kunta voi järjestää hallintonsa. Kuntalaki on yleislaki, ja lain 3.1§:n mukaan muu laki tai muussa laissa olevan yksilöidyn valtuutuksen nojalla annettu asetus tai määräys menee kuntalain edelle. (Harjula & Prättälä 2012, 231.) Kuntalain 16§:n mukaan kunnan valtuusto hyväksyy tarpeelliset johtosäännöt, joissa määrätään kunnan eri viranomaisista sekä niiden toiminnasta, toimivallan jaosta ja tehtävistä (Kuntalaki 365/1995, 16§).

Kunnan hallintoon kuuluu sekä luottamushenkilöitä että henkilöstöä, eli viranhaltijoita ja työntekijöitä. Valtuuston hyväksymissä johtosäännöissä määrätään kunnan luottamushenkilö- ja henkilöstöorganisaation perusrakenne. Kunnan ainoa pakollinen johtosääntö on hallintosääntö. Johtosäännössä määrätään eri viranomaisten toimivallan jaosta ja tehtävistä. (Harjula & Prättälä 2012, 232.) Luottamushenkilöillä on keskeinen asema edustukselliseen demokratiaan perustuvassa kunnallisessa päätöksenteossa. Kunnan luottamushenkilöitä ovat valtuutetut, varavaltuutetut sekä kunnan toimielimiin valitut jäsenet ja varajäsenet. Luottamushenkilöt käyttävät ylintä pää-

tösvaltaa, joka tarkoittaa käytännössä sitä, että tärkeimmät päätökset tehdään kunnan toimielimissä. (Sallinen ym. 2012, 63.)

Asioiden valmistelusta ja esittelystä luottamushenkilötoimielimille ja palvelujen tuottamisesta huolehtii kunnan palveluksessa oleva henkilöstö, joka saa palkkaa työstään. Viranhaltijat ja työntekijät toimivat luottamushenkilötoimielinten alaisina. (Sallinen ym. 2012, 63.)

3.3 Lainsäädäntö päätöksentekomenettelyn pohjalla

Päätöksentekomenettely eli hallintomenettely on määrämuotoinen prosessi, johon antavat raameja useat säännökset niin Suomen perustuslaista, hallintolaista kuin kuntalain osalta. Seuraavassa käydään läpi hallintomenettelyyn liittyvien lakien keskeisimpiä sisältöjä perustuslain, hallintolain ja kuntalain osalta.

3.3.1 Suomen perustuslaki (731/1999)

Julkisen hallinnon päätöksenteon perusteet on kirjattu Suomen perustuslakiin. Keskeisiä päätöksentekomenettelyyn eli hallintomenettelyyn vaikuttavia perustuslain säännöksiä ovat oikeusvaltioperiaate (2§), hyvän hallinnon takeet (21§), julkisuusperiaate (12§), vaali- ja osallistumisoikeudet (14§), oikeus omaan kieleen (17§) sekä vastuu virkatoimista (118§). (Sallinen ym. 2012, 71.)

Oikeusvaltioperiaatteen mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Hallinnon lainalaisuus todetaan 2§:ssä siten, että kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Perustuslain 21§:n mukaisiin oikeuksiin kuuluu myös oikeus hyvään hallintoon, johon kuuluvat oikeus saada asia käsiteltyksi asianmukaisesti ilman aiheetonta viivytystä toimivaltaisessa viranomaisessa, käsittelyn julkisuus, oikeus tulla kuulluksi, päätöksen perusteleminen sekä oikeus hakea muutosta riippumattomalta tuomioistuimelta. (Sallinen ym. 2012, 71.)

Perustuslain 12§:n mukaan hallinto perustuu julkisuusperiaatteelle, jonka lähtökohdaksi on, että viranomaisen asiakirjat ovat tiettyjä poikkeustilanteita lukuunottamatta julkisia. Jokaisella on myös oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta. Perustuslain 14§:ssä säädetään vaali- ja osallistumisoikeuksista, jonka keskeisin sisältö on, että julkisen vallan on edistettävä yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon. 17§:n mukaan yksilöllä on oikeus käyttää viranomaisessa omaa kieltään, eli suomea tai ruotsia. 118§:n säännös virkavastuusta tarkoittaa sitä, että viranhaltijat ja luottamushenkilöt toimivat virkavastuulla ja vastaavat toimiensa lainmukaisuudesta. (Sallinen ym. 2012, 71-72.)

3.3.2 Hallintolaki (434/2003)

Hallintomenettelyä koskevan yleissäännösten muodostaa hallintolaki, jossa säädetään hyvän hallinnon perusteista sekä hallintoasiassa noudatettavasta menettelystä. Lain toisessa luvussa käsiteltävät hyvän hallinnon perusteet on tarkoitettu täydentämään hallintoasiassa noudatettavaa menettelyä, joka tarkoittaa sitä, että perusteet otetaan huomioon menettelysäännösten rinnalla. (Kulla 2012, 93.) Hyvän hallinnon perusteet pitävät sisällään hallinnon oikeusperiaatteet (6§), palveluperiaatteen ja palvelun asianmukaisuuden (7§), neuvonnan (8§), hyvän kielenkäytön vaatimuksen (9§) sekä viranomaisten yhteistyön (10§). (Hallintolaki 434/2003, 6-10§.)

3.3.3 Kuntalaki (365/1995) ja johtosäännöt

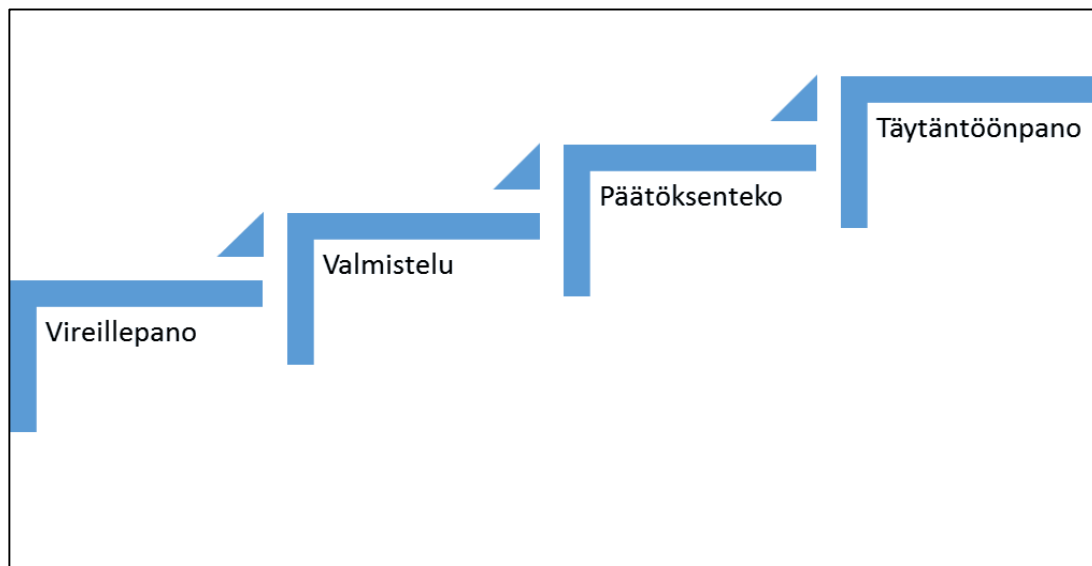
Kunnan kokousmenettelyn perussäännökset ovat kuntalaissa. Kuntalain 16§:n mukaan valtuusto hyväksyy hallinnon järjestämiseksi tarpeelliset johtosäännöt, joissa määrätään kunnan eri viranomaisista sekä niiden toiminnasta, toimivallan jaosta ja tehtävistä. 50§:n mukaan valtuusto hyväksyy hallintosäännön, jossa annetaan tarpeelliset määräykset kunnan hallinto- ja päätöksentekomenettelystä. Kuntalain 15§:n mukaan valtuuston hyväksymässä työjärjestyksessä tai muussa johtosäännössä annetaan määräyksiä mm. valtuuston toiminnasta. (Kuntalaki 365/1995, 15-16§ ja 50§.) Valtuuston ja kunnan muiden toimielinten kokouksia koskeva sääntely eroaa siinä, että perussäännökset ylimmän toimielimen eli valtuuston kokoontumisesta ovat kun-

talaissa, kun taas muiden toimielinten kohdalla kokousmenettely perustuu pääosin hallintosäännön määräyksiin. (Sallinen ym. 2012, 72-73.)

3.4 Päätöksenteon vaiheet

Ominaista kunnan muodolliselle päätöksenteolle ovat sen monivaiheisuus ja kokousmenettely. Kokousmenettelyä ei tarvita silloin, kun yksittäisille viranhaltijoille ja luottamushenkilöille on siirretty päätösvaltaa. (Oulasvirta & Brännkärr 2001, 81.) Hallintomenettelyn tarkoitus on taata päätöksenteon varmuus sekä kansalaisille kuuluvan oikeussuojan toteutuminen. Menettely on ankaran määrämuotoista, sillä jos sitä koskevia normeja ei seurata, tehty päätös on muodolliselta sisällöltään oikeudellisesti arvioiden virheellinen. Virheellisyys on olemassa huolimatta siitä, missä vaiheessa käsittelyä virhe on tapahtunut. (Heuru, Mennola & Ryytänen 2011, 270.)

Päätöksenteon vaiheita ovat asian vireillepano ja vireille tulo, asian valmistelu, päätöksenteko ja päätös sekä täytäntöönpano (Kuvio 2). Seuraavassa tarkemmin siitä, mitä nämä eri vaiheet pitävät sisällään.

Kuvio 2. Päätöksenteon vaiheet.

3.4.1 Asian vireillepano ja vireille tulo

Asian vireillepano on edellytys sille, että asia tulee käsittelyyn viranomaisessa. Niimenomaista vireillepanoa ei kuitenkaan tarvita aina, vaan asia tulee usein vireille viranomaisen alkaessa käsitellä asiaa. Myös viranomainen voi olla siis vireillepanijana, joten tällä perusteella voidaan toisistaan erottaa asianosaisaloitteinen ja viranomaisaloitteinen vireillepano. Hallintolaki sääntelee ensisijaisesti asianosaisaloitteista vireillepanoa, muttei kuitenkaan aseta viranomaisen suorittamaa vireillepanoa erityisasemaan. (Kulla 2012, 145.)

Hallintolain 19§:n mukaan asian vireillepano tapahtuu niin, että vaatimukset perusteluineen ilmoitetaan kirjallisesti viranomaiselle. Asianosainen voi, tilanteesta riippuen, panna asian vireille usealla tavalla, kuten hakemuksella, vaatimuksella tai ilmoituksella (Kulla 2012, 145). Vireille tulolla tarkoitetaan hallintolain 20§:n mukaan sitä, että asian vireille panemiseksi tarkoitettu asiakirja on saapunut toimivaltaiseen viranomaiseen tai kun asia on sille suullisen vireillepanon yhteydessä esitetty ja käsittelyn aloittamiseksi tarvittavat tiedot on kirjattu. (Hallintolaki 434/2003, 19-20§.)

3.4.2 Asian valmistelu

Vireilletulon jälkeen asia valmistellaan. Valmistelun tarkoituksena on luoda edellytykset sille, että asia saa oikean ja tarkoituksenmukaisen ratkaisun. Päätöksenteon valmistelu kuuluu tavallisesti kunnan viranhaltijoiden tehtäviin. Huolellinen ja monipuolinen valmistelu on tärkeää, koska luottamushenkilöt tekevät päätöksensä valmistelun pohjalta. Luottamushenkilöillä ei yleensä ole aikaa tai mahdollisuutta itse selvittää päätettäväksi tulevien asioiden taustatekijöitä. (Oulasvirta & Brännkärr 2001, 81.)

Hallintolain kuudes luku käsittelee asian selvittämistä. Valmistelun tärkeys oikeellisen ja lainmukaisen ratkaisun aikaansaamiseksi käy ilmi lain 31§:stä, jossa todetaan, että viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Lisäksi tode-

taan, että asianosaisen on esitettävä selvitystä vaatimuksensa perusteista. Asianosaisen on muutoinkin myötävaikutettava vireille panemansa asian selvittämiseen. (Hallintolaki 434/2003, 31§.)

Valmistelijan on siis selvitettävä asiaan kuuluvat tosiseikat, huomioitava sovellettavat normit ja säännöt ja selvitettävä mahdolliset päätösvaihtoehdot sekä laadittava päätösehdotus. Vireilletuloasiakirjassa on vain harvoin kaikki tarvittavat tiedot asian ratkaisun tekemiseksi, joten valmistelijan on usein hankittava lisäselvityksiä asianosaiselta tai muilta viranomaisilta. Varsinkin kunnissa valmisteluun tarvitaan useiden eri lautakuntien, virastojen, laitosten ja viranhaltijoiden yhteistyötä, ja myös kunnan asukkaat voidaan kytkeä mukaan asian valmisteluun. Toimielimelle esitettävän päätösehdotuksen valitsee asian esittelijä, joka ei läheskään aina itse valmistelee päätösehdotusta. Päätösehdotuksen laatii yleensä asian valmistelija esittelijän ohjeiden mukaan. (Oulasvirta & Brännkärr 2001, 81-82.)

3.4.3 Päätöksenteko ja päätös

Julkishallinnossa asiat päätetään laajasti esittelystä, joka menettelyllisesti yhdistää valmistelun itse päätöksentekoon. Esittelyjärjestelmä korostaa asiantuntemusta yhden asiasta perillä olevan virkamiehen vastatessa valmistelusta. Olennaista esittelystä on, että sen on informoitava päätöksentekijää riittävästi. Perustuslaissa on säädetty erityisestä esittelijän vastuusta, jonka mukaan esittelijä on päätöksentekijän ohella vastuussa siitä, mitä hänen esittelystään on päätetty. Kuntalain 61§:stä ilmenee esittelijän vastuun periaate. Pykälässä todetaan, että esittelijä on vastuussa hänen esittelystään tehdystä päätöksestä, jollei hän ole ilmoittanut eriävää mielipidettä (Kuntalaki 365/1995, 61§). Esittelijän valmistelutyöt ovat julkisia hallintotehtäviä, jonka vuoksi on katsottu, että esittelijänä voi olla vain virkasuhteessa oleva henkilö. Kunnallishallinnossa esittelyn käytöstä määrätään hallintosäännössä ja asian esittely jää usein toimielimen puheenjohtajana olevalle luottamushenkilölle, joka ei ole esittelijän vastuussa. Valtuustossa puheenjohtaja esittelee asiat. (Kulla 2012, 255-258.)

Kunnallishallinnossa asioista päätetään siis yleensä toimielinten kokouksissa. Mikään toimielin ei voi kuitenkaan tehdä päätöstä, mikäli sitä ei ole kutsuttu koolle oikeusjärjestyksen edellyttämällä tavalla ja mikäli kokoon ei kokoukseen saada oikeusjärjestyksen edellyttämää määrää toimielimen jäseniä. Kun puheenjohtaja on todennut kokouksen päätösvaltaiseksi ja kun pöytäkirjan tarkastajat on valittu, voidaan alkaa varsinainen asioiden käsittely. Asioiden käsittelyssä voidaan erotella neljä vaihetta: 1. esittely, 2. keskustelu, 3. äänestys tai vaali, mikäli käsittelyn perustana olevaa ehdotusta ei hyväksytä yksimielisesti, sekä 4. päätöksen toteaminen, jonka tekee puheenjohtaja. (Heuru ym. 2011, 277-278.)

3.4.4 Täytäntöönpano

Kunnallishallinnon päätösasiakirja on pöytäkirja, jonka tiedot voidaan jakaa kolmeen ryhmään: 1. järjestäytymistiedot, 2. asian käsittelytiedot ja 3. laillisuustiedot. Kuntalain 63§:ssä todetaan, että valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakunnan pöytäkirja siihen liitettyine oikaisuvaatimusohjeineen tai valitusosoituksineen pidetään tarkastamisen jälkeen yleisesti nähtävänä siten kuin siitä on ennakolta ilmoitettu. Lisäksi todetaan, että muun viranomaisen pöytäkirja pidetään vastaavasti esillä, mikäli asianomainen viranomainen katsoo sen tarpeelliseksi. (Kuntalaki 365/1995, 63§.)

Pöytäkirjan pitämällä yleisesti nähtävänä on ennen kaikkea prosessuaalinen merkitys, sillä pöytäkirjaan sisältyvien päätösten oikaisuvaatimus- ja valitusaika lähtee kulumaan päätöksen tiedoksisaamisesta (Harjula & Prättälä 2012, 535). Kuntalain mukaan kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi. Asianosaiselle lähetetään päätöstä koskeva pöytäkirjanote oikaisuvaatimusohjeineen tai valitusosoituksineen erikseen tiedoksi kirjeellä. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluessa kirjeen lähettämisestä. (Kuntalaki 365/1995, 95§.)

4 KUNTALAISTEN OSALLISTUMINEN KUNNAN PÄÄTÖKSENTEKOON JA TOIMINTAAN

4.1 Lainsäädäntö kuntalaisten osallistumisoikeuden taustalla

Kuntalain 4§:ssä määritellään kunnan jäsen. Sen mukaan kunnan jäsen on henkilö, jonka kotikuntalaisissa (201/94) tarkoitettu kotikunta kyseinen kunta on (kunnan asukas). Lisäksi kunnan jäsen voi olla yhteisö, laitos ja säätiö, jonka kotipaikka on kunnassa, sekä se, joka omistaa tai hallitsee kiinteää omaisuutta kunnassa. (Kuntalaki 1995/365, 4§.) Kansanvallan periaate korostaa kunnan asukkaan oikeuksia osallistua kunnan hallintoon, ja toisaalta lainsäätäjän velvollisuuksia huolehtia tätä koskevista järjestelyistä. Myös kuntien velvollisuutena on säännösten perusteella huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. (Harjula & Prättälä 2012, 32.)

Kuntalaisten osallistumisoikeus ja mahdollisuus vaikuttaa kunnan toimintaan on turvattu useissa laeissa. Suomen perustuslaissa (731/1999) annetaan perussäännökset kansalaisten oikeudesta osallistua yhteiskunnan toimintoihin. Perustuslain 2§:ssä todetaan, että valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoonnutunut eduskunta. Kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen. Lisäksi perustuslaissa määrätään kunnan itsehallinnosta, jonka kautta kuntalaisilla on mahdollisuus vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin. Tämä käy ilmi perustuslain 121§:n 1 momentista, jossa todetaan, että Suomi jakaantuu kuntiin, joiden hallinnon tulee perustua kunnan asukkaiden itsehallintoon. (Suomen perustuslaki 731/1999, 2§ ja 121§.)

Suomen perustuslain 2 luvussa säädetään kansalaisten perusoikeuksista. Luvussa otetaan huomioon yhdenvertaisuutta käsittelevässä 6§:ssä myös lasten oikeus vaikuttaa asioihin. 6§:n todetaan, että lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Perustuslain 14§:ssä säädetään oikeudesta osallistua ja äänestää valtiollisissa vaaleissa ja kansanäänestyksissä. 14§:ssä todetaan, että jokaisella Suomen kansalaisella ja maassa vakinaisesti asuvalla ulkomaalaisella, joka on täyttänyt kahdeksantoista vuotta, on oikeus

äänestää kunnallisvaaleissa ja kunnallisessa kansanäänestyksessä sen mukaan kuin lailla säädetään. Tämän lisäksi pykälässä todetaan, että julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon. (Suomen perustuslaki 731/1999, 6§ ja 14§.)

Myös hallintolaissa (434/2003) on keskeisiä säädöksiä kuntalaisten osallistumiseen ja vaikuttamiseen hallintoasioihin liittyen. Hallintolain 11§:n mukaan hallintoasiassa asianosainen on se, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee. Hallintolain 6 luku käsittelee asian selvittämistä ja asianosaisen kuulemista. 34§:n 1 momentin mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. 35§:ssä säädetään päämiehen, edunvalvojan tai huoltajan kuulemisesta ja 36§:ssä kuulemisesta ilmoittamisesta. (Hallintolaki 434/2003, 11§ ja 34§-36§.)

Hallintolain 41§:ssä määrätään, että jos asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus muiden kuin asianosaisten elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin, viranomaisen tulee varata näille henkilöille mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta. Hallintolakiin kuuluu hyvän hallinnon perusteet, joissa säädetään myös viranomaisen neuvonnasta. Hallintolain 8§:n mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. (Hallintolaki 434/2003, 41§ ja 8§.)

Julkisuuslain (621/1999) 3§:ssä todetaan, että säädettyjen tiedonsaantioikeuksien ja viranomaisten velvollisuuksien tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta ja hyvää tiedonhallintatapaa viranomaisten toiminnassa sekä antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa julkisen vallan ja julkisten varojen käyttöä, muodostaa vapaasti mielipiteensä sekä vaikuttaa julkisen vallan käyttöön ja valvoa oikeuksiaan ja etujaan. (Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 621/1999, 3§.)

Julkisuuslain 20§:ssä säädetään viranomaisen velvollisuudesta tuottaa ja jakaa tietoa. Pykälässä todetaan muun muassa, että viranomaisen on edistettävä toimintansa avoimuutta ja tässä tarkoituksessa tarvittaessa laadittava oppaita, tilastoja ja muita julkaisuja sekä tietoaaineistoja palveluistaan, ratkaisukäytännöstään sekä yhteiskuntaoloista ja niiden kehityksestä toimialallaan. Viranomaisten on 20§:n mukaan lisäksi huolehdittava siitä, että yleisön tiedonsaannin kannalta keskeiset asiakirjat tai niitä koskevat luettelot ovat tarpeen mukaan saatavissa kirjastoissa tai yleisissä tietoverkoissa taikka muilla yleisön helposti käytettävissä olevilla keinoilla. (Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 621/1999, 20§.)

Kuntalaissa (365/1995) on useita pykäläitä, joissa otetaan huomioon kuntalaisten osallistuminen ja vaikuttaminen kunnan asioihin. Kuntalain 4 luku käsittelee kuntalaisten osallistumisoikeutta kunnan toimintaan. 26§:ssä säädetään ääni- ja äänestys-oikeudesta kunnallisissa vaaleissa. 27§:n mukaan valtuuston on pidettävä huolta siitä, että kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Pykälässä on myös lueteltu keinoja, joilla kunta voi edistää kuntalaisten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. (Kuntalaki 365/1995, 26§-27§.)

Kuntalain 28§:n mukaan kuntalaisella on oikeus tehdä kunnalle aloitteita sen toimintaa koskevissa asioissa. 29§:ssä säädetään kunnan velvollisuudesta tiedottaa kunnassa vireillä olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä ratkaisuista ja niiden vaikutuksista. Samassa todetaan myös se, että kunnan asukkaille on myös tiedotettava, millä tavoin asioista voi esittää kysymyksiä ja mielipiteitä valmistelijoille ja päättäjille. 30§ ja 31§ käsittelevät kunnallista kansanäänestystä ja kuntalaisten oikeutta tehdä kansanäänestysaloite. 31§:n mukaan kansanäänestysaloitteen voi tehdä vähintään viisi prosenttia äänioikeutetuista kunnan asukkaista. Valtuuston on viipymättä päätettävä, toimitetaanko aloitteessa tarkoitettu kansanäänestys. (Kuntalaki 365/1995, 28§-31§.)

Nuorisolain (72/2006) tarkoituksena on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Nuorisolain 8§:n mukaan nuorille tulee järjestää

mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa. (Nuorisolaki 72/2006, 8§.)

Maankäyttö ja rakennuslain (132/1999) tavoitteena on myös turvata jokaisen osallistumismahdollisuus asioiden valmisteluun, suunnittelun laatu ja vuorovaikutteisuus, asiantuntemuksen monipuolisuus sekä avoin tiedottaminen käsiteltävinä olevissa asioissa. Maankäyttö ja rakennuslain 8 luku käsittelee kaavoitusmenettelyä ja vuorovaikutusta. Esimerkiksi lain 62§:n mukaan kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehdoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään, on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta. (Maankäyttö ja rakennuslaki 132/1999, 62§.)

4.2 Toimia ja hankkeita kuntalaisten osallistumisen kehittämiseksi

Kansalaisten aseman, oikeuksien ja vaikutusmahdollisuuksien parantaminen on ollut jatkuvasti ajankohtainen asia, josta kielii muun muassa monet valtiojohtoiset hankkeet ja Euroopan neuvoston suositukset. Tähän ovat vaikuttaneet monet toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset. Äänestysaktiivisuus on laskenut ja kansalaiskeskustelu on ollut yhä kriittisempää päätöksentekijöitä ja viranomaisia kohtaan. Myös luottamus julkisia instituutioita kohtaan on heikentynyt. Yksittäisiä sektoreita, kuten poliisia, opetustointia, oikeusjärjestelmää arvostetaan, mutta luottamus heikkenee kun tarkastellaan Euroopan Unionia tai kunnallis- ja valtionhallintoa yleisellä tasolla. (Heuru ym. 2011, 48; Kuule kansalaista-hankkeen loppuraportti 2001, 5.)

Eräänä kansalaisaktiivisuuteen heikentävästi vaikuttavana tekijänä voidaan arvioida olleen viime vuosina tapahtuneet lukuiset kuntaliitokset. Kuntaliitosten yhteydessä asukkaat ovat saattaneet kokea heidän ja päättäjien välisen etäisyyden kasvavan ja päätösvallan siirtyvän kauemmas. Tämä on saattanut johtaa esimerkiksi kuntalaisten

äänestysaktiivisuuden ja osallistumisen vähentymiseen suuremmissa kunnissa. Usein esimerkiksi liitostilanteessa demokratiakysymykset jäävät taka-alalle hallintoon, talouteen tai palvelujen järjestämiseen liittyvien kysymysten korostuessa. Siksi erityisesti liitosten yhteydessä ja jo yhdistymissopimusta laadittaessa olisi tarpeen kiinnittää aiempaa enemmän huomiota edustuksellisen järjestelmän kehittämisen rinnalla myös kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamistapojen kehittämiseen. Suurempien kuntayksiköiden muodostuminen aiheuttaa tarvetta parantaa edustuksellisen demokratian toimivuutta ja kehittää edustuksellisen demokratian vaihtoehtoja. Lisäksi tämä aiheuttaa nykyistä vahvempaa tarvetta kuntalaisten suorien osallistumis- ja vaikuttamismuotojen kehittämiseen. (HE 31/2013.)

Euroopan neuvoston hyväksymä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirja korostaa paikallistason merkitystä hallinnossa. Peruskirjan 3 artiklassa todetaan, että paikallinen itsehallinto tarkoittaa paikallisviranomaisten oikeutta ja kelpoisuutta säännellä ja hoitaa lain nojalla huomattavaa osaa julkisista asioista omalla vastuullaan ja paikallisen väestön etujen mukaisesti ja että tätä oikeutta käyttävät valtuustot tai kokoukset, joiden jäsenet on valittu salaisessa äänestyksessä vapailla välittömillä vaaleilla, yhtäläisen ja yleisen äänioikeuden periaatteen mukaisesti, ja joilla voi olla niille vastuussa olevia toimeenpanevia elimiä. (Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirja 66/1991, 3 artikla.)

Suomessa on vuosituhaten vaihteen molemmin puolin ollut useita hankkeita, joilla on pyritty kehittämään kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Vuonna 1997 aloitettiin sisäasiainministeriössä valtakunnallinen osallisuushanke, jonka lähtökohtina olivat kansalaisten todellisten vaikutusmahdollisuuksien ja hallinnon julkisuuden lisääminen. Tavoitteena oli kansalaisten osallistumismahdollisuuksien voimistaminen erityisesti paikallishallinnossa. Hanke päättyi vuonna 2002. (Kohonen & Tiala 2002, 5.) Osallisuushankkeen pohjalta hallituksen eduskunnalle antaman osallisuusselonteon mukaan hankkeen yhteydessä kävi ilmi, että valtion ja kuntien tulisi pyrkiä edelleen kehittämään ja levittämään uusia osallistumiskäytäntöjä sekä toimintamuotoja. (Salminen & Wilhelmsson 2013, 10-11.)

Vuosituhanen alussa käynnistettiin osana keskushallintohanketta ”Kuule kansalaisista”-projekti, jonka ideana oli edistää hallinnon avoimuutta kansalaisten kuulemista ja osallisuutta edistämällä. ”Kuule kansalaista” -työn seurauksena laadittiin muun muassa virkamiehille ja viranhaltioille suunnatut ohjeet kansalaisten kuulemisesta. Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelma vuosina 2003–2007 nosti osallisuuden edistämisen aiempaa tärkeämmälle sijalle. Se pyrki edistämään kansalaisyhteiskunnan toimintaa, aktiivista kansalaisuutta, kansalaisten yhteiskunnallista vaikuttamista ja edustuksellisen demokratian toimivuutta. Politiikkaohjelman tärkeimpänä tuloksena voidaan pitää sitä, että demokratian asialla on nyt pysyviä rakenteita ja demokratiaa koskevan tiedon tuottaminen on järjestetty. (Salminen & Wilhelmsson 2013, 11-12.)

Valtiovarainministeriön koordinoiman SADe-ohjelman (sähköisen asioinnin ja demokratian vauhdittamisohjelma) osana toteutettiin oikeusministeriön toimesta osallistumisympäristö-hanke vuosina 2010-2013. Osallistumisympäristö-hankkeen tavoitteena oli lisätä kansalaisten osallistumismahdollisuuksia ja edistää eri tahojen välistä vuorovaikutusta yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Hankkeessa toteutettavia palveluja olivat muun muassa Otakantaa.fi-verkkovaikuttamissivusto, aloitekanavat kansalaisaloite.fi- ja kuntalaisaloite.fi-palvelut, sekä lausuntopalvelu.fi-palvelu. (Oikeusministeriön www-sivut 2014.)

Hallituskauden 2003-2007 lopussa tehtiin valtioneuvoston periaatepäätös kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten parantamisesta. Keväällä 2007 nimitetty uusi hallitus ilmoitti myös sitoutuvansa näihin linjauksiin. Keväällä 2010 tehtiin valtioneuvoston periaatepäätös demokratian edistämisestä. Periaatepäätöksessä linjattiin, että oikeusministeriön johdolla laaditaan demokratiaselonteko kymmenen vuoden välein. Selonteossa tulee tarkastella harjoitetun demokration politiikan tavoitteita ja niiden toteutumista sekä osallistumismahdollisuuksien ja yhdenvertaisen osallistumisen kehitystä kymmenvuotiskausittain. Tähän periaatepäätökseen sisältyy toimenpiteitä, jotka koskevat äänestysaktiivisuutta, kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä, kansalaisten suoria vaikutusmahdollisuuksia ja menettelyjä, demokratiakasvatusta koulutuksessa sekä päätöksenteon menettelytapojen kehittämistä. (Salminen & Wilhelmsson 2013, 12-14.)

Parhailtaan valmisteilla olevan uuden kuntalain on tarkoitus astua voimaan vuoden 2015 alussa. Syynä kuntalain uudistamiselle on muun muassa se, että nykyisen kuntalain voimaantulon jälkeen kuntien toimintaympäristö on muuttunut voimakkaasti. Uudessa kuntalaissa on pyritty kiinnittämään huomiota entistä paremmin kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin, sillä muun muassa kuntakoon kasvu edellyttää asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistamista. Kuntalain tarkoituksena on luoda edellytykset kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa. (HE-luonnos 8.5.2014, 8.)

Kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiseksi pyritään uudessa laissa korostamaan ja kannustamaan kuntia tarjoamaan monipuolisia, vaikuttavia ja käyttäjälähtöisiä osallistumiskeinoja kuntalaisten ulottuville. Muun muassa kuntalain 27§:n mukainen esimerkkiluettelo erilaisista osallistumis- ja vaikuttamistavoista säilyisi säännöksessä, mutta sitä täydennettäisiin uudenlaisilla osallistumisen keinoilla, kuten mahdollisuuksien järjestämisellä talouden suunnitteluun osallistumiseen. Kuulemistilaisuuksien järjestämistä koskevaa kohtaa laajennettaisiin sisällöllisesti koskemaan myös keskustelutilaisuuksia ja erilaisia vuorovaikutteisempia keinoja, esimerkiksi kansalaisraateja. Uutena veloitteena lakiin ehdotetaan veloitetta asettaa nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi. Kunnan viestintää koskevia säännöksiä ehdotetaan uudistettavaksi siten, että se kattaisi koko kunnan toiminnan sekä siinä otettaisiin huomioon sähköiset toimintatavat. (HE-luonnos 8.5.2014, 107-109.)

4.3 Vaikuttaminen demokratian eri muotojen keinoin

Kunnallisella demokratialla tarkoitetaan Suomen lainsäädännössä säädetyn itsehallinnon myötä kuntalaisten mahdollisuutta ja oikeutta päättää itse omista asioistaan. Kunnallinen itsehallinto sisältää muun muassa oikeuden omiin, kuntalaisten itsensä välittömästi tai välillisesti valitsemiin hallintoelimiin. Keskeisen päätösvalan tulee myös kuulua kansanvaltaisesti valituille toimielimille, ja luottamushenkilöillä tulee olla määräävä asema kunnan päätöksenteossa. (Mäenpää 2003, 82.)

Edellytyksinä kansalaisten osallistumisessa yhteiskunnallisiin toimintoihin ovat sekä kansalaisten omakohtainen kiinnostus osallistua ja vaikuttaa, että tarjolla olevat mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa. Varsinkin tarjolla oleviin osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin on mahdollista vaikuttaa kehittämällä hallinto- ja päätöksentekojärjestelmää niin, että se tarjoaa toimivia mahdollisuuksia ja keinoja kansalaisten osallistumiseen. Osallistuminen sisältää ajatuksen kansalaisesta aktiivisena osallistujana, joka haluaa ja osaa toimia aloitteentekijänä itselleen tärkeissä yhteiskunnallisissa asioissa. Osallisuus taas voi liittyä edustuksellisen demokratian kehittämiseen tai se voi olla omaehtoista kansalaistoimintaa, kansalaisaktivismia tai järjestötoimintaa. Osallisuudessa voidaan myös erotella erilaisia rooleja, sillä henkilö voi olla esimerkiksi osallinen kunnan asukkaana tai palvelujen käyttäjänä. (Kohonen & Tiala 2002, 6.)

Kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamiskeinoja voidaan jaotella useammallakin tavalla osallistumistavasta ja -aktiivisuudesta riippuen. Yhden jaottelun mukaan kunnallinen demokratia rakentuu edustuksellisesta, suorasta ja käyttäjälähtöisestä osallistumisesta ja vaikuttamisesta. Eskelinen ym. esittelevät Gretschelin ja Kiilakosken toimittamassa kirjassa ”Demokratiaoppitunti-Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa” erilaisia demokratiaihanteita. Heidän mukaansa edustuksellisen demokratian rinnalla täydentävinä ja tukevinä vaihtoehtoina voidaan suoran demokratian lisäksi käyttää myös osallistuvaa demokratiaa, vastademokratiaa sekä deliberatiivista demokratiaa. (Sallinen ym. 2012, 38; Eskelinen ym. 2012, 41.) Myös lähidemokratiasta kuullaan usein puhuttavan, kun tarkoitetaan ihmisen vaikutusmahdollisuutta lähiympäristöönsä liittyvässä päätöksenteossa. Seuraavassa tarkastellaan tarkemmin mitä nämä demokratiakäsitteet pitävät sisällään.

4.3.1 Edustuksellinen demokratia

Edustuksellinen demokratia kunnissa toteutuu kuntalaisten kunnallisvaaleissa valtuustoon valitsemien luottamushenkilöiden kautta. Suomen kunnallisvaalijärjestelmä on muiden vaalien tapaan henkilö- ja puoluevaalien yhdistelmä, jossa yhdellä nume-

rolla äänestetään sekä henkilöä että puoluetta. Kunnallisvaalit ovat välittömät, salaiset ja suhteelliset. Vaalien välittömyys tarkoittaa sitä, että kukin äänestää suoraan kannattamaansa ehdokasta, eikä esimerkiksi valitsijamiestä. Vaalisalaisuus turvaa äänestäjien valintojen salassa pysymisen, ja vaalien suhteellisuus puolestaan takaa sen, että ehdokkaita asettavat ryhmät saavat edustajiaan valtuustoon kutakuinkin ääniosuutensa mukaisesti. (Sallinen ym. 2012, 38.)

4.3.2 Suora demokratia

Suorassa demokratiassa pyrkimyksenä on antaa kansalaisille mahdollisuus vaikuttaa itse asioihin suoraan ja välittömästi. Asioita ei näin haluta jättää pelkästään poliitikkojen varaan, vaan pyrkimyksenä on tehdä demokratiasta toimivampaa ja läheisempää kansalle. Suoran demokratian keinoja ovat esimerkiksi kansanäänestykset, kansalaisaloitteet ja kansalaispäätökset. (Eskelinen ym. 2012, 50.) Suoran demokratian kannattajat uskovat, että kansalaisilla on kykyä ja halua päättää monista yhteiskunnallisista asioista itsenäisesti. Edustuksellinen ja suora demokratia asetetaan usein vastakkain. Todellisuudessa ne voivat tukea toisiaan. Suoran ja edustuksellisen demokratian keinoja voidaan eri hallinnon tasoilla toteuttaa eri lailla. Kummankaan ei tarvitse sulkea toista pois. (Oikeusministeriön Ota kantaa.fi-sivusto 2014.)

Muun muassa kuntalain 27§:ssä on lueteltu lista keinoista, joiden kautta kunta voi edistää kuntalaisten osallistumista ja vaikuttamista kunnan toimintaan. Näitä suoran osallistumisen keinoja ovat esimerkiksi palvelujen käyttäjien edustajien valitseminen kunnan toimielimiin, kunnan osa-alueita koskevan hallinnon järjestäminen, kunnan asioista tiedottaminen ja kuulemistilaisuuksien järjestäminen, asukkaiden mielipiteiden selvittäminen ennen päätöksentekoa, yhteistyön järjestäminen kunnan tehtävien hoitamisessa, asukkaiden oma-aloitteisen asioiden hoidon avustaminen, valmistelu ja suunnittelu sekä kunnallisten kansanäänestyksen järjestäminen. (Kuntalaki 365/1995, 27§.) Myös tieto- ja viestintäteknologian kehitys on mahdollistanut uudenlaisten suoran vaikuttamisen keinojen käyttöönoton. Oikeusministeriö on perustanut esimerkiksi verkkopalveluja, joiden kautta kansalaiset voivat osallistua suoraan asioihin. Kansalaisaloite.fi-verkkopalvelussa kansalaiset voivat tehdä kansalaisaloitteita sekä kan-

nattaa ja seurata muiden tekemiä aloitteita. Kunnalliselle tasolle on perustettu oma kuntalaisaloite.fi verkkopalvelu, jonka kautta kuntalaiset voivat tehdä aloitteita kuntansa toimintaa koskevissa asioissa. (Kansalaisaloite.fi-verkkopalvelu 2014; Kuntalaisaloite.fi-verkkopalvelu 2014.)

4.3.3 Osallistuva ja käyttäjälähtöinen demokratia

Osallistuvassa demokratiassa tavoitteena on vahvistaa jokaisen asemaa ja vastustaa vallan epätasaista jakautumista. Siinä on tavoitteena luoda kulttuuria, jossa osallistuminen on arkipäivää ja tapahtuu monissa eri puitteissa, koko ajan ja jatkuvasti. Osallistuvassa demokratiassa lähdetään ajatuksesta, että demokratiaan kasvetaan osallistumalla työpaikan, ympäristön tai kotikunnan asioiden suunnitteluun. Äänestämisen nähdään vain yhtenä keinona vaikuttaa, ja kansalaislähtöisessä osallistuvassa demokratiassa korostuvatkin järjestöt, sosiaaliset liikkeet, väliaikaisetkin yhden asian tempaukset ja hankkeet sekä ylipäättään kansalaisten oma vastuuntunto ympäristöstään. (Eskelinen ym. 2012, 58.)

Käyttäjälähtöiset osallistumiskeinot tarjoavat kuntalaisille mahdollisuuden olla mukana suunnittelemassa ja kehittämässä kuntapalveluja. Käyttäjälähtöinen osallistuminen osallistuminen tarkoittaa sitä, että kuntalainen toimii palvelujen ideoijana, suunnittelijana, testaajana ja tuottajana. Olennaisia osallistuvan demokratian toimintoja kuntatasolla voivat olla esimerkiksi käyttäjäkyselyt, kansalais-, alue- ja asukaskuulemiset sekä kansalaispaneelit, -foorumit ja -kokoukset. (Eskelinen ym. 2012, 43; Sallinen ym. 2012, 45.)

4.3.4 Vastademokratia

Vastademokratiassa kansalainen tarkkailee, valvoo, torjuu, kyseenalaistaa ja pyrkii uudistamaan päätöksenteon sisältöjä ja toimintatapoja toimimalla, keskustelun lisäksi. Vastademokratiassa käytettäviä keinoja ovat esimerkiksi mielenosoitukset, verk-

kokirjoitukset ja muu toiminta sosiaalisessa mediassa, kokoukset, järjestötoiminta sekä lailliset ja laittomat aktivismin keinot. (Eskelinen ym. 2012, 81.)

4.3.5 Deliberatiivinen demokratia

Deliberatiivisessa demokratiassa korostetaan julkista harkintaa ja keskustelua. Tässä demokratiaihanteessa korostetaan myös näkemystä, jonka mukaan demokraattiseen kulttuuriin kuuluu keskustelu, omien näkökantojen koetteleminen ja perustelevinen ihmisille, jotka ovat asioista eri mieltä. Deliberatiivisessa demokratiassa osallistuminen ja toiminta tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. (Eskelinen ym. 2012, 76.)

Deliberatiivisella demokratialla tarkoitetaan yleisesti päätöksentekoa, joka pohjautuu tasavertaisten yksilöiden keskusteluun, jossa argumentteja punnitaan niiden yleisen hyväksyttävyyden eikä esimerkiksi keskustelun osallistujien yhteiskunnallisen aseman tai sukupuolen perusteella. Päätöksenteossa voittajiksi valikoituvat sellaiset perustelut ja ehdotukset, joita kaikki keskustelijoista pitävät vähintään kohtuullisina. Deliberatiivisen keskustelun vaikutuksia on tutkittu kansainvälisesti paljon viime vuosikymmeninä. Tutkimusten perusteella on todettu, että kansalaisten mielipiteet muuttuvat deliberatiivisen keskustelun seurauksena ja että keskusteluun osallistuvien tiedot käsiteltävästä asiasta lisääntyvät huomattavasti. Tästä syystä deliberatiivisia kansalaisfoorumeja, kuten esimerkiksi kansalaisraateja, onkin suositeltu perinteisten mielipidekyselyjen ja -mittausten korvaajiksi niin valtiollisella kuin kuntatasolla. Valistuneen kansalaismielipiteen ja tietämyksen lisääntymisen voidaan ajatella johtavan parempiin ja laadukkaampiin päätöksiin. (Karjalainen 2012, 11-12.)

4.3.6 Lähidemokratia

Kunnan sisällä voi olla myös alueellista toimintaa. Lähidemokratia toteutuu kun kansanvaltaisuuden myötä yksilöillä on mahdollisuus vaikuttaa omassa lähiympäristönsään itseensä ja elinympäristöönsä vaikuttaviin päätöksiin. Kyläyhdistykset, kaupunginosayhdistykset ja esimerkiksi alueelliset kehittämistoimikunnat vaikuttavat oman

asiantuntemuksensa kautta muun muassa asuinalueiden kehittämiseen ja kaavoituskysymyksiin yhteistyössä kunnan kanssa. Useilla ryhmillä on laajaa vuorovaikutusta alueen asukkaiden kanssa. Asukkaiden omaehtoisen aktiivisuuden tukemisella vahvistetaan kunnan eri alueita. Alueellinen toiminta vahvistaa identiteettiä ja antaa pohjaa yhteiselle näkemykselle oman asuinalueen kehittämisestä. Eri paikallistoimijoiden merkitys on suuri asioiden valmisteluvaiheessa, arvioinnissa ja toimintojen kehittämisessä. (Husa & Pohjolainen 2014, 179; Suomen kuntaliiton www-sivut 2014.)

5 KANSALAISRAATI OSALLISTUMISEN JA VAIKUTTAMISEN KEINONA

Opinnäytetyössäni tutkitaan nuorten kansalaisraadien järjestämistä Säkylässä. Kansalaisraati perustuu deliberatiiviseen demokratiaan, jonka lähtöajatus on siinä, että annetaan tilaa avoimelle keskustelulle ja pyritään löytämään sitä kautta mahdollisimman monia tyydyttävä ratkaisu tai yhteisymmärrys kansalaisraadissa käsiteltävästä asiasta. (Niiranen 2011, 226.) Seuraavassa tarkastellaan tarkemmin sitä, mistä kansalaisraadissa on kyse sekä käydään läpi vaiheita, joita kansalaisraadien järjestämiseen kuuluu.

Kansalaisfoorumeja voidaan käyttää edustuksellisen järjestelmän rinnalla joko tuottamaan suosituksia tai tekemään varsinaisia päätöksiä tietyissä asiakysymyksissä. Päätöksenteon lisäksi kansalaisfoorumeilla on myös muita epäsuoria vaikutuksia demokratiaan ja poliittiseen järjestelmään, sillä ne voivat lisätä osallistumisaktiivisuutta yksinkertaisesti tarjoamalla uusia vaikuttamisen paikkoja entistä useammalle kansalaiselle. Ne voivat myös vähentää osallistumisen eriarvoisuutta tuomalla syrjäytyneet ryhmät mukaan päätöksentekoon. Lisäksi ne voivat parantaa kansalaiskeskustelun ja sitä kautta kansalaismielipiteen laatua. Kansalaisfoorumeilla voi myös olla sivistävä rooli, sillä ne lisäävät sekä kansalaisten että valmistelijoiden tietoja monimutkaisista poliittisista asiakysymyksistä. Kansalaisfoorumit voivat myös vahvistaa julkishallinnon tehokkuutta, sillä jälkikäteen ilmenevä laaja tyytymättömyys

säädettyyn lakiin tai tehtyyn päätökseen voi kuormittaa hallintoa huomattavasti enemmän kuin etukäteen järjestetty kansalaiskeskustelu. (Karjalainen 2012, 15-16.)

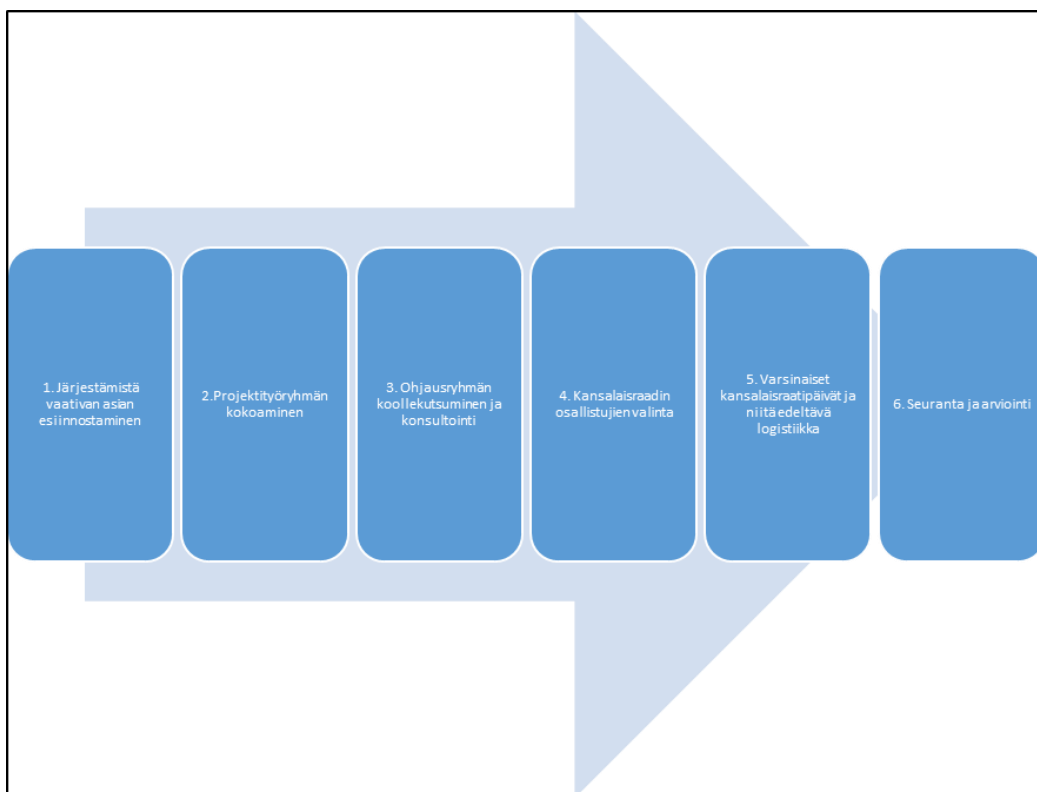
Väestöstä ositetun satunnaisotannon kautta valittavat raatilaiset edustavat kulloinkin kyseessä olevaa yhteisöä pienoiskoossa. Kansalaisraati tarjoaa kansalaisille mahdollisuuden oppia käsiteltäviksi valituista aiheista ja keskustelun kautta kehittää yhdessä asiantuntevia ratkaisuja vaikeisiin ongelmiin. Kun raatilaiset ovat kuulleet asiantuntijoita ja ovat perehtyneet tarkemmin kyseessä oleviin aiheisiin, voivat myös esimerkiksi päätöksentekijät saada tietoa siitä, mitä kansalaiset asioista tosiasiaassa ajattelevat. Raadin viimeisenä päivänä raatilaiset laativat julkilausuman, joka julkistetaan ja luovutetaan päättäjille. (Jefferson Center:n [www-sivut](http://www.jeffersoncenter.org) 2014.)

Kansalaisraatiformaatin kehitti yhdysvaltalainen Ned Crosby, joka perusti vuonna 1974 Jefferson Center- nimisen organisaation. Perimmäisenä tavoitteena oli edistää kansalaisten osallistumista yhteiskunnan asioihin, ja 1970-luvun alussa kehiteltyä kansalaisraati-formaattia testattiin ja kehiteltiin pitkälle 1980-luvulle asti. (Jefferson Center:n [www-sivut](http://www.jeffersoncenter.org) 2014.) Harri Raision ja Pirkko Vartiaisen julkaisussa “Osallistumisen illuusiosta aitoon vaikuttamiseen-Deliberatiivisesta demokratiasta ja kansalaisraatien toteuttamisesta Suomessa” käydään läpi deliberatiivisen demokratian taustoja sekä keskitytään tähän Yhdysvalloissa kehiteltyyn kansalaisraatiformaattiin.

Raisio ja Vartiainen tarjoavat julkaisussaan alustavan ohjeistuksen Suomessa järjestettäville kansalaisraadeille. Ohjeistus perustuu alkuperäiseen kansalaisraatiformaattiin, mutta ohjeistusta on paikoitellen muokattu paremmin Suomen oloihin sopivaksi. Raision ja Vartiaisen mukaan kansalaisraadien toteuttaminen on pitkäkestoinen ja tarkkaa suunnittelua edellyttävä prosessi, joka kestää useita kuukausia. Erityisen tärkeää on panostaa ohjausryhmän kokoonpanon monipuolisuuteen, kansalaisraadien jäsenten edustavuuteen, asiantuntijatodistajien näkemysten tasapuolisuuteen, hyvästä keskusteluilmapiiiristä huolehtimiseen, päättäjien sitouttamiseen sekä kansalaisraadien tuloksista informoimiseen ainakin alueellisella ja kansallisella tasolla. (Raisio & Vartiainen 2011, 40.)

Raision ja Vartiainen mukaan kansalaisraadın toteuttamisprosessi voidaan jakaa kuuteen vaiheeseen (Kuvio 3):

1. vaihe: Kansalaisraadın järjestämistä vaativan asian esiinnostaminen.
2. vaihe: Projektityöryhmän kokoaminen.
3. vaihe: Ohjausryhmän koollekutsuminen ja konsultointi.
4. vaihe: Kansalaisraadın osallistujien valinta.
5. vaihe: Varsinaiset kansalaisraatipäivät ja niitä edeltävä logistiikka.
6. vaihe: Seuranta ja arviointi. (Raisio & Vartiainen 2011, 41.)

Kuvio 3. Kansalaisraadın toteuttamisprosessin vaiheet.

5.1 Kansalaisraadın järjestämistä vaativan asian esiinnostaminen

Kansalaisfoorumien avulla voidaan tuottaa valistunut kansalaismielipide lähes mistä tahansa poliittiseen päätöksentekoon kuuluvasta kysymyksestä. Useimmiten kansalaisfoorumeja on järjestetty konkreettisista, kansalaisten arjessa näkyvistä asioista ja palveluista. Näissä aiheissa kansalaisilla voi olla jo lähtökohtaisesti paremmat tiedot

kuin poliitikoilla ja virkamiehillä. Myös esimerkiksi koulutuksen järjestämistä, terveydenhuoltoa, liikennettä ja jätehuoltoa suunnitellessa kansalaiset kykenevät usein arvioimaan päätösten käytännön vaikutukset paremmin kuin valmistelijat. (Karjalainen 2012, 33.)

Kun organisaatiossa aletaan harkita kansalaisraadın järjestämistä, kannattaa ensin miettiä, onko raadin pohdintaan tarkoitettu kysymys sellainen, että raati olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa. Kansalaisraadın järjestämisen alkuvaiheessa toteuttajaorganisaation tärkeimpiä tehtäviä ovat budjetin laatiminen ja rahoituksen hankkiminen. Budjetin kokoon vaikuttavat monet asiat, joten asiaa on syytä pohtia huolellisesti ottaen huomioon esimerkiksi asiantuntijaluonnoitsijoiden palkkiot matkakuluineen, järjestämispaikan vuokra ja raadin tarjoilut. Kansalaisraadın voi rahoittaa toteuttajaorganisaatio itse, tai sille voidaan myös etsiä rahoittajia muilta tahoilta. Tällaisia muita tahoja voivat olla esimerkiksi säätiöt, kolmannen sektorin järjestöt, yliopistot, yritykset ja hallintoviranomaiset. Kansalaisraadın on tarkoitus olla ehdottoman objektiivinen, joten on syytä selvittää ja tehdä selväksi rahoittajien rooli ja vastuu ennen käytännön toteutusta. Näin vältetään raadin tulosten manipulointi tai epäily siitä. (Raisio & Vartiainen 2011, 42-43.)

5.2 Projektityöryhmän kokoaminen

Samalla kun järjestäjäorganisaatio laatii kansalaisraadın budjettia ja rahoitusta, on syytä jo alustavasti kartoittaa projektityöryhmän koostumusta. Projektityöryhmään kuuluvat ainakin projektipäällikkö ja muu henkilöstö sekä raadin pienryhmäkeskustelujen puheenjohtajat, eli fasilitaattorit. Muita mahdollisia projektityöryhmän jäseniä ovat moderaattori, arvioija ja mentori, mutta ryhmien lopullinen kokoonpano voi vaihdella raadeittain. Projektipäällikön tehtävänä on kantaa vastuun kansalaisraati-prosessista, ja vastaa yhdessä projektihenkilöstön kanssa hankkeen varsinaisesta toteuttamisesta. Projektihenkilöstön harteilla on kansalaisraadın käytännön järjestelyistä vastaaminen. Projektipäällikkö toimii kansalaisraadın kaikkia palasia koossa pitävänä voimana, ja on yhteyshenkilö median, sponsoreiden, ohjausryhmän, viranomaisien ja muiden relevanttien sidosryhmien välillä. (Raisio & Vartiainen 2011, 43-44.)

Projektipäällikön ja –henkilöstön tehtäviin voidaan pääpiirteittäin luetella kuuluvan seuraavat tehtävät:

- raatilaisten valintaprosessista huolehtiminen
- ohjausryhmän kokoaminen ja kokousten järjestäminen
- asiantuntijatodistajien kartoitus ja kutsuminen
- mediasuunnitelman tekeminen ja toteutus
- relevanttien auktoriteettien sitouttaminen prosessiin
- itse kansalaisraatipäivien järjestäminen
- kansalaisraadinn loppuseuranta. (Raisio & Vartiainen 2011, 44.)

Raadinn fasilitaattoreilla, eli pienryhmäkeskustelujen puheenjohtajilla, on vastuu deliberatiivisten keskustelujen onnistumisesta. On suositeltavaa, että raadissa toimisi fasilitaattoreina useampia henkilöitä, mutta vähintään heitä olisi oltava kaksi. Fasilitaattorit vastaavat siitä, että kansalaisraadinn käsittelyssä olevaan kysymykseen saadaan tuotettua käytettävissä olevassa ajassa julkilausuma. Fasilitaattorin tulee huolehtia aikataulusta ja varmistaa se, ettei keskusteluissa ajauduta liiaksi aiheen ulkopuolelle. Onnistunut fasilitointi saa raatilaisten tuntemaan, että he ovat kansalaisraadinn keskeisin ryhmä, jonka kautta voidaan saada aikaan raatilaisten itsensä tuottama laadukas julkilausuma. Raadissa voidaan käyttää erillistä moderaattoria, joka vastaanottaa asiantuntijat, jakaa puheenvuorot, varmistaa aikataulussa pysymisen ja pyrkii luomaan mahdollisimman toimivan vuoropuhelun raatilaisten ja asiantuntijatodistajien välillä. Moderaattorin, joka voi olla esimerkiksi joku tunnettu henkilö, kautta voidaan myös edesauttaa raadinn kiinnostavuutta. Projektityöryhmään on hyvä kuulua myös arvioija, joka ulkopuolisena henkilönä osallistuu prosessiin havainnoijana ja laatii lopuksi raadinn toimintaa arvioivan raportin. Tällaisen arvioinnin tarkoituksena on lisätä kansalaisraadinn legitimitettä ja tuottaa tietoa kansalaisraatinnprosessien kehittämiseen. (Raisio & Vartiainen 2011, 45.)

5.3 Ohjausryhmän koollekutsuminen ja konsultointi

Projektityöryhmän ensimmäisiä tehtäviä on kutsua koolle kansalaisraadin ohjausryhmä. Ohjausryhmän jäsenten valinnassa tärkeää on se, että kaikki kansalaisraadissa käsiteltävän teeman kannalta relevantit sidosryhmät ovat edustettuna. Ohjausryhmän koko ei kuitenkaan saisi kasvaa liian suureksi, joten toimiva ryhmäkoko on noin 10–15 henkilöä. Ohjausryhmän keskeisin tehtävä on tarkkailla koko kansalaisraatiprosessia ja erityisesti projektityöryhmän toimintaa. Ohjausryhmän jäsenille on syytä korostaa, että heidän tehtävänsä on ohjata ja valvoa raadin kokonaisprosessia, ei vaikuttaa raadin lopputulokseen. Ohjausryhmä kutsutaan koolle ainakin hankkeen alussa ja toisen kerran raadin kokoonpanon selvittyä, mutta tarvittaessa ohjausryhmä voidaan kutsua koolle useamminkin. Kokoonantumisten välillä on ohjausryhmän jäsenille syytä tiedottaa prosessin etenemisestä. (Raisio & Vartiainen 2011, 45-46.)

Ohjausryhmän rooli korostuu raatilaisten käsittelemän kysymyksen määrittelyssä, kansalaisraadin kokoonpanon tarkentamisessa sekä asiantuntijatodistajien valinnassa. Käsiteltävän kysymyksen tai teeman määrittely vaikuttaa kansalaisraadin kokoonpanoon ja asiantuntijatodistajien valintaan, ja päinvastoin. On siis mahdollista muodostaa kansalaisraati tietyn ryhmän kautta, kuten esimerkiksi kansalaisraati nuorille tai ikäihmisille, jolloin raadin käsittelemä teema määrittyy kansalaisraadin edustaman ryhmän mukaan. Tällöin raadin kohdejoukko määrittää käsiteltävän teeman sisältöä, mutta sen sijaan yleistä yhteiskunnallista teemaa käsiteltäessä ei raadin teema määrity kohdejoukon kautta. (Raisio & Vartiainen 2011, 47.)

Kun aletaan pohtia kansalaisraadin käsittelemää kysymystä, voi projektityöryhmä aluksi laatia version tai muutamia versioita kysymyksestä. Nämä esitetään ohjausryhmälle, joka jatkaa niiden käsittelyä, ja prosessia jatketaan kunnes kaikkia osapuolia tyydyttävä kysymys on saatu määriteltyä. Kansalaisraadin kokoonpanoon suhteen ohjausryhmä antaa neuvoja raatiin osallistuvien valintamenetelmistä ja ositetussa satunnaisotannassa käytettävästä demograafisesta ja asenteellisesta jakaumasta, joita voivat olla esimerkiksi ikä, sukupuoli, kulttuuritausta ja puoluekannatus. Ohjausryhmän valitsemat asiantuntijatodistajat voidaan jakaa kahteen ryhmään. Niin sanotut neutraalit asiantuntijatodistajat ovat toimijoita, jotka pyrkivät antamaan raatilaistille

tarkentavaa tietoa käsiteltävästä aiheesta, esimerkiksi aiheen historiasta tai vaikeasti ymmärrettävistä käsitteistä. Tiettyjä kantoja omaavat asiantuntijat sen sijaan puhuvat kukin omasta näkökulmastaan. Kaiken kaikkiaan tärkeää on se, että asiantuntijoiden kautta onnistutaan valottamaan käsiteltävää asiaa mahdollisimman monesta eri näkökulmasta. (Raisio & Vartiainen 2011, 47-48.)

5.4 Kansalaisraatilaisten valinta

Erilaisia kuntalaisten osallistumiskeinoja arvioitaessa on oleellista kysyä, kuinka hyvin eri väestöryhmät ja näkemykset ovat edustettuina osallistujien joukossa. Kansalaisfoorumien osalta tähän vaikuttaa eniten rekrytointimenetelmä. Rekrytointimenetelmällä on vaikutuksia myös osallistumisen laajuuteen sekä siihen, kuinka legitimeinä kansalaisfoorumin avulla tehtyjä päätöksiä tullaan pitämään. (Karjalainen 2012, 36.)

Kansalaisraadın järjestämısvaiheen kriittisin vaihe onkin näin raatilaisten valitseminen. Koska kansalaisraadın on tarkoitus edustaa kohteena olevaa yhteisöä pienois-koossa, ei raatilaista voida valita esimerkiksi lehti-ilmoituksen avulla, jolloin paikalle tulisivat todennäköisesti vain ne, jotka ovat aina innokkaita osallistumaan. Niinpä kansalaisraadın osallistujat valitaan tieteellistä menetelmää käyttäen. Kansalaisraadın integriteetin kannalta valintaprosessin tarkka noudattaminen on tärkeää. Prosessi sisältää viisi eri vaihetta:

- kohdeväestön määrittäminen
- demograafisten ja asenteellisten tekijöiden valinta
- tarvittavien tilastotietojen keruu
- osallistujapoolin kokoaminen
- raatilaisten valinta ositetun satunnaisotannon kautta. (Raisio & Vartiainen 2011, 48-49.)

Kun kansalaisraadın kohdeväestö on aluksi määritelty, valitaan ne demograafiset ja asenteelliset tekijät, joiden varassa varmistetaan raadın edustuksellisuus suhteessa sen kohdeväestöön. Tavanomaisesti valintaprosesseissa on käytetty ikää, sukupuolta,

asuinpaikkaa, koulutusta ja kulttuuritaustaa, mutta näitä voidaan korvata tai täydentää kansalaisraadien aiheen kannalta muillakin erityisillä demograafisilla tekijöillä. Osallistujapoolin kokoamisen kautta pyrkimyksenä on kerätä suuri joukko vapaaehtoisia osallistujia siten, että päästäisiin mahdollisimman lähelle raadin ideaalikoostumusta. Osallistujapoolin kokoamisessa voidaan käyttää käytännössä kahta vaihtoehtoista tapaa: osallistujat voidaan kerätä postikyselyn kautta tai laaja-alaisen kohdeväestölle suunnatun markkinointiprosessin kautta. Markkinointiprosessi alkaa eri markkinointitapojen kartoittamisella, jossa keskeistä on miettiä mitkä ovat relevantimmat markkinointitavat suhteessa kohdeväestöön. Markkinoinnin tulisi olla monipuolista, ja nykyään markkinoinnissa voidaan käyttää apuna esimerkiksi sosiaalista mediaa, joka täydentää perinteisiä lehti-ilmoituksia. Kansalaisraadille voidaankin perustaa muun muassa oma Internet- sivusto, blogi sekä Facebook-ryhmä. (Raisio & Vartiainen 2011, 49-50.)

Raatiensa valinta suoritetaan ositetun satunnaisotannan avulla, joka tarkoittaa sitä, että etukäteen on jo määritelty kokoonpano, jota lopullisen kansalaisraadin tulisi mahdollisimman tarkkaan vastata ollakseen edustava suhteessa edustamaansa kohdeväestöön. Raatiensa valinta tehdään asetettujen ja priorisoitujen kriteereiden varassa alkaen demograafisista ja asenteellisista kriteereistä. Kun kaikki raatiensa on valittu, varmistetaan, että raadin kokoonpano todella vastaa asetettuja kriteereitä. Mikäli tarvetta on, voidaan valintaprosessia jatkaa siksi kunnes kriteerit täyttyvät ja raadin osallistujat vastaavat mahdollisimman hyvin kohdeväestöä. Usein kansalaisraatiin on suositeltavaa valita myös varahenkilöitä, sillä mahdollista on, että joku raatiin valittu joutuu peruuttamaan osallistumisensa. Raatiensa ja varajäsenten valinnan jälkeen kansalaisraadin lopullinen kokoonpano vahvistetaan ohjausryhmässä. Kun kokoonpano on ohjausryhmässä vahvistettu, ilmoitetaan valituille raatilaistille postitse tai sähköpostitse valinnasta, ja samalla voidaan lähettää tarkempaa tietoa kansalaisraadista sekä informaatiota raadin käytännön järjestelyistä. (Raisio & Vartiainen 2011, 51-52.)

5.5 Varsinaiset kansalaisraatipäivät ja niitä edeltävä logistiikka

Ennen varsinaisia raatipäiviä tulee projektityöryhmän hoitaa useita organisointiin liittyviä tehtäviä. Näitä tehtäviä ovat muun muassa raadin ajankohdan ja paikan määrittely sekä tarvittavien tilojen varaus. Ajankohtaa valittaessa kannattaa välttää päällekkäisyyksiä merkittävien juhlapyhien ja loma-aikojen osalta. Lisäksi on tehtävä päätös siitä, kokoontuuko raati peräkkäisinä päivinä, kuten olisi toivottavaa, vai pidetäänkö raatipäivien lomassa välipäiviä. Raadin pitopaikkaa on myös syytä pohtia tarkkaan, ja paikka voi olla symbolisesti merkittävä paikka, kuten esimerkiksi valtuustosali, mutta mielessä on pidettävä se, että paikan tulee soveltua raatityöskentelyyn. Tilojen tulisi kuitenkin olla miellyttävät, jotta niissä voidaan viihtyä ja työskennellä koko kansalaisraadın ajan. Varsinaisten raatipäivien organisoinnissa on otettava huomioon tärkeitä asioita kuten se, että tiloissa on riittävästi tuolia ja pöytiä, esityksiä varten audiovisuaaliset ym. laitteet, mahdollisuus ruokailuun, taukotilat ja tarpeen vaatiessa yöpymismahdollisuus. Projektityöryhmästä on hyvä nimetä yksi tai useampi vastuhenkilö hoitamaan kansalaisraadın pitopaikan kartoitusta ja tilojen varauksia. (Raisio & Vartiainen 2011, 53-54; Citizens Jury Handbook 2004, 48.)

Raadın ihannekesto on 3-5 noin kahdeksan tuntista päivää. Raadın kesto voidaan kuitenkin suhteuttaa käsiteltävänä olevan asian vaativuuteen ja käytettävissä oleviin resursseihin. Myös kohdeväestö vaikuttaa raadın keston. Raisio ja Vartiainen toteavat kokemuksensa perusteella, että esimerkiksi nuorten osalta raatipäiviä voisi olla enemmän, mutta päivien olisi syytä olla kestoiltaan lyhyempiä. Raatipäivät jakaantuvat neljään vaiheeseen, eli tutustumiseen, asiantuntijatodistajien kuulusteluun, deliberaatioon sekä julkilausuman laatimiseen ja esittämiseen. Ensimmäisen raatipäivän pääasiallinen tavoite on raatilaisten tutustuminen toisiinsa, projektihenkilökuntaan sekä kansalaisraatimallin ideaan. Ensimmäisen päivän onnistuminen on hyvin merkittävä tekijä koko raadın onnistumisen kannalta. Tällöin luodaan käytännössä perusta koko raatiprosessille, sillä heti raatilaisten saapumisesta lähtien heille tulee luoda tunne siitä, että juuri he ovat koko kansalaisraadın ydin. (Raisio & Vartiainen 2011, 54.)

Tutustumista seuraava vaihe, eli asiantuntijoiden kuuleminen, voidaan toteuttaa esimerkiksi paneelina tai yksilökohtaisena kuulemisena. Paneelissa kaikki asiantuntijat alustavat teemasta omasta näkökulmastaan, minkä jälkeen raadin osallistujat kysyvät panelisteilta aikaisemmin valmisteltuja ja paneelin aikana esiin nousseita kysymyksiä. Yksilökohtaisessa kuulemisessa kullekin asiantuntijalle on varattu tietty aika, jonka hän saa käyttää oman näkemyksensä esiin nostamiseen. Tämän jälkeen raatilaiset voivat keskustella asiantuntijan kanssa ja saada vastauksia teeman kannalta tärkeisiin kysymyksiin. Asiantuntijakuulusteluja seuraavassa vaiheessa, eli deliberaatiivisessa keskustelussa keskustellaan asiantuntijoiden antamasta informaatiosta fasilitoiduissa pienryhmissä, jonka kautta edetään raatipäivien viimeiseen vaiheeseen, eli julkilausuman laadintaan ja esittämiseen. (Raisio & Vartiainen 2011, 56-57.)

Julkilausumaa työstettäessä pyritään saamaan aikaan tasapaino pienryhmäkeskustelujen ja koko ryhmän kesken käytyjen keskustelujen välillä. Tavoitteena on, että kaikki raadissa käydyt keskustelut otetaan huomioon julkilausumaa laadittaessa. Lopullinen julkilausuma on valmis silloin kun kaikki raatilaiset ovat hyväksyneet ja allekirjoittaneet sen. Julkilausuman valmistuttua raatilaisista valitaan muutama henkilö esittelemään raadin keskeisimmät johtopäätökset kansalaisraadın päätöspäivän tiedotustilaisuudessa. Median lisäksi tiedotustilaisuuteen kutsutaan ohjausryhmän jäsenet, asiantuntijatodistajat sekä teemaan liittyvät päätöksenteko- ja viranomaistahot. Yleensä tiedotustilaisuudet ovat avoimia myös kaikille kiinnostuneille. (Raisio & Vartiainen 2011, 57-58.)

5.6 Seuranta ja arviointi

Kansalaisraatipäivien jälkeen kansalaisraatiprosessi jatkuu seurannan ja arvioinnin osalta. Projektityöryhmään kuuluvat henkilöt laativat kansalaisraadista loppuraportin, joka lähetetään hyväksyttäväksi kaikille raadin jäsenille. Raportin hyväksymisen jälkeen se voidaan julkaista sekä paperi- että nettiversiona. Projektityöryhmä määrittelee ohjausryhmän tukemana ne tahot, jotka voivat parhaiten ottaa kantaa laaditun julkilausuman sisältöön. Jos julkilausuma pitää sisällään esimerkiksi toimenpideehtotuksia, voidaan kullekin ehdotukselle määritellä se taho, joka ottaa vastuun eh-

dotuksen toteuttamisesta. Näiltä tahoilta pyydetään kannanotot siitä, mitä ne voivat tehdä toimenpide-ehdotusten suhteen ja millaisessa aikataulussa. Mikäli ehdotuksia ei voida tai haluta panna täytäntöön, tulisi päättäjien antaa perustelut, miksi toimeenpanoon ei ryhdytä. Raatilaisille tiedotetaan tietyin väliajoin julkilausuman etenemisestä. (Raisio & Vartiainen 2011, 58.)

Kansalaisraadiproessin arviointi on merkittävä asia siksi, että sen avulla saadaan analyttistä tietoa kansalaisraatien tulevaisuuden kehittämistarpeisiin. Kansalaisraadien arviointi voidaan jakaa kolmeen eri tasoon. Suppeassa arvioinnissa raatilaiset vastaavat kyselyyn kansalaisraadien viimeisen päivän päätteeksi. Kysely selvittää muun muassa raatilaisten tyytyväisyyttä itse prosessiin sekä projektityöryhmän toimintaan ja puolueettomuuteen. Keskitason arvioinnissa arviointiin sisällytetään raadien lopuksi tehtävän kyselyn lisäksi myös ensimmäisen raatipäivän aluksi täytettävä etukäteisarviointi, jossa kysytään esimerkiksi raatilaisten odotuksia tulevista raatipäivistä sekä kartoitetaan heidän näkemyksiään raadissa käsiteltävänä olevasta aiheesta. Näin saadaan tietoa siitä, miten raatilaisten näkemys ja mielipide on muuttunut päivien aikana. Laajamittaisessa arvioinnissa arviointiin lisätään raatilaisten, ohjausryhmän jäsenten sekä asiantuntijatodistajien haastattelut, jolloin on myös mahdollista pyrkiä arvioimaan raadien makrotason vaikuttavuutta ja legitimizeettiä, esimerkiksi päättäjien haastatteluiden ja kuntalaiskyselyiden kautta. (Raisio ja Vartiainen 2011, 58-60.)

6 NUORTEN KANSALAISRAADIN JÄRJESTÄMINEN SÄKYLÄSSÄ

Opinnäytetyössäni on tarkoitus tutkia Säkylän kunnan järjestämän nuorten kansalaisraadien järjestämisprosessia ja tehdä muun muassa osanottajien ja ohjausryhmän edustajien mielipiteiden pohjalta arviointia kansalaisraadien onnistumisesta. Arvioinnin

pohjalta tehdään johtopäätöksiä siitä, miten nuoret kuntalaiset suhtautuvat päästessään vaikuttamaan kunnan päätöksentekoon kansalaisraadın kautta. Kuvaamalla koko järjestelyprosessin eteneminen päästään tarkastelemaan myös sitä, miten kansalaisraati soveltuu ja nivoutuu osaksi kunnassa tapahtuvaa päätöksentekoprosessia.

6.1 Tutkimusaineiston kerääminen

6.1.1 Havainnointi

Havainnointi soveltuu kaikenlaisen tutkimusaineiston kokoamiseen. Tutkimusmielessä tehtävä havainnointi merkitsee järjestelmällistä tietojen kokoamista ja tieteelliseen työskentelyyn suuntautunutta toimintaa. Havaintojen tekemisen tulee olla systemaattisesti suunniteltua ja saatava tieto tulee koota systemaattisesti. Havainnot voivat kohdistua tapahtumiin, käyttäytymiseen ja fyysisiin kohteisiin. (Anttila 2006, 189.)

Havainnointi eli observointi voi olla toisaalta erittäin pitkälle luokiteltua ja jäsenneltä, yksityiskohtaista muistiinpanotekniikkaa edellyttävää havainnointia, tai kokonaisvaltaista tapahtumien ja käyttäytymisen seuraamista ja kuvausta. Havainnointi voi olla suoraa tai osallistuvaa havainnointia. Suorassa havainnoinnissa tutkittavat eivät välttämättä edes tiedä tutkijan läsnäolosta. Osallistuva havainnointi voi olla aktiivista tai passiivista. Aktiivisessa osallistuvassa havainnoinnissa tutkija aktiivisesti vaikuttaa läsnäolollaan siihen ilmiöön, jota hän tutkii. Passiivisessa osallistuvassa havainnoinnissa taas tutkija on mukana yhtenä samanlaisena osallistujana kuin muutkin, mutta ei millään tavalla vaikuta tilanteen kulkuun. (Anttila 2006, 190.)

Tässä tutkimuksessa käytettiin osallistuvaa passiivista havainnointia. Tarkoituksena oli tarkastella, miten Säkyln kunta järjestää kansalaisraadın ja toisaalta olla mukana tapahtumassa tarkkailemassa ja arvioimassa tapahtuman kulkua ja onnistumista. Aineistoa opinnäytetyötä varten kerättiin olemalla mukana ohjausryhmän kokouksissa, sekä tekemällä muistiinpanoja ja säilyttämällä kokouksissa jaettu aineisto analyysin

tekemistä varten. Lisäksi tarkoituksena oli koota asiaan liittyvää muuta aineistoa, jotta prosessi olisi mahdollista kuvailla ja arvioida mahdollisimman laajasti.

Tiedon kerääminen havainnoimalla alkoi ensimmäisestä ohjausryhmän kokouksesta. Kokouksissa tehtiin muistiinpanoja asioiden käsittelystä ja kaikesta siitä, mitä liittyy kansalaisraadien järjestämiseen: raadin osallistujien valinta, tapahtuman markkinointi ja osallistujien rekrytointi, ohjausryhmän työnjako, julkisuus jne.

6.1.2 Haastattelu

Haastattelun avulla tutkija voi selvittää ihmisten ajattelua, kokemuksia ja motivaatiota tutkittavasta ilmiöstä. Haastattelu voi olla strukturoitu, puolistrukturoitu tai teema-haastattelu. (Pitkäranta 2009, 63.) Tässä opinnäytetyössä käytetään puolistrukturoitua haastattelua, jossa kysymykset ovat kaikille samat, mutta tutkija ei käytä valmiita vastausvaihtoehtoja, jolloin haastateltava voi vastata kysymyksiin omin sanoin. Tämä haastattelumuoto sopii tässä tapauksessa opinnäytetyön empiirisen tiedon hankintaan, koska tarkoitus on tutkia raatiin osallistujien omia ajatuksia, tuntemuksia ja mielipiteitä tapahtumasta ja kunnan kehittämiseen osallistumisesta. Näin ollen valmiit vastausvaihtoehdot eivät tässä tule kysymykseen, vaan tärkeää on antaa haastateltavan itse pohtia vastauksensa kysymyksiin.

Tässä tutkimuksessa haastattelut toteutettiin kansalaisraadin yhteydessä, sekä ennen että jälkeen tapahtuman. Kansalaisraatiin valittiin 16 sākyläläistä nuorta ositetulla satunnaisotannalla ilmoituskaavakkeessa kysytyjen kriteerien pohjalta. Raatilaista valittiin kuusi henkilöä haastattelua varten. Ennen tapahtumaa pidettävien haastattelujen (Liite 1) kartoitettiin osallistujien ajatuksia kansalaisraadin markkinoinnista ja raatilaisten rekrytoinnista sekä odotuksia kansalaisraadista. Tapahtuman jälkeisissä haastatteluissa (Liite 2) tiedusteltiin haastateltavien kokemuksia kansalaisraadin onnistumisesta ja ajatuksia siitä, miten tapahtumaa mahdollisesti voisi kehittää. Haastateltavat valittiin ennen tapahtumaa, ja heiltä kysyttiin suostumusta sekä haastatteluun, että haastattelun vastausten hyödyntämiseen opinnäytetyön aineistona.

6.1.3 Tulosten luotettavuus

Case-tutkimus ei pyri edustamaan yleistettävyyttä, vaan tapaustutkimuksen kohteena oleva tapaus sinänsä on kiinnostava. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda esiin kunnan keinoja osallistaa kuntalaisia kunnan päätöksentekoon ja kehittämiseen. Case-tapauksena oleva nuorten kansalaisraati toimii esimerkkinä siitä, miten esimerkiksi nuoret voidaan ottaa mukaan kunnan kehittämiseen, ja mitä asioita pitää kansalaisraadin järjestämisessä ottaa huomioon järjestämisprosessin eri vaiheissa. Vaikka tapaustutkimus ei pyri edustamaan yleistettävyyttä, voidaan tutkimuksen tuloksista vetää haastattelujen perusteella yleisempiäkin johtopäätöksiä esimerkiksi siitä, onko tällaisilla tapahtumilla tilausta ja koetaanko osallistuminen merkitykselliseksi asiaksi kuntalaisten mielestä.

6.2 Taustatietoja Säkylän kunnan hallinnosta

Ennen kuin aletaan tarkastella tarkemmin nuorten kansalaisraadin järjestämisprosessia, käydään läpi miten Säkylän kunnassa hallinto on järjestetty. Säkylän luottamushenkilöorganisaatio koostuu valtuuston ja tarkastuslautakunnan lisäksi kuudesta toimielimestä, jotka vastaavat hallintosäännön mukaisista tehtävistä ja palveluiden järjestämisestä omilla päävastuualueillaan. Päävastuualueita ovat (suluissa päävastuualueesta vastaavat toimielimet):

1. Hallinnon ja talouden päävastuualue (kunnanhallitus ja keskusvaalilautakunta)
2. Sivistystoimen päävastuualue (sivistyslautakunta)
3. Perusturvan päävastuualue (perusturvalautakunta)
4. Teknisen toimen päävastuualue (tekninen lautakunta)
5. Ympäristötoimen päävastuualue (Pyhäjärvisuodun ympäristölautakunta). (Säkylän kunnan hallintosääntö 1.1.2014, 1.)

Kunnan henkilöstöorganisaatio koostuu virka- ja työsopimussuhteisesta henkilöstöstä. Hallinnon järjestämistä varten kunnan toiminta on jaettu osastoihin. Osastoja ovat hallinto- ja talousosasto, sivistysosasto, perusturvaosasto, tekninen osasto ja ympäristösosasto. Kukin osasto vastaa päävastuualueensa toimielimien ja henkilöstön tehtävien yhteensovittamisesta sekä henkilöstön työnjaosta. Osastoa johtaa osastopäällikkö. Kunnanhallitus määrää osastopäällikön ja tämän sijaisen johtavassa tai itsenäisessä asemassa olevista viranhaltijoista toistaiseksi. Ympäristösosaston osastopäällikön nimeää ympäristölautakunta. Kunnanjohtaja päättää osastojen välisestä tehtävien jaosta ja osastojen välisestä henkilöstön työnjaosta. Toimielimen toimivaltaan kuuluvissa asioissa osastopäällikkö toimii päävastuualueensa toimielimien alaisuudessa. Kunnan operatiivisessa johtamisessa kunnanjohtajan tukena ja asiantuntijoina toimii johtoryhmä. Johtoryhmä myös yhteensovittaa ja kehittää toimielinten tehtäviä, henkilöstön työnjakoa sekä sisäistä hallintoa. Johtoryhmään kuuluvat kunnanjohtaja, hallintojohtaja, sivistysjohtaja, perusturvaajohtaja, tekninen johtaja ja ympäristöpäällikkö sekä kunnanjohtajan johtoryhmään erikseen kutsumat viranhaltijat sekä henkilöstön valitsema henkilöstön edustaja. (Säkylän kunnan hallintosääntö 1.1.2014, 2.)

6.3 Taustaa nuorten kansalaisraadien järjestämiselle Säkylässä

Vaikutusmahdollisuuksien tarjoaminen lapsille ja nuorille heitä itseään koskevassa päätöksenteossa ja itselleen tärkeissä asioissa muokkaa myöhempää suhtautumista yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Omien vaikutusmahdollisuuksien löytäminen ja käyttöönotto tukevat elämänhallintaa ja vastuun kantamista itsestä ja muista. Kuntien tulee nuorisolain 8 §:n mukaan järjestää nuorille mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa. (Rantakokko, Lehtinen, Lundström & Keni 2009, 23.)

Nuorisolain tarkoitus on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Valtioneuvosto hyväksyy joka neljäs vuosi nuorisopolitiikan kehittämisohjelman. Kehittämisohjelma sisältää valtakunnalliset nuorisopolitiikan tavoit-

teet ja suuntaviivat aluehallintovirastojen ja kuntien nuorisopoliittiselle ohjelmatyölle. Kehittämishjelmaa tarkistetaan tarvittaessa. Kehittämishjelman valmistelee opetus- ja kulttuuriministeriö yhteistyössä asianomaisten muiden ministeriöiden kanssa. Valmistelussa tulee kuulla nuorisotyön ja -politiikan keskeisiä tahoja. (Nuorisolaki 72/2006, 1§ ja 4§.)

Säkylän kunnan hallintosuunnittelija Kari Kankaanrannan mukaan (henkilökohtainen tiedonanto 8.10.2014) idea nuorten kansalaisraadien järjestämisestä Säkylässä lähti vuonna 2012 järjestetystä ikäihmisten kansalaisraadista, joka onnistui erinomaisesti. Kun vielä muualla Suomessa järjestettyjen nuorten kansalaisraatien kokemukset ja tulokset ovat olleet hyviä, päätettiin Säkylässä järjestää kansalaisraati nuorille. Säkyläläisnuoret pääsisivät näin kehittelemään ja ideoimaan Säkylän kuntaa omasta näkökulmastaan.

Säkylässä järjestettävän nuorten kansalaisraadin tavoitteena on toteuttaa valtioneuvoston lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämishjelman tavoitteita. Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämishjelman ensimmäisenä strategisena tavoitteena on, että lapset ja nuoret kasvavat aktiivisiksi ja yhteisvastuuta kantaviksi kansalaisiksi (Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämishjelma 2012-2015, 11). Näin nuorten kansalaisraadin järjestämisen kautta edistetään samalla sekä kuntalain 27§:n että lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämishjelman ensimmäisen strategisena tavoitteen konkreettista toteutumista. (Säkylän sivistyslautakunnan pöytäkirja 11.3.2014, §12.)

6.4 Kansalaisraatiprosessin seuranta

Säkylän kansalaisraadin suunnittelu- ja järjestelytyö aloitettiin alkuvuodesta 2014. Idea nuorten kansalaisraadin järjestämisestä esiteltiin Säkylän kunnan sivistyslautakunnalle lautakunnan kokouksessa 11.3.2014. Kokouksessa esiteltiin nuorten kansalaisraadin hankesuunnitelma, jossa selvitettiin mistä kansalaisraadissa on kysymys, miten sitä järjestetään ja mihin sen järjestämisellä pyritään. Sivistyslautakunta päätti kansalaisraadin järjestämisestä kokouksessa esityksen mukaan. Vaikka virallinen vahvistus kansalaisraadin järjestämisestä tuli vasta sivistyslautakunnan maaliskuun

kokouksessa, oli valmistelutöitä kansalaisraadın järjestämiseksi tehty jo vuoden 2013 lopulta lähtien. Nuorten kansalaisraatia varten oli lähetetty 4.12.2013 hakemus Ely-keskukseen hankerahoituksen saamiseksi hallituksen lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman toimeenpanoon. (Säkylän sivistyslautakunnan pöytäkirja 17.12.2013 ja 11.3.2014.)

6.4.1 Ohjausryhmän työskentelyn seuranta

Vuoden 2014 alussa koottiin ohjausryhmä kansalaisraadın järjestämistä varten. Sen tehtävä oli alkaa suunnitella syksylle 2014 kaavailtua nuorten kansalaisraatia. Taval- lisesti kansalaisraatia suunnittelemaan ja järjestelemään kootaan sekä projektityö- että ohjausryhmä, mutta Säkylän tapauksessa erillistä projektityöryhmää ei koottu johtuen kunnan organisaation pienestä koosta. Ohjausryhmä toimikin tavallaan myös projektityöryhmänä. Ohjausryhmään valittiin seitsemän henkilöä, jotka toimivat lä- heisessä yhteydessä nuorten kanssa esimerkiksi palvelujen tai muun arkipäiväisen toiminnan kautta. Lisäksi ohjausryhmään valittiin kaksi oppilasta, jotta tapahtuman suunnittelussa voitiin hyödyntää myös nuorten mielipiteitä. Näin ollen ohjausryhmän kokoonpanoon kuului kunnan sivistysjohtaja, perusturvajohtaja, hallintosuunnittelija, vapaa-aikasihteri, yhteiskoulun rehtori, opinto-ohjaaja, erityisopettaja sekä kaksi oppilasta. Raati kokoontui kevään 2014 aikana noin kuukauden välein Säkylän kun- nanvirastossa. Seuraavassa kuvataan miten raadın järjestämisprosessi eteni helmi- kuusta 2014 lähtien kohti itse kansalaisraatitapahtumaa.

Ohjausryhmän 1. kokous 3.2.2014:

Ohjausryhmän ensimmäinen kokous pidettiin helmikuun alussa 2014. Kokouksen aluksi pidettiin lyhyt esittäytymiskierros, jossa jokainen ohjausryhmän jäsen kertoi hieman itsestään ja omasta taustastaan. Kokouksen alussa esiteltiin kansalaisraadın perusajatus. Raadın tavoitteena on kasvattaa luottamusta kunnan ja nuorten välillä, ja samalla saada nuorten ääni kuuluviin päätöksenteon tueksi. Samalla käytiin läpi deli- beratiivisen demokratian käsite todeten kansalaisraatiformaatin perustuvan keskuste-

lemaan ja pohdiskelemaan asioiden ratkaisuun. Ohjausryhmän ensimmäisessä kokouksessa valittiin raadin teemaksi “Nuorten kunta”.

Kokouksen yhtenä keskeisenä asiana oli tehdä päätös siitä, mistä ikäluokista raatilaiset valitaan. Pohdinnan ja keskustelun tuloksena päädyttiin valitsemaan raatilaiset vuosina 1996-1999 syntyneistä säkyläläisistä nuorista. Raatiin valittaisiin vapaaehtoisista 16 nuorta kyselykaavakkeen pohjalta. Tavoitteena on saada raatiin mahdollisimman laaja-alainen edustus säkyläläisistä nuorista. Kokouksessa pohdittiin myös kansalaisraadın ajankohtaa. Ajankohdan valinnassa tuli ottaa huomioon esimerkiksi syysloman ajankohta, oppilaiden lukujärjestykset ja lukion koeviikot, jotta kansalaisraadın vuoksi oppilaiden opiskelulle koituisi mahdollisimman vähän haittaa. Raati päätettiin sijoittaa lokakuulle koululaisten syyslomaa edeltävälle viikolle ajanjaksolle 14.-17.10.2014. Kokouksessa todettiin, että kansalaisraadille oli haettu lisärahoitusta hankerahoituksen muodossa kulttuuri- ja opetusministeriöltä. Hankerahoituksen saaminen selviäisi käynnissä olevan kevään aikana.

Ohjausryhmän 2. kokous 24.2.2014:

Ohjausryhmän seuraavan kokouksen aiheina olivat raatilaisten rekrytoinnin suunnittelu, ilmoittautumislomakkeen suunnittelu sekä raadin järjestämispaikkaan liittyvät asiat. Kokouksessa todettiin, että tapahtumaa olisi pyrittävä markkinoimaan näkyvästi, jotta kiinnostus sitä kohtaan heräisi ja sitä kautta olisi mahdollista saada tarvittava ja mahdollisimman laaja-alainen edustus säkyläläisnuorista valittua raatiin. Kansalaisraadın markkinointi ja raatilaisten rekrytointi päätettiin aloittaa järjestämällä kouluun maaliskuulle opinto-ohjaajan tunnit, joissa kansalaisraadın ideasta ja tavoitteista kerrottaisiin koululaisille ja opiskelijoille. Opinto-ohjaajan tuntien yhteydessä nuorten olisi myös mahdollista ilmoittautua vapaaehtoisiksi tapahtumaan. Tapahtumaa päätettiin esitellä myös oppilaiden vanhemmille 17.3.2014 järjestettävän yhteiskoulun vanhempainillan yhteydessä. Lisäksi tapahtumaa päätettiin tuoda julki kunnan nettisivuille avattavan osion kautta, jossa voi myös ilmoittautua halukkaaksi raatiin. Tapahtumaan vapaaehtoiseksi ilmoittautumisten takarajaksi määriteltiin 17.4.2014. Myös sosiaalista mediaa hyödynnetään markkinoimalla tapahtumaa Facebookissa. Tapahtumaa päätettiin markkinoida myös sanomalehtijuttujen kautta, joten tapahtu-

masta tehtäisiin juttu seudun paikallislehteen sekä Säkylän asukaslehteen. Lehtijutun ajankohtaa pohdittiin siltä kannalta, että ajoitus olisi paras mahdollinen ilmoittautumisten kannalta. Paikallislehden lehtijuttu päätettiin ajoittaa 13.3.2014 päivän lehteen.

Kokouksessa suunniteltiin myös ilmoittautumislomake (Liite 3). Tässä yhteydessä oli pohdittavana kriteerit, joiden pohjalta valinnat suoritettaisiin. Koska tavoitteena oli saada mahdollisimman laaja ja tasapuolinen otanta säkyläläisistä nuorista, oli määriteltävä keskeisimmät kriteerit, joiden pohjalta valinta haluttaisiin tehdä. Ilmoittautumislomakkeen yhteyteen lisättiin kysely, jossa ilmoittautujilta pyydettiin tiettyjä taustatietoja. Näitä taustatietoja olivat sukupuoli, syntymävuosi, koulumenestys (peruskoulun viimeisimmän todistuksen mukaan, keskiarvo alle/yli 8), asuinalue (keskustassa/keskustan ulkopuolella) sekä vapaa-ajan harrastukset (harrastaa/ei harrasta). Kyselylomakkeen muotoa pohdittiin myös, ja todettiin, että antamalla valmiit vaihtoehdot rastitettavaksi ilmoittautijat olisivat parhaiten luokiteltavissa valintaa varten.

Raadin järjestämipaikka oli myös kokouksen asialistalla. Järjestämipaikan valinnan suhteen keskeisiä kriteerejä olisivat tilojen soveltuvuus, viihtyisä ympäristö, sijainti ja ruokailumahdollisuus. Järjestämipaikan tulisi olla tiloiltaan tarpeeksi iso, jotta ryhmät pystyisivät käymään omassa rauhassaan keskusteluaan. Lisäksi ohjausryhmä totesi, että tapahtuman ympäristön tulisi oltava viihtyisä, koska sillä on varmasti vaikutusta paitsi nuorten osallistumismotivaatioon, niin myös käytävän keskustelun tasoon. Yhtenä vaihtoehtona raadin järjestämipaikaksi esille tullut Säkylän yhteiskoulu ei saanut suurta kannatusta juuri siitä syystä. Ohjausryhmän oppilasedustajat totesivat, että nuoret osallistuisivat tapahtumaan varmasti mieluummin, jos se järjestettäisiin muualla kuin koulun tiloissa. Paikan sijaintiin liittyen pohdittavana olivat myös etäämmällä asuvien oppilaiden koulukyyditykset ja niiden aikataulu, jotta raatilaiset pääsisivät koulukyydityksen puitteissa mahdollisimman lähelle järjestämipaikkaa. Ohjausryhmä nosti muutamia vaihtoehtoja kansalaisraadın pitopaikaksi, joita tiedusteltaisiin seuraavaan kokoukseen mennessä. Kokouksessa sovittiin ohjausryhmän jäsenistä vastuuhenkilö, joka ottaisi hoitaakseen tilojen ja tarjoilujen varaukset.

Ohjausryhmän 3. kokous 7.4.2014:

Kokouksen aluksi todettiin, että kansalaisraadın järjestämispaiikka oli lyöty lukkoon. Varauksen yhteydessä sovittiin pitopaikan kanssa myös tapahtuman tarjoiluista. Kokouksessa valittiin ohjausryhmän jäsenistä kansalaisraadille puheenjohtaja, jonka tehtävänä on tapahtuman aikatauluista huolehtiminen ja koko nelipäiväisen tapahtuman läpivienti. Ohjausryhmän kolmannen kokouksen varsinaisena aiheena oli kansalaisraadın aikataulujen laatiminen, sekä lisäksi raadın asiantuntijoiksi pyydettyjen henkilöiden pohdinta. Kokouksen aiheet olivat aikaavieviä. Kokouksen aikana ehdittiin suunnitella kahden ensimmäisen päivän ohjelma, joten seuraavassa kokouksessa sovittiin jatkettavan kahden viimeisen raatipäivän ohjelman suunnittelua.

Kansalaisraadın ensimmäisen päivän ohjelma keskittyisi lähinnä raatilaisten keskinäiseen tutustumiseen sekä raadın henkilökuntaan tutustumiseen. Lisäksi ensimmäisenä päivänä raatilaistille luennoidaan perustietoja Säkylän kunnasta sekä valotetaan kansalaisraatiformaatin ideaa. Ohjausryhmä laati ensimmäisen raatipäivän ohjelman kestoltaan puolitoistatuntiseksi, alkaen kello 13.30 ja päättyen kello 15. Suunnitelman mukaan kansalaisraadın toinen päivä alkaisi aamulla kello 9 ja kestäisi iltapäivään kello 15 asti. Kansalaisraatipäivien aloitus- ja lopetusaikatauluissa piti ottaa huomioon koululaisten kyyditysaikataulut.

Myös tapahtumassa esiintyvien asiantuntijoiden pohdinta oli keskeisessä osassa kokouksessa. Kansalaisraadın toiseen päivään, eli asiantuntijapäivään, suunniteltiin mahtuvan neljä asiantuntijaluennointsijaa. Asiantuntijoiksi olisi yritettävä saada henkilöitä, jotka innostaisivat nuoria sekä osallistumaan että kannustaisivat heitä pohtimaan kunnan asioita omasta näkökulmastaan. Ohjausryhmässä oltiin yhtä mieltä siitä, että nuorten kansalaisraatiin tarvitaan ”vetonaulaksi” nuorten tuntema henkilö, jonka kautta tapahtumalle saataisiin lisää mielenkiintoa nuorten silmissä. Ohjausryhmän oppilasjäseniltä tuli tässä vaiheessa arvokkaita mielipiteitä siitä, minkälaiset asiantuntijat voisivat parhaiten kannustaa nuoria osallistumaan. Tässä vaiheessa mainittiin muutamia julkisuuden henkilöitä sekä television että musiikin puolelta, joiden tiedettiin aiemminkin tehneen vastaavanlaisia luentoja. Esille nousi myös muita henkilöitä, jotka ovat asiantuntijoita nuorten asioissa ja vaikuttamisessa yleensä. Ohjaus-

ryhmä sopi jatkavansa keskustelua asiantuntijoista seuraavassa kokouksessa, kun on ensin selvitetty jo esiin nousseiden asiantuntijoiden mahdollisuutta saapua tapahtumaan.

Ohjausryhmän 4. kokous 24.4. 2014:

Nuorten kansalaisraadın ohjausryhmän neljäs kokous pidettiin viikko ilmoittautumisaian loppumisen jälkeen, joten tässä vaiheessa oli tiedossa jo ilmoittautuneiden määrä ja nimet. Kokouksen asialistalla oli kahden viimeisen päivän ohjelman suunnittelu ja raatilaisten valinta ositetun satunnaisotannan avulla. Aluksi ohjausryhmä kävi läpi ilmoittautumiset. Tapahtumaan ilmoittautuneita vapaaehtoisia oli yhteensä 51 henkilöä. Ikäluokittain vapaaehtoisia oli ilmoittautunut niin, että vuonna 1999 syntyneitä vapaaehtoisia ilmoittautuneita oli 36 henkilöä, vuonna 1998 syntyneitä 13 henkilöä ja vuonna 1997-syntyneitä 2 henkilöä. Vuonna 1996 syntyneistä ei ollut ilmoittautunut yhtään vapaaehtoista nuorten kansalaisraatiin.

Ilmoittatuneet vapaaehtoiset jaettiin ilmoittautumiskaavakkeiden tietojen perusteella ryhmiin satunnaisotantaa varten. Ryhmiin jakaminen tekee satunnaisotannasta ositetun, jonka avulla varmistetaan siitä, että raatilaiset edustaisivat mahdollisimman kattavasti säkyläläisiä nuoria. Kaikkien ilmoittautuneiden profiileista muodostettiin ryhmät excel-taulukkoon, eli ilmoittautuneita jaoteltiin heidän antamiensa taustatietojen perusteella. Tässä ryhmien muodostamisessa oli otettava huomioon, että mikäli jonkun ilmoittautuneen profiili oli ainoa laatuaan, sijoitettiin se mahdollisimman samanlaisia profiileja sisältävään ryhmään. Kun ryhmät oli saatu muodostettua excel-taulukoihin, arvottiin kansalaisraatiin osallistuvat nuoret satunnaisesti. Raatiin arvottiin 16 henkilöä, ja jokaiselle raatiin arvotulle arvottiin myös varahenkilö. Raatilaistille päätettiin tehdä lyhyt info-materiaali kansalaisraadista. Lisäksi sovittiin, että tieto valinnasta ja materiaali toimitetaan koulun kautta. Varalle arvotuille henkilöille päätettiin ilmoittaa ainoastaan, mikäli peruuttamisia tulee. Tämä toimintatapa katsottiin ohjausryhmässä järkeväksi, koska julki oleva tieto sekä osallistujista että varalla olevista henkilöistä saattaisi aiheuttaa ylimääräisiä paikanvaihtoja osallistujien ja varalla olevien kesken.

Raati-laisten valinnan lisäksi ohjausryhmä suunnitteli myös raadin kolmannen ja neljännen päivän ohjelmaa ja aikataulua. Ohjausryhmä päätti laatia kahden viimeisen kansalaisraatipäivän ohjelmaa vuonna 2012 pidetyn ikäihmisten kansalaisraadin ohjelmaa mukaillen. Sen mukaan kolmas kansalaisraatipäivä koostuisi kokonaisuudessaan deliberaatiokeskusteluista. Päivän aikataulu ja ohjelma olisi seuraavanlainen:

- Kello 09.00-11.00: Pienryhmäkeskustelua (kahvitarjoilu keskustelun yhteydessä)
- Kello 11.00-12.00: Ruokailu
- Kello 12.00-13.00: Pienryhmäkeskustelut jatkuvat uusilla kokoonpanoilla
- Kello 13.00-15.00: Keskustelua koko ryhmän kesken sekä julkilausuman luonnostelua (kahvitarjoilu keskustelun yhteydessä)

Kansalaisraadin päätöspäivänä laaditaan lopullinen julkilausuma sekä pidetään lehdistötilaisuus. Päätöspäivän aikataulu ja ohjelma olisi seuraavanlainen:

- Kello 09.00-12.00: Julkilausuman laatiminen (kahvitarjoilu työskentelyn yhteydessä)
- Kello 12.00-12.30: Ruokailu
- Kello 12.30-14.00: Lehdistötilaisuus ja kahvitarjoilu
- Kello 14.00: Kansalaisraadin päätös

Ohjausryhmä pohti alustavasti myös pienryhmien deliberaatiokeskustelujen puheenjohtajia, eli fasilitaattoreita. Puheenjohtajien lopullinen valinta ja varmistaminen sovittiin tehtävän myöhemmin, mutta tässä kokouksessa nostettiin esiin jo muutamia henkilöitä, joita tehtävään voisi kysyä. Ohjausryhmä oli yhtämielinen siitä, että pienryhmien puheenjohtajien olisi hyvä olla henkilöitä, joiden johdolla nuorten olisi mahdollisimman helppoa pohtia ja keskustella asioista. Ohjausryhmä oli myös sitä mieltä, että tehtävään voisi hyvin soveltua nuorten kanssa työskentelemään tottuneet henkilöt, mutta esimerkiksi opettajat päätettiin sulkea tässä vaiheessa pois puheenjohtajia pohdittaessa, koska tapahtumasta haluttiin luoda osallistujille nimenomaan koulun arjesta poikkeava kokemus.

Kokouksessa käytiin vielä läpi kansalaisraadın asiantuntijoiksi kaavailtujen vieraiden tilanne. Luennoitsijoiksi kaavailut henkilöt olivat olleet alustavasti käytettävissä kansalaisraadın asiantuntijoiksi, mutta näihin vaihtoehtoihin liittyi vielä neuvotteluja muun muassa luentopalkkioiden ja matkakustannusten suhteen. Ohjausryhmässä päätettiin palata aiheeseen tarkemmin myöhemmin.

Ohjausryhmän 5. kokous 15.5.2014:

Kokouksen aluksi todettiin kansalaisraadın rahoitukseen liittyen, että lisärahoitukseksi haettua hankerahoitusta kansalaisraatia varten ei saatu opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Ohjausryhmä joutuikin pohtimaan kansalaisraadın taloudellisia raameja, jotka tulisivat ilman lisärahoitusta olemaan varsin tiukat. Niinpä varsinkin asiantuntijoiden valinta herätti keskustelua, sillä kansalaisraatiin varatusta rahasta asiantuntijapalkkioihin kuluu merkittävä osa. Ohjausryhmä päätti perua ainakin toistaiseksi osan alkuperäisiksi asiantuntijoiksi kaavailuista luennoitsijoista selvittääkseen ensin muun lisärahoituksen saamista.

Kansalaisraadın asiantuntijapäivän viimeiseksi asiantuntijaksi ohjausryhmä pohti eräänä vaihtoehtona useamman henkilön paneelia, joka keskustelisi ja puhuisi jostain paikallisesti toteutetusta hankkeesta Säkylässä. Tässä kohtaa esimerkkinä esiin tuli muun muassa Säkyllän jäähallin rakentaminen sekä Säkyllän yhteiskoulun pihaan rakennettu lähiliikuntapaikka välitunti- ja vapaa-ajan toimintaa varten. Kuitenkin tähän liittyvät henkilöt jätettiin vielä mietintään ja asiaan palattaisiin seuraavassa ohjausryhmän kokouksessa. Ohjausryhmässä tehtiin myös päätös kysyä muutamia keskusteluissa esiin nousseita henkilöitä kansalaisraadın kolmannen päivän, eli keskustelulle varatun päivän pienryhmäkeskustelujen puheenjohtajiksi. Raatiin valituille nuorille lähetetään ennakkomateriaalia kansalaisraatiin liittyen. Ohjausryhmä kävi laaditun luonnoksen läpi yhdessä, jonka jälkeen todettiin ennakkomateriaalin olevan valmis nuorille lähetettäväksi. Kokouksessa sovittiin, että koska seuraavana vaiheena kansalaisraadın järjestämisprosessissa on rahoituksen ja esiin nousseiden asiantuntijaehdokkaiden ja muiden asioiden tiedustelu ja selvittely, ei tarvetta ohjausryhmän ko-

koontumiselle ole enää ennen kesää. Ohjausryhmässä sovittiin, että asioiden etenemisestä tiedotetaan ohjausryhmän jäsenten kesken sähköpostin välityksellä.

Ohjausryhmän 6. kokous 28.8.2014:

Nuorten kansalaisraadın asiantuntijakokoonpanoa muokattiin hieman aiemmin suunnitellusta kokoonpanosta. Ohjausryhmä kävi läpi ja hyväksyi asiantuntijat, jotka olivat vahvistaneet saapumisensa kansalaisraatiin. Samalla käytiin läpi kansalaisraadın lopullinen ohjelma ja aikataulu.

Kansalaisraadın lopullinen ohjelma ja aikataulu:

Tiistai 14.10.2014

- Kello 13.00-15.00: Kansalaisraadın ensimmäisenä päivänä tutustutaan toisiin raatilaisiin ja henkilökuntaan. Kunnanjohtaja kertoo Säkylän kunnan perustietoja sekä kunnan tahtotilasta nuorten viihtyvyyden parantamiseksi. Tämän lisäksi kansalaisraadın henkilökunta tarkentaa koko kansalaisraadın ideaa raatilaistalle.

Keskiviikko 15.10.2014

- Kello 09.00-10.30: Päivä alkaa aamupalalla, jonka yhteydessä esiintyy asiantuntijapäivän ensimmäinen asiantuntija Antti Kalliomaa, joka on Suomen nuorisoseurojen pääsihteeri. Kalliomaa luennoi Suomen nuorten kuulumisista sekä nuorten yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta.
- Kello 10.30-11.30: Toisena asiantuntijana esiintyy tapahtumatuottaja Mikko Kittelä, jonka luennon tarkoituksena on herätellä nuoret pohtimaan kuinka he itse voivat vaikuttaa omaan viihtyvyyteensä.
- Kello 11.30-12.00: Ruokatauko
- Kello 12.00-13.30: Asiantuntijapäivän iltapäivän aloittaa Lahden nuorisovaltuuston puheenjohtaja Kimi Uosukainen, jonka luento käsittelee nuorten mahdollisuuksia vaikuttaa paikallisella tasolla.

- Kello 13.30-15.00: Asiantuntijapäivän viimeinen esiintyjä on rap-artisti Uniikki, jonka aihe käsittelee sitä, kuinka saada nuori uskomaan itseensä ja toteuttamaan omia unelmiaan.

Torstai 16.10.2014

- Kello 09.00-11.00: Kansalaisraadın kolmas päivä vietetään deliberaatiokeskusteluiden parissa. Raatilaiset jaetaan neljään ryhmään, joita jokaista johtaa tahtävään valittu fasilitaattori. Päivä aloitetaan pienryhmäkeskusteluilla, jonka yhteydessä tarjoillaan kahvit.
- Kello 11.00-12.00: Ruokailu
- Kello 12.00-13.00: Pienryhmäkeskustelut jatkuvat uusilla kokoonpanoilla.
- Kello 13.00-15.00: Keskustelua koko ryhmän kesken ja samalla aletaan luonnostella perjantaina julkaistavaa julkilausumaa. Kahvitarjoilu keskustelun parissa.

Perjantai 17.10.2014

- Kello 09.00-12.00: Kansalaisraadın viimeisen päivän aikana nuoret laativat edellisten päivien pohjalta julkilausuman. Pienryhmien fasilitaattoreiden johdolla julkilausumaan kootaan nuorten kehittämissideat, jotka luovutetaan kunnan johtoryhmälle ja sivistyslautakunnalle.
- Kello 12.00-13.00: Ruokailu
- Kello 13.00-14.00: Julkilausuman luovutus, lehdistötilaisuus ja kahvitarjoilu
- Kello 14.00: Kansalaisraadın päätös

Kansalaisraatiin valitut nuoret vahvistavat osallistumisensa 15.9. mennessä, jonka jälkeen nähdään onko tarvetta valita varahenkilöitä raatiin. Ohjausryhmän seuraavaksi kokouspäiväksi valittiin 25.9., jolloin olisi jo tiedossa raatilaisten lopullinen kokoonpano. Puheeksi nousivat myös käytännön järjestelyt kansalaisraatipäivinä. Keskeisenä asiana oli raatilaisten kyyditysten onnistuminen, jotta osallistujat pääsisivät ongelmitta paikalle. Seuraavaa kokousta varten sovittiin, että opinto-ohjaaja ja erityisopettaja varmistelevat koulussa koulukyyditysoppilaiden tilanteen. Lisäksi päätettiin, että mikäli raatilaisten joukossa on ammattikoululaisia, varmistetaan heidän kou-

lustaan vielä, että raadin mahdollisesti aiheuttamat poissaolot opetuksesta eivät aiheuttaisi ongelmia heidän opiskelulleen. Fasilitaattoreille varattaisiin palaveri viikkoa ennen tapahtuman alkua, jolloin käytäisiin läpi fasilitaattoreiden tehtävät pienryhmien puheenjohtajina.

Ohjausryhmän 7. kokous 25.9.2014:

Ohjausryhmän kokouksessa todettiin, että nuorten kansalaisraatiin valituista nuorista 10 nuorta varmisti tulonsa asetettuun määräaikaan mennessä. Kansalaisraatiin valittujen nuorten varahenkilöistä oli saatu kaksi nuorta lisää osallistujiksi, joten yhteismäärä tällä hetkellä oli 12 raatilaista. Ohjausryhmä kävi keskustelua siitä, montako nuorta olisi syytä vielä saada mukaan, jotta raatilaisten määrä olisi riittävä ottaen huomioon mahdolliset viime hetken poisjäännit ja sairastumiset. Ohjausryhmä tuli siihen tulokseen, että koulun kautta yritetään saada raatiin valittujen varahenkilöistä vielä neljä henkilöä lisää raatiin, jolloin raatilaisten määrä olisi tavoitteen mukainen 16 henkilöä.

Kansalaisraadın käytännön järjestelyistä käytiin vielä keskustelua. Raatilaisten sovitettiin välitettävän vielä tietoa aikatauluista ja kyydityksistä koulun kautta. Kokouksessa päätettiin, että ohjausryhmällä ei ole tarvetta kokoontua enää ennen kansalaisraatia. Kansalaisraadın arvioiva päätöskokous pidettäisiin kansalaisraadın jälkeen myöhemmin tarkennettavana ajankohtana.

Fasilitaattoreiden kokous 7.10.2014:

Kansalaisraadın pienryhmien fasilitaattoreiksi pyydettyt henkilöt sekä ohjausryhmän jäseniä kokoontui vielä viikkoa ennen kansalaisraadın alkua sopimaan käytännön järjestelyistä. Kokouksen alussa käytiin läpi raatilaisten tilanne, joka oli tavoitteen mukainen, eli 16 raatilaista oli koulun kautta saatu kasaan muutaman varahenkilön lupauduttua vielä mukaan raatiin. Kokouksessa käytiin läpi myös vielä kansalaisraadın idea ja kansalaisraatipäivien ohjelma. Kansalaisraadın kolmantena päivänä käytävien pienryhmäkeskustelujen tarkoituksesta ja ”säännöistä” käytiin myös keskustelua. Fa-

silitaattorin tehtävä on vaativa, sillä deliberaatiokeskustelussa pienryhmäkeskustelua johtava henkilö ei saa antaa vinkkejä eikä johdattaa keskustelijoita tiettyyn suuntaan keskusteluissaan, vaan ryhmän tulee keskenään antaa keskustelun viedä ja löytää ratkaisuja käsiteltävänä oleviin asioihin. Fasilitaattorin tehtävänä on johtaa keskustelua ja pitää keskustelu käynnissä, jotta aikaan saataisiin todellisia ajatuksia ja kehitysideoita. Jotta keskustelu on mahdollista pitää vireänä, sovittiin, että jokainen fasilitaattori pohtii itselleen tukikysymyksiä valmiiksi keskusteluja varten, jotta mahdolliset solmukohdat ja suvantovaiheet keskustelujen aikana olisi helpommin ohitettavissa.

Kokouksessa käytiin läpi kansalaisraadın kolmannen päivän ohjelma ja toimintasuunnitelma. Aamulla raatilaiset jaetaan ryhmiin pienryhmäkeskustelua varten. Puolenpäivän jälkeen keskustelua jatketaan sekoittamalla ryhmät ja kokoamalla uudet pienryhmät jatkamaan aamupäivällä aloitettuja keskusteluja. Kokouksessa päätettiin, että ryhmät jaetaan valmiiksi jo ennen raadın alkua, jotta varmistutaan siitä, että ryhmät muodostuisivat mahdollisimman laajasti säkyläläisnuoria edustaviksi.

6.4.2 Nuorten kansalaisraati 14.-17.10.2014

Tiistai 14.10.2014:

Nuorten kansalaisraadın ensimmäinen päivä alkoi aikataulun mukaisesti kello 13. Raatiin osallistuvat nuoret olivat saaneet luvan lähteä koulusta ruokailujen jälkeen kohti kansalaisraadın pitopaikkaa, joten raatilaisilla oli hyvin aikaa saapua paikalle ennen ohjelman alkua. Tapahtuman aluksi tarjoiłtiin kahvit, jonka yhteydessä kansalaisraadın puheenjohtaja toivotti raatilaiset tervetulleiksi kansalaisraatiin. Puheenjohtaja kävi ensimmäisen päivän ohjelman lisäksi nopeasti myös muiden päivien ohjelmat pääpiirteissään läpi. Kansalaisraadın puheenjohtajan puheenvuoron jälkeen kunnanjohtaja saapui kertomaan kunnan kuulumisia ja yleisiä tietoja Säkylän kunnasta sekä kunnan tahtotilasta nuoriin liittyvien asioiden parantamiseksi. Kunnanjohtaja kävi läpi kuntien tilannetta yleisestikin Suomessa nostaten esiin taloudellisesti haastavat ajat, kuntaliitokset ja väestön muuttoliikkeen maaseudulta kaupunkeihin.

Kunnanjohtajan luennon jälkeen raatilaisille esiteltiin vielä tarkemmin kansalaisraad-
din ideaa ja tarkoitusta, jotta saatiin varmistus siitä, että kaikki osanottajat tietävät
mistä tapahtumassa on kyse. Ensimmäisen kansalaisraadipäivän lopuksi raatilaiset
jaettiin summittaisesti kolmeen ryhmään, joissa suoritettiin kansalaisraad-
in ensimmäinen ryhmäpohdinta. Ryhmiä johtivat raatiin valitut fasilitaattorit, joiden johdolla
raatilaisten piti pohtia hyviä ja kehitettäviä asioita, joita kunnassa nuorten näkökul-
masta voisi olla. Tehtävän tarkoituksena oli tutustuttaa raatilaisia toisiinsa sekä virit-
tää heitä jo myöhemmin kansalaisraadissa ohjelmassa olevaa deliberaatiokeskustelu-
päivää varten.

Kussakin ryhmässä käytiinkin aktiivista keskustelua, joiden tuloksista kukin ryhmä
laati oman ”huoneentaulunsa” keskustelussa esiinnousseista asioista. ”Huoneentau-
lut” ripustettiin huoneen seinälle näkyviin kansalaisraadipäivien ajaksi. Ajatuksena
oli, että julkilausuman laatimisen jälkeen voidaan nähdä, miten ensimmäisenä päivä-
nä laaditut ”huoneentaulut” eroavat lopulliseen julkilausumaan kirjatuihin asioista.

Kansalaisraad-
in ensimmäinen päivä sujui hyvin, ja aluksi hieman jännittyneen oloi-
nen tunnelma vapautui kun raatilaiset pääsivät ryhmissä laatimaan ”huoneentau-
luun”. Päivän ohjelma saatiin käytyä läpi aikataulun mukaisesti kello 15 mennessä.

Keskiviikko 15.10.2014:

Nuorten kansalaisraad-
in toinen päivä oli omistettu kokonaisuudessaan asiantuntijoi-
den luennoille. Raatilaisille esiintyi neljä asiantuntijaa, jotka kertoivat monesta näkö-
kulmasta vaikuttamiseen yleensä liittyvistä asioista. Kansalaisraad-
in toinen päivä al-
koi kello 9 aamupalalla, jonka jälkeen raatilaiset pääsivät kuulemaan päivän ensim-
mäistä asiantuntijaa Suomen nuorisoseurojen pääsihteeri Antti Kalliomaata. Kallio-
maa kertoi raatilaisille valtakunnallisesti laajasti toimivasta Suomen nuorisoseurojen
toiminnasta ja siitä, miten nuorisoseurojen kautta nuorilla on mahdollisuus osallistua
laajakirjoiseen yhteiskunnalliseen toimintaan. Omakohtaisten kokemustensa kautta
Kalliomaa viesti raatilaisille luennossaan myös sitä, että olemalla itse rohkea ja aktii-
vinen, on mahdollista päästä vaikuttamaan ympäristöön ja ihmisten viihtyvyyteen
esimerkiksi erilaisten nuorisojärjestöjen kautta.

Päivän toisena asiantuntijana esiintyi tapahtumatuottaja Mikko Kittelä, jonka yritys järjestää monenlaisia tapahtumia, lumilautailutapahtumista yritysten henkilöstötapahtumiin, ympäri Suomea. Kittelän luennon aiheena oli se, miten nuoret voivat vaikuttaa omaan viihtyvyyteensä. Keskeisenä asiana Kittelä toi esille vapaaehtoistyön merkityksen sekä erilaisille organisaatioille että työntekijälle itselleen. Kittelä totesi, että sen lisäksi, että vapaaehtoistyö on elintärkeä resurssi monelle erilaisia tapahtumia järjestävälle organisaatiolle, niin myös vapaaehtoistyötä tekevä hyötyy tehdystä työstä paitsi hienojen kokemusten kautta, mutta myös työmarkkinoilla arvostettavan työkokemuksen kautta.

Aamupäivän esitysten ja ruokailujen jälkeen iltapäivän esitykset kello 12 aloitti Lahden nuorisovaltuuston puheenjohtaja Kimi Uosukainen. Uosukainen antoi raatilaisille käytännönläheistä tietoa nuorten mahdollisuudesta vaikuttaa ympäristöön ja heihin liittyviin asioihin. Uosukaisen luennossa pohdittiin, millainen on nuorisoystävällinen kunta, ja millaisia oikeuksia ja keinoja nuorilla on vaikuttaa kuntansa asioihin. Uosukainen antoi hyvän ja tiiviin tietopaketin vaikuttamiseen liittyvästä lainsäädännöstä ja nosti esille nuorisovaltuustoa nuorten vaikuttamisen mahdollistajana. Iltapäiväkahvien jälkeen esiintyi päivän viimeisenä vieraana rap-artisti Uniikki. Uniikki kertoi raatilaisille kokemuksistaan omaa uraansa rakentaessaan. Hän antoi nuorille viestiä siitä, että unelmia on mahdollista saavuttaa luottamalla itseensä ja tekemällä työtä tavoitteidensa eteen. Uniikki kannusti nuoria olemaan ”uniikki”, eli olla rohkeasti oma itsensä. Kansalaisraadın toinen päivä sujui ongelmitta ja aikataulussa pysyttiin hyvin päivän päätyttyä jo hieman ennen suunniteltua kello 15:tä.

Torstai 16.10.2014:

Nuorten kansalaisraadın kolmantana päivänä vuorossa oli pienryhmäkeskustelut. Päivä aloitettiin kello 9 aamupalalla, jonka jälkeen raatilaiset jaettiin ennalta suunnitellulla tavalla neljään neljän henkilön ryhmään. Ryhmiä johtivat pienryhmien puheenjohtajat, eli fasilitaattorit, joiden tehtävä oli pitää keskustelu koko ajan käynnissä vaikuttamatta itse keskustelun aiheisiin. Jokaiselle ryhmälle oli varattu rakennuksen sisältä oma paikka, jossa pienryhmä sai työskennellä rauhassa. Keskustelu avattiin

tekemällä pienryhmissä aluksi pieni kirjallinen pohtimistehtävä, jossa ryhmän jäsenet kirjoittivat paperille ajatuksiaan neljään kysymykseen. Kysymykset olivat:

1. Mikä on hyvää Säkylässä?
2. Missä olisi kehitettävää Säkylässä?
3. Mitä asioita asiantuntijoiden esityksistä jäi mieleen?
4. Mitä palveluja tiedät Säkylässä olevan?

Tehtävä alkoi niin, että jokainen ryhmäläinen sai yhden näistä kysymyksistä pohdittavakseen. Tämän jälkeen paperit kiersivät pöydässä siten, että jokainen vuorollaan pääsi lisäämään kuhunkin kysymykseen omia ajatuksiaan. Tällä keinoin saatiin avattua keskustelua “Nuorten kunnan” kehittämiseksi. Keskustelu lähtikin pian hyvin käyntiin ja fasilitaattorit kirjasivat pienryhmäkeskusteluissa esiin tulleita ajatuksia ja ideoita ylös.

Aikataulun mukaisesti kello 11 alkoi tunnin ruokatauko, jonka jälkeen jatkettiin pienryhmäkeskusteluja uusien pienryhmäkokoonpanoin. Ryhmiä sekoittamalla voitiin saada aikaan uusia näkökulmia pienryhmissä aamupäivällä käsiteltyihin asioihin. Tunnin keskustelun aikana fasilitaattorit kirjasivat jälleen uusia esiin tulleita ajatuksia ylös. Kello 13:n jälkeen pidettiin iltapäivän kahvitauko, jonka jälkeen jatkettiin keskustelua koko raadin kesken ja alettiin hieman luonnostella jo keskustelujen tuloksista laadittavaa julkilausumaa.

Fasilitaattorit esittelivät raatilaisille pienryhmäkeskustelujen tulokset. Kehitysehdotuksia oli tullut paljon keskustelujen tuloksena. Fasilitaattorit kävivät vielä keskenään ilmi tulleet ehdotukset läpi ja kokosivat kunkin ajatuksen erikseen A4-paperille. Paperit kiinnitettiin huoneen seinälle näkyviin. Tämän jälkeen raatilaiset saivat kukin itse pohtia mitkä päivän aikana luoduista kehitysideoista merkitsivät raatilaiselle itselleen eniten. Jokainen raatilainen sai viisi post-it-lappua, jotka he kävivät liimaamassa itselleen tärkeimpien asioiden kohdalle. Seinälle muodostui värikäs näkymä, jossa selkeästi tietyt kehitysjatukset olivat saaneet eniten kannatusta. Tällä menetelmällä saatiin kehitysideoiden joukkoa rajattua pienemmäksi jo viimeisen kansalaisraatipäivän julkilausuman laadintaa silmällä pitäen.

Perjantai 17.10.2014:

Kansalaisraadın viimeinen päivä alkoi aikataulun mukaisesti kello 9 aamupalalla. Aamupäivän ohjelmassa oli kello 12:teen mennessä laatia julkilausuma raadissa käytöjen keskustelujen pohjalta. Aamupalan jälkeen alettiin pohtia torstaina seinälle merkittyjä kehitysideoita. Kehitysideoita oli tässä vaiheessa vielä liikaa, sillä julkilausumaan tulisi koota vain ne keskeisimmät ajatukset, joista vallitsisi yhtämielisyys raatilaisten kesken. Torstaina seinään kiinnitetyt post-it-laput olivat jakaantuneet seinälle varsin laaja-alaisesti eri kehitysideoiden kesken, joten seuraavaksi piti ratkaista se, mitkä näistä kehitysideoista todella koskettavat nuoria yhteisesti.

Raatilaisille annettiin valtuudet laatia julkilausumaa keskenään niin, että nuorista valittiin kaksi puheenjohtajaa ja kirjuri johtamaan työtä. Raadın henkilökunta antoi raatilaisille ohjeeksi yhdessä keskustellen selvittää kehitysideoista noin kymmenkunta tärkeintä kohtaa, joista he haluavat antaa viestiä kunnan päättäjille. Raadın henkilökunta poistui toiseen huoneeseen, jotta raatilaist saisivat keskenään keskustella ja laatia julkilausumaa. Sovitun ajan kuluttua raadın henkilökunta palasi takaisin, jonka jälkeen se yhdessä raatilaisten kanssa kävi vielä laaditun julkilausuman läpi. Raatilaist olivat saaneet supistettua kehitysideaat 4-5:een heille tärkeimpään kohteeseen, jotka kukin sisälsivät muutaman kehitysajatuksen. Kun viimeiset viilaukset julkilausuman ulkoasuun oli tehty, kukin raatilainen allekirjoitti valmiin julkilausuman.

Kello 12 aloitettiin ruokailu, jonka jälkeen kello 13 saapui tilaisuuteen kutsutut kunnan edustajat vastaanottamaan nuorten kansalaisraadın julkilausuman. Julkilausumaa saapui vastaanottamaan kunnan perusturvajohtaja, sivistysjohtaja, vapaa-aikasihteeri sekä sivistyslautakunnan edustaja. Paikalle saapui kutsuttuna myös lehdistön edustajia paikallislehdestä sekä kunnan asukaslehdestä. Julkilausuman laatimista aamupäivällä johtaneet puheenjohtajat esittelivät julkilausuman kunnan edustajille, jotka puolestaan antoivat vastauksensa esittelyyn. Julkilausuman luovutuksen jälkeen kansalaisraadın puheenjohtaja lausui kiitokset raatilaisille, jonka jälkeen nuorten kansalaisraati päättyi noin kello 14.

6.4.3 Julkilausuma

Nuorten laatimaan julkilausumaan kirjattiin lopulta neljä osa-aluetta, joihin raatilaiset toivoivat parannuksia. Nuorille tärkeitä ja kehittämistä vaativia kohteita olivat kunnan urheilupaikat, nuorten kokoontumispaikka, koulukeskuksen parkkipaikka ja nuorisotilat. Näihin kohteisiin liittyvät vaatimukset koskivat osin paikkojen ehostamista ja kunnostamista, mutta myös esimerkiksi urheilu- ja nuorisotilojen aukioloaikojen ja käyttövuorojen uudelleen organisoimista ja tasapuolisempaa jakamista eri käyttäjäryhmien kesken. Omana kohtanaan julkilausumaan oli merkitty muita kehitysehdotuksia, jotka eivät kuuluneet edellä mainittuihin kategorioihin. Muina kehitysehdotuksina raatilaiset olivat tuoneet esiin tarpeen koirapuistolle, katuvaloille, bussipysäkkien parantamiselle sekä nuorisovaltuuston perustamiselle Säkylyän.

6.4.4 Jatkotoimet ja seuranta

Julkilausumaa vastaanottamaan saapuneet kunnan edustajat lupasivat viedä julkilausuman nähtäväksi kunnan toimielimiin. Ensimmäisenä se viedään sivistyslautakuntaan nähtäväksi, jonka kautta se välitetään tarpeen mukaan niihin luottamuselimiin, joita julkilausumassa esitetyt kehitysehdotukset koskevat. Julkilausumaan merkittiin, että raadin järjestäjä kutsuu raatilaiset uudelleen koolle seurantatilaisuuteen vuoden 2015 syksyllä. Seurantatilaisuudessa tarkoituksena on arvioida sitä, miten julkilausumaan kirjattuja kehitysehdotuksia on kunnan taholta siihen mennessä toteutettu.

Kansalaisraatiprosessin viimeisenä vaiheena raadin järjestäjä laatii kansalaisraadista loppuraportin, joka julkaistaan vuoden 2015 alussa. Loppuraportissa käydään läpi taustaa kansalaisraadista järjestämiseksi sekä sen tavoitteet, ja kuvataan järjestämisen prosessin keskeisemmät vaiheet ja itse kansalaisraadista kulku. Loppuraportin tarkoituksena on olla dokumentti järjestetystä kansalaisraadista ja antaa eväitä seuraavien kansalaisraatien järjestämistä varten.

6.5 Haastattelututkimuksen toteutus

Haastattelututkimuksen avulla oli tarkoitus selvittää sitä, miten kansalaisraatiin osallistuvien mielestä kansalaisraati soveltuu keinona osallistua ja vaikuttaa kunnan ja lähiympäristön asioihin ja päätöksentekoon. Haastatteluilla pyrittiin selvittämään myös raatilaisten mielipiteitä kansalaisraadista ja tapahtuman järjestelyistä, jotta koko kansalaisraatiprosessin onnistuminen oli mahdollista arvioida. Haastattelut tehtiin sekä ennen että jälkeen kansalaisraadin, jotta pystyttiin arvioimaan sitä, miten raatilaisten kokemukset kansalaisraadista vastasivat heidän ennako-odotuksiaan.

Raatilaisista valittiin kuusi nuorta haastatteluihin, jotka tehtiin ennen ensimmäisen kansalaisraatipäivän alkua sekä viimeisen kansalaisraatipäivän lopussa. Haastateltavat valittiin sattumanvaraisesti niin, että jokaisesta raatiin osallistuvasta ikäluokasta (1997-99-syntyneet) oli vähintään yksi edustaja haastateltavana. Valinta tehtiin kansalaisraatia edeltävällä viikolla, ja haastattelupyyntö välitettiin opettajien kautta kyseisille nuorille. Ennen haastatteluja haastateltaville vielä kerrottiin, mihin tarkoitukseen haastattelut tehtiin ja että opinnäytetyössä ei mainita haastateltavien nimiä. Ensimmäisten haastattelujen jälkeen haastateltavilta kysyttiin vielä suostumusta kansalaisraadin jälkeen tehtävää haastattelua varten.

Kansalaisraatia edeltävä haastattelu jakaantui sisällöllisesti kolmeen osioon, joissa tiedusteltiin raatilaisten kokemuksia ja ennako-odotuksia hieman erilaisista tarkastelukulmista. Ensimmäisessä osiossa tiedusteltiin raatilaisten kokemuksia raatilaisten rekrytoinnin onnistumisesta ja sitä, miten kansalaisraatia vaikuttamiskeinona tuotiin esiin nuorten keskuudessa ennen kansalaisraatia. Tässä osiossa keskeisinä kysymyksinä olivat:

1. Oliko kansalaisraadin markkinointi näkyvää?
2. Minkä viestintäkanavan kautta tietoa on saanut tehokkaimmin?
3. Onko tietoa ollut tarjolla tarpeeksi?

Haastattelun toisessa osiossa kysyttiin raatilaisten ennako-odotuksia kansalaisraadista. Haastateltavilta tiedusteltiin asioita liittyen kansalaisraadin ohjelmaan ja järjes-

telyihin. Haastateltavilta tiedusteltiin myös ennako-odotuksia koskien kansalaisraadissa käytäviä keskusteluja. Kysymyksinä olivat:

1. Millaisia odotuksia sinulla on kansalaisraadin annista?
2. Millaisia ajatuksia kansalaisraadin ohjelma herättää?
3. Millaisia ajatuksia kansalaisraadin järjestelyt herättävät etukäteen ajateltuna?
4. Uskotko, että kansalaisraadissa voi syntyä rakentavia keskusteluja nuorille tärkeistä asioista?

Haastattelun viimeisessä osiossa tiedusteltiin raatilaisten ennako-odotuksia kansalaisraadin vaikutuksesta nuorten äänen esiintuojana. Haastattelun viimeisenä kysymyksenä raatilaisilta tiedusteltiin, että uskovatko he kansalaisraadin avulla saavansa vaikutettua nuorille tärkeiden asioiden kehittämiseen kunnassa.

6.6 Haastattelujen tulokset

6.6.1 Kansalaisraadin markkinointi ja raatilaisten rekrytointi

Ennen nuorten kansalaisraadin alkua raatilaisilta tiedusteltiin mielipiteitä siitä, miten kansalaisraatia tuotiin esiin raatilaisten rekrytointivaiheessa. Säkylän nuorten kansalaisraatia mainostettiin ja markkinoitiin koulussa, kunnan edustajan kouluvierailulla, sekä kunnan internetsivujen, sosiaalisen median ja paikallislehtien avulla. Haastateltavien mielestä nimenomaan koulussa sekä ohjausryhmän edustajan että opettajien toimesta tapahtunut tiedottaminen ja markkinointi, oli ollut tehokkain tapa saada tietoa kansalaisraadista.

”Koululla käytiin viime keväänä kertomassa tästä tapahtumasta, niin se oli kyllä hyvä..”

”Opettajien kautta lähinnä on ehkä saatu parhaiten infoa tästä tapahtumasta..”

Haastateltavien mukaan opettajat olivat puhuneet paljon kansalaisraadista koulussa, ja myös ohjausryhmän edustajan tekemää vierailua pidettiin hyvänä asiana. Kukaan

haastateltavista ei kokenut sosiaalisen median tai paikallislehden kautta toteutettua tiedottamista omalta osaltaan merkittävimänä keinona saada tietoa tapahtumasta.

Haastateltavilta kysyttiin myös, että oliko kansalaisraadien ohjelmasta ja tavoitteista ollut tarpeeksi tietoa saatavilla ennen tapahtumaa. Tämän kysymyksen kohdalla haastateltavien mielipiteissä oli hajontaa puoleen ja toiseen. Toisten mielestä tietoa oli ollut saatavilla, mutta toiset taas olisivat kaivanneet hieman yksityiskohtaisempaa tietoa ohjelmasta ja sisällöstä yleensä. Kansalaisraatiin valituille nuorille toimitettu ennakkomateriaali oli haastateltavien mielestä hyvä tietopaketti, mutta haastatteluista kävi myös ilmi, että varajäsenet eivät välttämättä olleet saaneet ennakkomateriaalia, mikäli eivät itse olleet aktiivisesti sitä pyytäneet.

6.6.2 Ennakko-odotukset kansalaisraadista

Kaikkien haastateltavien mielestä kansalaisraati vaikutti ennakkoon varsin mielenkiintoiselta tapahtumalta.

“Vaikuttaa tosi mielenkiintoselta tapahtumalta, enkä muuten olis kyl lähtenytkään mukaan tänne..”

”Joo on tää kyl ihan hyvä juttu, et ite saa tehdä jotain.. ettei se oo ain niin että kaikista asioista on päätetty tuolla jossain..”

Haastateltavien ennakko-odotukset tapahtumasta olivat yhdensuuntaisia. Keskeisimpänä viestinä haastatteluista tuli esiin tarve saada nuorten ääni kuulumaan kunnan päätöksenteossa. Kansalaisraadilta odotettiin sitä, että raatilaiset saisivat oikeasti kehitettyä nuorten olosuhteita Säkylässä parantavia kehitysideoita, jotka otettaisiin kunnan päättäjien taholla vakavaan harkintaan ja joita myös voitaisiin toteuttaa. Sen lisäksi, että nuoret pääsisivät vaikuttamaan päätöksentekoon itselleen tärkeissä asioissa, kansalaisraadilta odotettiin myös sitä, että tapahtuma toisi osallistujille uutta ja

hyödyllistä tietoa mahdollisuuksista vaikuttaa ja osallistua oman elinympäristön kehittämiseen.

Nuorten kansalaisraadien ohjelman haastateltavat kokivat ennakkoon mielenkiintoiseksi. Ohjelman monipuolisuus, eri osaamisen alueilta olevat luennoitsija-asiantuntijat sekä keskustelut herättivät kaikissa haastateltavissa innokkuutta.

”No se on ihan hyvän kuulonen.. et siel on niit asiantuntijoita sit kertomas ja sit ryhmis tehdään ne lausunnot..”

Kansalaisraadin järjestelyt vaikuttivat haastateltavien mielestä ennakkoon hyviltä. Kansalaisraadin pitopaikkaan oltiin tyytyväisiä, ja uskottiin sen soveltuvan hyvin kansalaisraadin pitopaikaksi. Hyötynä nähtiin mm. se, että paikka sijaitsee lähellä. Kansalaisraadin kestoa haastateltavat arvioivat sopivaksi, eikä sen, että opiskelijat viettävät neljä päivää pois koulusta uskottu aiheuttavan haittaa opiskelulle.

Haastateltavat uskoivat ennen kansalaisraadin alkua, että kansalaisraadissa tulee syntymään hyvää keskustelua nuorille tärkeistä asioista. Kansalaisraatiin valitun ryhmän todettiin olevan kyvykäs kehittämään ja ideoimaan kehitysehdotuksia. Haastateltavilta löytyi uskoa siihen, että julkilausumaan tullaan saamaan toteuttamiskelpoisia kehitysideoita.

”Et kyl mä uskon, tai ainakin toivon niin, et menis ihan sin päättäjil asti et mitä me tääl puhutaan ja sovitaan..”

Haastateltavien vastauksissa tuli hieman hajontaa siinä, miten he uskoivat julkilausuman kautta nuorten äänen välittyvän kunnan päättäjille saakka. Kaikki eivät ennakolta olleet täysin vakuuttuneita siitä, että julkilausuman kautta päättäjille välitettävät nuorten kehitysideat otetaan huomioon kunnan päätöksenteossa. Toisaalta muutama haastateltava oli varma, että kansalaisraadin anti otettasiin ainakin jossain määrin päätöksenteossa huomioon jatkossa. Heidän mielestään kehitysideoiden luonne vaikuttaa siihen, millaisella vakavuudella päättäjät suhtautuvat niihin. Haastateltavien keskuudesta löytyi ymmärrystä myös sille, että varmastikaan kaikkia julkilausumaan

kirjattavia asioita ei pystytä toteuttamaan. Eräänä perusteluna sille, että kansalaisraadissa esiin tulevilla nuorten kehitysideoilla tulisi olemaan vaikutusta kunnan päätöksenteossa, oli kunnan pieni koko.

6.6.3 Kokemukset nuorten kansalaisraadista

Välittömästi nuorten kansalaisraadin jälkeen tehtiin samoille henkilöille haastattelu, jossa tiedusteltiin heidän kokemuksiaan neljästä kansalaisraatipäivästä. Haastateltavat olivat varsin tyytyväisiä kansalaisraadin antiin, ja kaikki olivat sitä mieltä, että odotukset kansalaisraadista täyttyivät ja yhden haastateltavan mielestä odotukset jopa ylittyivät. Kansalaisraadin todettiin olleen kiinnostavampi kuin ennalta odotettiin.

”Oikeastaan tästä sai vielä enemmänkin irti kun täällä kävi niitä ihmisiä kertomassa meil niistä asioista, niinkun omia näkökulmiaan ja mitä kaikkee kunta vois niinku tarjota. Et kyl ne antoi paljon lisää tähän tapahtumaan”

Haastateltavien mukaan kansalaisraadin aikana syntyi tunne, että jokaisella raatiin osallistuneella oli mahdollisuus oikeasti vaikuttaa ja tuoda ainakin oma mielipiteensä julki. Kansalaisraadin ohjelma sai kiitosta haastateltavilta monipuolisuudestaan ja sisällöstään kokonaisuudessaan. Kaiken kaikkiaan jokaisen haastateltavan mielestä kansalaisraadin järjestelyt olivat hyvät, ja paikka soveltui hyvin tapahtuman pitopaikaksi. Haastateltavat olivat tyytyväisiä asiantuntijaluennoitsijoihin, sillä asiantuntijat edustivat eri aloja tuoden aiheista erilaisia näkökulmia esiin.

”Mun mielestä asiantuntijaluennot oli mielenkiintosa, mä ainakin itte sain niistä paljon irti, ja niinkun paljon uutta tietoo..”

Haastateltavien mukaan he saivat luennoista hyödyllistä tietoa esimerkiksi siitä, millaisia oikeuksia nuorilla on osallistua ja vaikuttaa oman ympäristönsä asioihin. Kansalaisraadin keskustelupäivänä saatiin aikaan haastateltavien mukaan monipuolisia keskusteluja.

”Joo, kyl synty sitä keskustelua, ja monel oli samankaltaisia mielipiteitä, monelta kantilta niitä pohdittiin..”

Haastattelujen mukaan kansalaisraadin aikana kasvoi luottamus siihen, että nuorten ideoimia kehitysideoita voidaan ottaa kunnan päätöksenteossa huomioon ja toteuttaa. Yhden haastateltavan mielestä varmastikin suuri osa julkilausumaan kirjatuista kehitysideoista tullaan toteuttamaan, mutta totesi myös, ettei kaikkia ole varmasti mahdollistakaan toteuttaa. Esimerkkinä hän mainitsi yleisurheilukentän tartanpinnoitteen, koska kyse on hintavasta hankinnasta ja se koskettaa melko pientä osaa kuntalaisista. Toinen haastateltava totesi, että kehitysideoiden toteuttaminen tulee varmasti viemään aikaa, joten on turha odottaa, että kaikki ideat toteutettaisiin yhtäaikaisesti. Hän uskoi, että toteuttaminen aloitetaan niistä kehitysideoista, jotka ovat helpoimmin toteutettavissa. Yksi haastateltava toivoi nyt järjestetyn nuorten kansalaisraadin avaavan uusia vakuttamismahdollisuuksia myös tulevaisuudessa. Esimerkeiksi hän nosti toisen nuorten kansalaisraadin järjestämisen tai nuorisovaltuuston perustamisen Säkylään.

Haastattelun lopussa haastateltavilta kysyttiin nuorten kansalaisraadin positiivisia ja negatiivisia puolia, eli mihin asioihin oltiin tyytyväisiä ja mitkä asiat olisi voitu järjestää toisin. Kaikki haastateltavat olivat varsin tyytyväisiä siihen, mitä kansalaisraadissa saatiin aikaiseksi.

”No ainakin saatiin aikaseksi tosi paljon, ja varmasti ainakin monipuolisesti kaikkii asioita.. ja just sellaisia asioita joita on mahdollista toteuttaa.. Uskon et ne toteutu..”

Eräs haastateltava totesi, että mukana oli niin erilaisia taustoja omaavia nuoria, joilla on eri ajattelumaailmat, erilaisia harrastuksia ja jotka liikkuvat erilaisissa kaveripiireissä. Hänen mukaansa keskustelut olivat hyviä ja asioita voitiin pohtia useista erilaisista näkökulmista juuri osanottajien erilaisten taustojen ansiosta. Toinen haastateltava totesi, että hyvää oli varsinkin se, että tällainen mahdollisuus päästä vaikuttamaan asioihin järjestettiin nuorille.

”Just se, kun ei ole ollut aiemmin sellaisia tapahtumia et pääsis tällä tavoin vaikuttamaan asioihin.. ja sitä kautta tuoda esiin asioita, jotka menis niinkun hallintoon saakka. Täst tuli just sellainen fiilis et tästä voi oikeasti tul jotain konkreettisia seurauksia.”

Sen lisäksi, että nuoret saivat pohtia kehitysideoita, mainitsivat haastateltavat tärkeäksi asiaksi myös sen, että kansalaisraati tarjosi paljon uutta ja hyödyllistä tietoa nuorille. Yhden haastateltavan mielestä kansalaisraati toi myös varmuutta siihen, että uskaltaa tuoda jatkossakin omia mielipiteitä julki. Haastateltavilta ei tullut lainkaan negatiivisia puolia tai mielipiteitä kansalaisraadista esiin, vaan kaikkien mielestä tapahtuma sujui hyvin ja oli onnistunut. Kaikki haastateltavat totesivat, että voisivat osallistua uudelleen vastaavaan tapahtumaan, mikäli sellainen järjestettäisiin.

6.7 Ohjausryhmän ajatuksia kansalaisraadinn onnistumisesta

Nuorten kansalaisraadinn jälkeen haastateltiin myös kahta ohjausryhmän jäsentä. Haastateltavilta kysyttiin mielipiteitä raadinn järjestämisprosessista ja itse tapahtuman onnistumisesta. Haastateltavien mukaan tapahtuman järjestämisprosessi eteni kokonaisuutena johdonmukaisesti, ja ainoastaan se, että hankerahoitusta ei saatu tapahtuman järjestämistä varten aiheutti pieniä mutkia matkaan. Haastateltavat totesivat, että myös kokemus aiemmin Säkylässä järjestetyn ikäihmistenn kansalaisraadinn järjestämisestä auttoi tämän tapahtuman järjestämisessä. Tiedusteltaessa sitä, mihin osaluueeseen kansalaisraadinn järjestämisessä liittyi suurimmat haasteet, todettiin, että pientä epävarmuutta ennakkoon herätti se, miten nuoret suhtautuisivat ja saadaan sitoutumaan kansalaisraatiin. Tärkeää oli myös saada riittävä vapaaehtoisten osallistujien joukko ilmoittautumaan kansalaisraatiin, jotta tapahtumaan voitiin valita oikeasti edustava ryhmä säkyläläisistä nuorista. Haastateltavien mukaan tähän liittyi haaste ”oikeanlaisesta” tapahtuman markkinoinnista, jotta kansalaisraadinn idea ja tarkoitus saataisiin välitettyä oikein ja tapahtuma vaikuttaisi mielenkiintoiselta. Haastateltavien mielestä tämä olisikin asia, johon olisi syytä kiinnittää huomiota, mikäli vastaavia tapahtumia tullaan järjestämään.

Kansalaisraadipäivien antiin haastateltavat olivat tyytyväisiä. Haastateltavat sanoivat tapahtuman toteutuneen odotusten mukaisesti, ja jopa vielä paremmin kuin odotettiin. Heidän mukaan nuoret jaksoivat hyvin kiinnostua kansalaisraadissa esillä olleista asioista, ja kehittivät hyviä ideoita ja ajatuksia keskusteluissa. Julkilausuman laatiminen sujui haastateltavien mukaan hienosti, kun nuorille annettiin vastuuta sen laatimisessa. Haastateltavien mukaan tapahtuman aikataulu oli hyvä, vaikka kenties pieneen tiivistämiseenkin olisi voinut olla mahdollisuuksia.

7 TULOSTEN ARVIOINTI

7.1 Kansalaisraadiprosessin havainnointitulosten arviointi

Säkylän nuorten kansalaisraadin järjestämistä ja itse tapahtumaa seurattiin noin yhdeksän kuukauden ajan vuoden 2014 aikana. Seuranta tehtiin ohjausryhmän ensimmäisestä kokouksesta lähtien aina viimeisen kansalaisraadipäivän päättäneen julkilausuman luovutukseen saakka. Kansalaisraadin järjestämisprosessissa tiettyjen osa-alueiden suunnittelu ja toteutus olivat avainasemassa onnistuneen tapahtuman järjestämiseksi. Havainnointituloksia arvioidaan näiden osa-alueiden kautta. Kansalaisraadiprosessin keskeisimpiä osa-alueita olivat kansalaisraadin osallistujien rekrytointi ja valinta, kansalaisraadın ohjelman suunnittelu, kansalaisraadipäivät sekä kansalaisraadın jälkeinen seuranta. Koska myös ohjausryhmän toimintaa päästiin tarkkailemaan lähietäisyydeltä, arvioidaan tässä myös ohjausryhmän työskentelyä prosessin aikana tehdyn havainnoinnin perusteella. Seuraavassa arvioidaan, miten Säkylän nuorten kansalaisraadın järjestämisprosessissa nämä vaiheet toteutettiin.

7.1.1 Ohjausryhmän työskentely

Raision ja Vartiaisen mukaan kansalaisraatiin kasattaisiin erillisinä ryhminä sekä projektityöryhmä että ohjausryhmä. Säkylän nuorisoraadın järjestämistä varten tätä ei

kuitenkaan koettu tarpeelliseksi johtuen organisaation pienuudesta vaan ohjausryhmä toimi tavallaan myös projektityöryhmänä. Ohjausryhmän jäsenet oli valittu niin, että mukana oli nuorten kanssa työskenteleviä henkilöitä sekä edustusta sivistystoimesta ja muusta kunnan henkilöstöorganisaatiosta. Kun mukaan oli pyydetty myös kaksi nuorta, oli ohjausryhmän kokoonpano varsin kattava ottamaan huomioon kaiken sen, mikä liittyy nuorille järjestettävän tapahtuman järjestämiseen.

Ohjausryhmän kokoukset aloitettiin helmikuun alussa ja kevään aikana kokouksia pidettiin viisi kertaa ennen kesälomakautta. Syksyllä pidettiin vielä kaksi kokousta ennen kansalaisraadın alkua, sekä erikseen vielä deliberaatiokeskusteluja vetäneiden pienryhmien puheenjohtajien, eli fasilitaattoreiden, “perehdytystilaisuus” viikkoa ennen raadın alkua. Ohjausryhmän kokouksia oli riittävästi ja sopivin väliajoin, joka mahdollisti sen, että järjestelyt etenivät juohevasti. Ohjausryhmässä käytettiin jonkin verran myös sähköpostia kokousten välissä järjestelyiden etenemisen tiedottamisessa, ja jokaisen kokouksen jälkeen jäsenet saivat muistion edellisessä kokouksessa käsitellyistä asioista.

Ohjausryhmän työskentelyssä pieniä haasteita aiheutti kuitenkin ohjausryhmän jäsenten työaikataulujen yhteensovittaminen niin, että kaikki olisivat päässeet kokouksiin paikalle. Osanottajia oli kuitenkin jokaisessa kokouksessa riittävästi, joten ne olivat sikäli päätösvaltaisia. Jotta ohjausryhmästä voitaisiin kuitenkin saada koko käytettävissä oleva potentiaali järjestämisprosessissa irti, voisi olla hyödyllistä tehostaa ohjausryhmän jäsenten vuorovaikutteista yhteydenpitoa kokousten välissä esimerkiksi sähköpostia tehokkaammin hyödyntämällä. Myös mahdollisesti sosiaalisen median hyödyntäminen tilanteen sen salliessa voisi olla hyvä lisä ohjausryhmän työskentelylle. Esimerkiksi Facebookissa on mahdollista perustaa suljettuja ryhmiä, joissa kommunikointi on vaivatonta ja informaatiota on helppo levittää jäsenien kesken.

Ohjausryhmän koostumus oli hyvä, sillä esimerkiksi nuorten kanssa päivittäin työskentelevät koulun edustajat toimivat hyvänä linkkinä ohjausryhmän ja nuorten välillä. Tämän linkin kautta informaatio kulki molempiin suuntiin ilman ylimääräisiä välillä. Kaiken kaikkiaan ohjausryhmän työskentely sujui muutenkin hyvin, ja kokemus aiemmin järjestetystä ikäihmisten kansalaisraadista oli selvästi hyödyllinen

tämän tapahtuman järjestämisessä. Keskustelu ohjausryhmän kokouksissa oli vilkasta ja ilmapiiri rento. Ohjausryhmän kokousten hyvä ilmapiiri mahdollisti sen, että asioista voitiin olla myös eri mieltä ja se auttoi tuomaan uusia näkökulmia ja ratkaisuehdotuksia käsiteltävinä olleisiin aiheisiin.

7.1.2 Kansalaisraadien osallistujien rekrytointi ja valinta

Isona haasteena oli saada markkinoitua tapahtumaa nuorille niin, että kiinnostus kansalaisraatia kohtaan heräisi. Kunnan päätöksentekoon osallistuminen ja vaikuttaminen ei välttämättä kuulosta nuoren korviin kovin houkuttelevalta. Kansalaisraatiformaatin ideaan kuuluu kuitenkin se, että raati olisi mahdollisimman kattavasti kohdeyhteisöään kuvaava ryhmä, joten vapaaehtoisia tarvittiin siis mahdollisimman paljon. Suoraan nuorille koulussa tapahtunut tapahtuman markkinointi toimi varmasti tehokkaimpana keinona tuoda kansalaisraatia esiin, vaikka markkinoinnissa käytettiin myös kunnan internetsivuja, sosiaalista mediaa sekä paikallislehteä keinoina tuoda tapahtumalle laajemmin julkisuutta.

Ehkä hieman yllättäen raatiin osallistuvista ikäryhmistä nimenomaan vanhimpia ikäluokkia oli vaikea saada innostumaan kansalaisraadista. Määräaikaan mennessä vapaaehtoiseksi raatiin oli ilmoittautunut 51 nuorta, joiden joukossa ei vuonna 1996 syntyneitä ollut yhtään ja vuonna 1997 syntyneistäkin vain kaksi nuorta. Lukioikäisten kohdalla tilanteeseen saattaa toki vaikuttaa se, että lukion jälkeinen muuttaminen jatko-opiskelujen vuoksi toiselle paikkakunnalle alkaa olla lähellä, joten mielenkiinto kotikunnan asioihin vaikuttamiseen saattaa olla laskenut. Nuorille kansalaisraatia markkinoitaessa voisi olla hyödyllistä pyrkiä luomaan kuvaa kotikuntaan laajemmin ja myös pitkälle tulevaisuuteen vaikuttavasta tapahtumasta, johon nuorilla olisi mahdollisuus päästä osallistumaan.

Raatiilaisten ja varahenkilöiden valinnan jälkeen itse kansalaisraatitapahtumaan oli aikaa vielä 5-6 kuukautta, joten syytä oli muistuttaa raatilaisia valinnan jälkeen kansalaisraadista. Hyvänä keinona toimi raatiin valituille kesän kynnyksellä lähetetty ennakkomateriaali kansalaisraadista. Raatiin valittujen nuorten tuli myös noin kuu-

kautta ennen kansalaisraatia varmistaa osallistumisensa tapahtumaan, joka olikin tarpeen, sillä määräaikaan mennessä vain kymmenen raatiin valittua nuorta vahvisti osallistumisensa. Näin ohjausryhmälle jäi vielä hyvin aikaa kysyä varahenkilöiden halukkuutta tulla mukaan kansalaisraatiin, jotta tavoitteena ollut 16:n nuoren raati saatiin kasaan. Lopulta kokoon saatiinkin suunnitellun mukainen 16 nuoren kansalaisraati, joten osallistujien rekrytointi onnistui pääasiassa hyvin pienistä hankaluuksista huolimatta.

7.1.3 Kansalaisraadın ohjelman suunnittelu

Kansalaisraadın ohjelmaa suunniteltiin useammassakin ohjausryhmän kokouksessa. Kansalaisraadın pitopaikan varmistaminen oli sikäli tärkeää myös ohjelman suunnittelun suhteen, että kysymykset ruokailujen ja muun tarjoilun suhteen ratkesivat sopivan pitopaikan löydyttyä. Kansalaisraadın ohjelman laatimisessa kului ehkä yllättävänkin paljon aikaa, mutta kansalaisraadın aikataulu saatiin pääpiirteissään valmiiksi kuitenkin huhtikuun lopun kokouksessa. Ohjelman suunnittelussa oli hyvänä apuna se, että monessa kohtaa aikataulujen suunnittelussa voitiin käyttää hyödyksi aiemmin järjestetyssä kansalaisraadissa saatuja kokemuksia.

Avainasiana kansalaisraadın suunnittelussa oli asiantuntijaluennointisijoiden kartoittaminen ja se, kuinka monta asiantuntijaa raatiin kysytään. Tavoitteena oli saada mukaan asiantuntijakaartiin joku nuorten hyvin tuntema julkisuuden henkilö, joka toimi nuorille samalla myös houkuttimena ilmoittautua ja osallistua vapaaehtoiseksi kansalaisraatiin. Kansalaisraadın järjestämisprosessin aikana oli pitkään epävarmaa se, oliko hankeavustusta tulossa, joten se tuotti hieman vaikeuksia asiantuntijoista päätettäessä. Asiantuntijat saatiinkin lopulta selville verrattain myöhäisessä vaiheessa, sillä lopullinen asiantuntijakokoonpano varmistui vasta noin 2-3 kuukautta ennen kansalaisraatia. Samoin myös kansalaisraadın pienryhmäkeskusteluja johtaneiden fasilitaattoreiden valinta venyi melko myöhäiseen vaiheeseen, sillä fasilitaattorikokoonpano saatiin lyötyä lukkoon vasta hieman ennen kansalaisraadın alkua. Kokonaisuutena kansalaisraadın ohjelman suunnittelu eteni varmasti, vaikka epävarmuustekijöitä esimerkiksi asiantuntijoiden saamisen suhteen oli melko pitkään.

7.1.4 Kansalaisraati

Kansalaisraadın järjestelyt sujuivat suunnitelmien ja odotusten mukaan. Kansalaisraadın järjestämispaiikka osoittautui tapahtumaan sopivaksi, sillä tilat olivat viihtyisät ja kun tiloissa järjestyi myös ruokailu, ei ryhmän tarvinnut siirtyä muualle ruokailun vuoksi. Näin ryhmä pysyi tiiviisti yhdessä koko kansalaisraadın ajan, joka auttoi varmasti osaltaan muodostamaan kansalaisraatiin ilmapiirin, jossa jokainen sai tuoda omat ajatuksensa ja mielipiteensä esiin. Kansalaisraadın aikataulu oli laadittu melko väljäksi, joten kiireen tuntua ei syntynyt missään vaiheessa. Aikataulua olisi mahdollisesti voinut jopa hieman tiivistääkin, mutta toisaalta pelivara aikatauluissa olisi mahdollistanut pienimuotoiset hienosäädöt päivittäisissä ohjelmissa mikäli tarve olisi vaatinut.

Kansalaisraadın asiantuntijat osoittautuivat onnistuneiksi valinnoiksi, sillä he antoivat varsin erilaisia näkökulmia nuorten mahdollisuuksista osallistua yhteiskunnan toimintoihin. Myös nuoret kuuntelivat asiantuntijapäivän neljää luentoa mielenkiinnolla, ja jaksoivat kiinnostua kaikkien luentojen sisällöstä. Luennot eivät olleet pelkästään asiantuntijoiden yksinpuhelua, vaan myös raatilaiset pääsivät sanomaan omia mielipiteitään luentojen aiheista. Asiantuntijapäivän luennot antoivat hyviä eväitä keskustelupäivää varten, sillä asiantuntijapäivän jälkeisessä keskustelupäivänä raatilaiset pohtivat myös asiantuntijoiden esiin nostamia asioita. Kansalaisraadın henkilökunnan keskuudessa heräsi pieniä epäilyksiä ennakkoon siitä, että pienryhmäkeskusteluille olisi varattu aikataulussa liikaa aikaa, jolloin fasilitaattoreiden olisi voinut olla vaikea ylläpitää keskusteluja. Pelko osoittautui kuitenkin turhaksi, sillä raatilaiset jaksoivat kehitellä “Nuorten kuntaa” monesta näkökulmasta tarkastellen, ja kehitysehdotuksia syntyikin lopulta varsin iso määrä.

Julkilausumaa varten erilaisia kehitysehdotuksia oli kuitenkin liikaa, joten raatilaisien piti keskenään pohtia raadın päätöspäivän aamuna, mitkä ehdotukset koskisivat nuoria yhteisesti eniten. Ohjausryhmän tekemä päätös antaa raatilaisille kokonaisvastuu kehitysehdotusten karsimisesta ja julkilausuman laatimisesta osoittautui erinomaiseksi. Nuoret saivat aikaan oikein laaditun julkilausuman, johon oli jätetty keskeisimmät ja nuorille yhteisesti tärkeimmät kehitysehdotukset. Julkilausuman luovut-

tamista saapui seuraamaan paikallislehden ja Säskylän asukaslehden toimittajia, jotka uutisoivat myöhemmin tapahtumasta näkyvästi lehdissään.

7.1.5 Kansalaisraadın jälkeinen seuranta

Kansalaisraatiprosessi ei päättynyt julkilausuman luovutukseen, vaan kansalaisraadista saatuja kokemuksia ja sen kautta saatuja tuloksia seurataan vielä kansalaisraadın jälkeen. Nuorten kansalaisraadista laaditaan loppuraportti, jossa käydään läpi raadın järjestäminen ja itse kansalaisraatipäivien anti. Loppuraportti on tarkoitus julkistaa vuoden 2015 alussa. Nuorten laatima julkilausuma lähti kunnan luottamuselımien käsittelyyn. Raatilaiset tullaan kutsumaan vuoden 2015 lopulla seurantapalaveriin, jossa tarkastellaan, kuinka julkilausumassa olleita kehitysideoita on toteutettu siihen mennessä.

Kansalaisraadın loppuraportin laatimisen ja seurantapalaverin järjestämisen kautta viestitään sitä, että kansalaisraati oikeasti on keino päästä vaikuttamaan oman ympäristön kehittämiseen. Julkilausumaankin näkyviin kirjattu seurantapalaverin järjestäminen on viesti myös päätöksentekijöille siitä, että julkilausuma ei jää pelkäksi listaksi toivomuksia, vaan kyseessä on nuorten näkökulmasta laadittuja kehitysehdoituksia, joilla halutaan kehittää ”Nuorten kuntaa”, ja joiden toteutumista myös seurataan.

7.2 Haastattelujen tulosten arviointi

7.2.1 Ennakko-odotukset kansalaisraadista

Haastattelujen avulla pyrittiin valottamaan raatilaisten ennakko-odotuksia kansalaisraadista, sekä sitä, miten nuoret kokivat saaneensa tietoa kansalaisraadın järjestämisestä ja tapahtuman ideasta kokonaisuudessaan. Raatilaisten haastatteluista kävi ilmi se, että nuorille suunnatun kansalaisraadın oikeanlainen markkinointi on tärkeässä

osassa, kun halutaan saada kiinnostus tapahtumaan heräämään ja mahdollisimman iso joukko ilmoittautumaan vapaaehtoiseksi tapahtumaan. Nuoret kokivat, että koulussa tehty tapahtuman markkinointi oli hyvä ja tehokkain tapa saada tietoa mistä kansalaisraadissa on kysymys. Facebookissa olleella mainoksella tai paikallislehden jutuilla ei niinkään tuntunut olleen merkitystä kiinnostuksen herättäjänä.

Nuoret olivat kuitenkin melko hyvin tietoisia jo ennen tapahtuman alkua siitä, miten kansalaisraadin kautta voidaan osallistua ja vaikuttaa kunnassa tehtäviin päätöksiin. Osa haastateltavista olisi siitä huolimatta kaivannut vielä tarkempaa tietoa siitä, mitä kansalaisraatipäivien aikana tehdään. Ohjausryhmän laatima ennakkomateriaali kansalaisraadista todettiin hyväksi, mutta varahenkilöinä mukaan tulleet eivät välttämättä olleet saaneet ennakkomateriaalia.

Kaiken kaikkiaan kansalaisraadin tarkoitus oli valjennut raatilaisille melko hyvin. Kaikki haastateltavat tiesivät, että kansalaisraati on keino saada nuorten mielipiteet esiin ja että kansalaisraadissa laadittava julkilausuma etenee kunnan päätöksentekijöille saakka. Haastateltavat odottivat kansalaisraatia mielenkiinnolla ja kokonaisuudessaan kansalaisraadin ohjelma vaikutti heistä ennakolta mielenkiintoiselta. Kansalaisraadin pitopaikka sai haastateltavilta kiitosta sekä myös se, että päivät olivat jotakuinkin samanmittaisia kuin normaalit koulupäivät. Haastateltavien mukaan raadin ajankohta oli myös hyvä, eivätkä he uskoneet neljän kansalaisraadissa vietetyn päivän haittaavan omaa opiskeluaan. Haastateltavat uskoivat saavansa aikaan hyviä kehitysideoita keskustelujen seurauksena, mutta hieman varauksella suhtauduttiin siihen, että kunnan päätöksenteossa todella otettaisiin nämä ehdotukset huomioon.

Haastateltavien ennakko-odotukset raadista olivat kokonaisuudessaan positiivisia, ja tapahtumaa odotettiin selvästi mielenkiinnolla. Kansalaisraadin markkinoinnilla ja ohjelman sisällöllä oli ollut toivottavia vaikutuksia nuorten mielenkiinnon herättäjänä.

7.2.2 Kokemukset kansalaisraadista

Nuorten kansalaisraadien jälkeen tehdyn haastattelun perusteella raatilaisten odotukset kansalaisraadista täyttyivät, ja raatilaiset saivat tapahtumasta jopa enemmän kuin osasivat odottaa. Haastateltavien mukaan kansalaisraadissa vahvistui tunne siitä, että tapahtuman avulla pääsi oikeasti vaikuttamaan kunnan päätöksentekoon. Kansalaisraadien ohjelma miellytti haastateltavia monipuolisuudellaan ja antoisalla sisällöllään, joka toi monelle nuorelle paljon uutta tietoa vaikuttamisesta ja osallistumisesta yhteiskunnan eri toimintoihin.

Kansalaisraadin järjestelyihin oltiin myös tyytyväisiä, ja kansalaisraadin pitopaikka toimi haastateltavien mukaan erinomaisesti kansalaisraadin ympäristönä. Asiantuntijapäivän luentojen monipuolinen sisältö antoi raatilaisten eväitä deliberaatio-keskusteluja varten. Haastateltavien mukaan ennako-odotukset myös keskustelupäivän tuloksista täyttyivät, sillä keskustelujen tuloksena nousi esiin useita toteuttamiskelpoisia kehitysideoita julkilausumaa varten. Ennako-odotuksiin verrattuna haastateltavien usko tuntui kansalaisraadin aikana hieman vahvistuneen julkilausumaan kirjattujen kehitysideoiden toteutumisesta kunnan päätöksenteon rattaissa. Haastateluissa kävi kuitenkin selväksi se, että nuoret ymmärtävät, ettei kaikkia ehdotuksia varmastikaan voida ainakaan sellaisenaan toteuttaa mm. taloudellisista syistä.

Kansalaisraatia koettiin kokonaisuutena hyvänä alkuna sille, että nuorten mielipiteet otettaisiin jatkossa entistä paremmin huomioon kunnan päätöksenteossa, ja toiveissa oli, että tulevaisuudessa voitaisiin järjestää uusi kansalaisraati nuorille. Myös julkilausumaan kirjattu ehdotus nuorisovaltuuston perustamisesta Säskylään tuli esiin myös haastatteluissa, joten nuorten tarve ja halu saada äänensä kuuluviin ja päästä vaikuttamaan on ilmeinen.

Ohjausryhmässä oltiin myös varsin tyytyväisiä kansalaisraadin toteutuksesta. Vaikka hankeavustusta ei kansalaisraatia varten saatu, onnistui itse tapahtuma erinomaisesti sillä budjetilla mikä käytettävissä oli. Kokonaisuudessaan kansalaisraadin järjestelyprosessi ja tapahtuma onnistui odotusten mukaan. Myös nuoret saivat kiitosta aktiivisuudesta ja siitä, että kansalaisraadissa tuli esiin hyviä kehitysideoita.

8 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyössäni haettiin vastauksia muun muassa siihen, millaisia keinoja kuntalaisilla on vaikuttaa kunnan päätöksentekoon. Laajasti ajatellen kuntademokratian voidaan sanoa rakentuvan edustuksellisesta, käyttäjälähtöisestä ja suorasta osallistumisesta ja vaikuttamisesta. Edustuksellisella osallistumisella viitataan vaaleissa äänestämiseen ja kunnallisiin luottamustehtäviin osallistumiseen. Käyttäjälähtöiset osallistumiskeinot tarjoavat kuntalaisille mahdollisuuden olla mukana suunnittelemassa ja kehittämässä kunnan palveluja. Suora osallistuminen tarkoittaa erilaisia vaaliosallistumista täydentäviä osallistumistapoja, joiden avulla kuntalaiset saavat tietoa kunnan toiminnasta ja voivat ilmaista mielipiteitään. (Sallinen ym. 2012, 38.) Lainsäädäntö liittyy myös keskeisesti opinnäytetyön aiheeseen. Lainsäädäntö velvoittaa ottamaan huomioon kansalaisten osallistumismahdollisuudet, sillä kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen. Esimerkiksi kuntalaki velvoittaa kuntia huolehtimaan siitä, että kuntalaisilla on edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan.

Kansalaisten äänestysaktiivisuus on laskenut viime vuosikymmenten aikana. Opinnäytetyössäni todettiin, että kansalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien parantaminen onkin viime aikoina ollut demokratiatyön keskiössä, josta kielii muun muassa monet valtiojohtoiset hankkeet viime vuosikymmenten aikana. Hankkeiden tavoitteena on ollut kehittää muita, edustuksellisen demokratian rinnalla toimivia tapoja kannustaa kansalaisia osallistumaan. Osallistumiskeinoja voidaan kuvata erilaisen demokratian käsitteiden kautta. Opinnäytetyössäni tuotiin edustuksellisen, käyttäjälähtöisen ja suoran demokratian rinnalla esiin myös vastademokratian ja deliberatiivisen demokratian käsitteitä. Varsinkin suoran demokratian vaikuttamiskeinoja on pyritty vahvasti tuomaan kansalaisten ulottuville viime vuosien aikana. Tietotekniikan kehittyminen on tuonut uusia mahdollisuuksia tarjota suoran vaikuttamisen foorumeja, esimerkiksi Kansalaisaloite.fi- ja Kuntalaisaloite.fi-palvelujen kautta.

Opinnäytetyössäni keskityttiin tarkastelemaan tarkemmin deliberatiiviseen demokratiaan perustuvaa kansalaisraatiformaattia. Kansalaisraati on tapahtuma, jossa raatiin

ositetulla satunnaisotannalla valitut raatilaiset pääsevät pienryhmissä keskustellen kehittämään ratkaisua raadin aiheena olevaan kysymykseen tai ongelmaan. Kansalaisraadissa kuullaan myös asiantuntijoita, joiden luentojen avulla raatilaiset voivat saada lisätietoa aiheeseen liittyvistä asioista. Opinnäytetyössäni haettiin vastauksia myös siihen, millainen prosessi kansalaisraadın järjestäminen on ja miten kansalaisraati koetaan keinona osallistua kunnan toimintaan ja päätöksentekoon. Kansalaisfoorumeja voidaan käyttää edustuksellisen järjestelmän rinnalla joko tuottamaan suosituksia tai tekemään varsinaisia päätöksiä tietyissä asiakysymyksissä. Tutkimuksessa seurattiin Säkylässä järjestetyn nuorten kansalaisraadın järjestämisprosessia ja itse kansalaisraatitapahtuman onnistumista keinona osallistaa kuntalaiset mukaan kunnan kehittämiseen.

Tapahtuman järjestämisprosessi alkoi vuoden 2014 alussa, kun kunnan sivistyslautakunnassa tehtiin esityksen pohjalta päätös tapahtuman järjestämisestä. Tutkimuksessa seurattiin kansalaisraadın järjestämisen etenemistä vuoden 2014 alusta lähtien. Järjestelyprosessin etenemisen seurannan tuloksia arvioitaessa keskityttiin kansalaisraadın onnistumisen kannalta keskeisimpien osa-alueiden arvioimiseen. Näitä olivat osallistujien rekrytointi ja valinta, kansalaisraadın ohjelman suunnittelu, kansalaisraadın jälkeinen seuranta sekä ohjausryhmän työskentelyn arviointi.

Seurannan tulosten perusteella todettiin, että osallistujien rekrytoinnissa haasteeksi koettiin varsinkin se, miten nuorille saadaan markkinoitua kansalaisraatia niin, että kiinnostus tapahtumaa kohtaan heräisi. Markkinoinnin voidaan kuitenkin sanoa onnistuneen, sillä vapaaehtoisia kansalaisraatiin ilmoittautuneita saatiin kuitenkin varsin hyvä määrä. Hieman yllättäen nimenomaan lukioikäiset eivät osoittaneet kovin suurta mielenkiintoa kansalaisraatia kohtaan, sillä esimerkiksi vanhimmasta ikäryhmästä ei vapaaehtoisia raatiin saatu yhtään henkilöä. Asiaan todettiin mahdollisesti vaikuttavan sen, että lukioikäisten muutto jatko-opiskelujen vuoksi toisille paikkakunnille on jo lähellä, joten mielenkiintoa ei välttämättä löydy siinä vaiheessa kotikunnan asioihin vaikuttamiseen. Näin ollen lukioikäisiä varten voisi olla hyödyllistä pyrkiä kehittämään hieman toisenlaista lähestymistapaa tapahtuman markkinointiksi, jotta hekin voisivat kokea vaikuttamisen mielenkiintoiseksi ja tärkeäksi. Tapahtumaa tuotiin esiin myös kunnan internetsivuilla, sosiaalisessa mediassa ja paikal-

lislehtien kautta, joten kansalaisraati sai hyvin myös yleistä julkisuutta järjestämisen vaiheen aikana.

Kansalaisraadin ohjelman suunnittelussa todettiin hyvänä apuna olleen kokemus aiemmin järjestetystä ikäihmisten kansalaisraadista. Ikäihmisten kansalaisraadin aikataulurunkoa oli mahdollista käyttää osittain runkona myös nuorten kansalaisraadin aikataulua suunnitellessa. Ohjelmaa suunniteltaessa keskeisessä roolissa oli asiantuntijaluonnoitsijoiden kartoittaminen ja tiedustelu, sillä kansalaisraatiin vieraaksi saatavien henkilöiden merkitys kansalaisraadin houkuttelevuuteen tiedettiin olevan merkittävä. Kansalaisraadin lopullinen asiantuntijakokoonpano varmistui kuitenkin vasta varsin myöhäisessä vaiheessa johtuen mahdollisten hankeavustusten päätösten odottelusta.

Kansalaisraati sujui ennalta suunnitellun mukaisesti, eikä suuria yllätyksiä tullut vastaan. Kansalaisraadin järjestelyt ja aikataulu pitivät hyvin ja itse asiassa varaa olisi voinut olla jopa tapahtuman aikataulun pienelle tiivistämisellekin. Raatilaiset laativat kansalaisraadissa julkilausuman, jonka he luovuttivat kansalaisraadin päätteeksi kunnan päätöksentekijöille. Kunnan edustajat lupasivat viedä julkilausuman eteenpäin ensin sivistyslautakunnan nähtäväksi, ja sen jälkeen myös niille kunnan toimielimille, joita julkilausumassa olevat asiat koskettavat. Julkilausumaan tehtiin myös merkintä seurantatilaisuudesta, johon raatilaiset saavat kutsun syksyn 2015 aikana. Seurantatilaisuudessa tarkoitus on arvioida julkilausumaan kirjattujen kehitysideoiden toteutumista vuoden aikana.

Ennen kansalaisraatia haastateltiin kuutta raatilaista ja tiedusteltiin heidän kokemuksiaan kansalaisraadin ennakkomarkkinoinnista sekä odotuksia tapahtuman annista. Samoja henkilöitä haastateltiin heti kansalaisraadin jälkeen, jotta saatiin selville miten nuorten odotukset kansalaisraadista olivat täyttyneet. Myös kahta ohjausryhmän jäsentä haastateltiin tapahtuman jälkeen, ja pyydettiin arvioimaan ohjausryhmän näkökulmasta kansalaisraadin järjestämisprosessin ja itse tapahtuman onnistumista.

Yhteenvedon voidaan todeta, että järjestämisprosessin havainnoinnin ja raatilaisten sekä ohjausryhmän haastattelujen perusteella nuorten kansalaisraati oli menestys.

Kansalaisraadın järjestelyprosessi sujui hyvin ja suunnitelmat etenivät kevään 2014 aikana ohjausryhmän työskentelyn ansiosta hyvin eteenpäin. Haasteita aiheutti kansalaisraadın markkinointi nuorille, sekä epätietoisuus hankerahoituksen saamisesta, mutta siitä huolimatta järjestelyt etenivät koko ajan määrätietoisesti eteenpäin, vaikkakin esimerkiksi asiantuntijoiden ja pienryhmäkeskusteluja johtaneiden fasilitaattoreiden kokoonpano lyötiin lukkoon vasta melko myöhäisessä vaiheessa. Itse kansalaisraati onnistui järjestelyjen ja ohjelman suhteen hyvin, ja raatilaisten laatima julki-lausuma oli onnistunut.

Haastattelujen perusteella nuoret olivat kokonaisuudessaan saaneet melko hyvin ennakotietoa kansalaisraadın järjestämisen tavoitteista, ja siitä, miten julkilausuman avulla nuorten ääntä viedään päättäjille, joten sikäli voidaan todeta kansalaisraadın markkinoinnin onnistuneen. Kansalaisraadın jälkeen suoritettun haastattelun perusteella raatilaiset olivat erittäin tyytyväisiä koko kansalaisraadın kokonaisuuteen, ja osa koki saaneensa jopa enemmän kansalaisraadista kuin oli ennen kansalaisraatia osannut odottaa. Kansalaisraadın järjestelyt ja ohjelma sai kiitosta. Myös asiantuntijaluennot olivat raatilaisten mielestä monipuolisia ja nuorille hyödyllisiä.

Haastateltavien mielestä kansalaisraadissa syntyi hyviä keskusteluja, joissa asioita pohdittiin monipuolisesti ja monesta näkökulmasta. Raatilaiset olivat tyytyväisiä julkilausumaan kirjattuihin kehitysehdotuksiin, ja usko kehitysehdotuksien toteutumista vaikutti hieman kasvaneen kansalaisraadın aikana. Haastatteluissa kävi ilmi, että nuoret ovat kaivanneet vastaavanlaisia tapahtumia, joissa myös nuoret pääsisivät sanomaan mielipiteitä asioista, ja joista viesti menee myös päättäjille saakka. Haastateltavat totesivat, että kansalaisraati oli hyvä alku nuorten äänen kuulemiselle kunnassa, ja toivoivat, että tapahtumasta voisi tulevaisuudessa poikia toinen kansalaisraati tai nuorisovaltuusto, joka oli kirjattu myös yhdeksi kehitysehdotukseksi julilausumaan.

Säkylän nuorten kansalaisraati täytti osaltaan hyvin nuorisolakiin kirjattuja tavoitteita muun muassa nuorten aktiivisen kansalaisuuden edistämisen ja nuorten kasvu- ja elinolojen parantamisen osalta, sillä kansalaisraadın kautta nuorille aukesi mahdollisuus osallistua paikallisten ja alueellisten asioiden käsittelyyn. Kansalaisraati soveltui

näin toteuttamaan myös valtioneuvoston lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissohjelman tavoitteita, joita muun muassa on se, että lapset ja nuoret kasvavat aktiivisiksi ja yhteisvastuuta kantaviksi kansalaisiksi.

Johtopäätöksenä tästä tutkimuksesta voidaan todeta, että vaikka viime vuosien aikana on oltu laajasti huolissaan esimerkiksi siitä, että äänestysinto vaaleissa on laskenut, näyttävät kansalaiset olevan siitä huolimatta halukkaita osallistumaan ja vaikuttamaan ympäristönsä ja kuntansa kehittämiseen iästä riippumatta. Säkylässä on nyt kokemusta sekä nuorten että ikäihmisten kansalaisraadeista, joista molemmista kokemukset ovat olleet yksinomaan positiivisia. Vaikka tapaustutkimus ei pyrikään edustamaan yleistettävyyttä, voidaan tämän tutkimuksen tuloksista vetää kuitenkin johtopäätöksiä siitä, että perinteiseen edustuksellisuuteen perustuvan osallistumisen rinnalle kaivataan nykyään yhä enemmän muita vaikuttamisen ja osallistumisen muotoja. Tämän opinnäytetyön tulosten mukaan kansalaisraati on monipuolisuutensa vuoksi kiinnostusta herättävä tapa osallistaa kansalaisia heitä koskevaan päätöksentekoon. Kansalaisraatia on mahdollista muokata kulloinkin kyseessä olevan yhteisön mukaan, ja kun kyseessä on vaikuttamisen lisäksi tapahtuma, josta osallistujat voivat saada hyötyä itselleen myös asioihin liittyvän tietämyksensä syvenemisenä.

Kansalaisten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa ympäröivän yhteiskunnan asioihin on pyritty voimakkaasti kehittämään viime vuosikymmenten aikana mm. erilaisen suoran osallistumisen keinojen avulla. Tietotekniikan kehittyminen on tuonut runsaasti mahdollisuuksia tähän, mutta Säkyllän nuorten kansalaisraadista kokemusten perusteella kansalaisraatiformaattilla voisi myös olla paljon annettavaa kansalaisten osallistajana nyky-Suomessa. Kansalaisraatiformaatti on vielä varsin tuntematon Suomessa, sillä kansalaisraateja ei toistaiseksi ole vielä kovin paljon täällä järjestetty. Niinpä kansalaisraadista idean ja tavoitteiden esiintuominen tapahtuman markkinoinnissa on tärkeää, jotta kansalaiset ymmärtävät ja huomaavat kansalaisraadista kautta avautuvat mahdollisuudet päästä osallistumaan päätöksentekoon. Säkyllän nuorten kansalaisraadista toteutus osoitti, että tilausta tällaisille tapahtumille on, ja kun tapahtuma järjestetään hyvin, voidaan sen avulla saada hyvää kehitystä ja tyytyväisyyttä aikaan kunnissa.

Tämän tutkimuksen antia on mahdollista hyödyntää jatkossa vastaavanlaisten tapahtumien järjestämisprosessin suunnittelussa ja tapahtumien toteuttamisessa. Vaikka tässä tutkimuksen kohteena oli nuorille suunnatun kansalaisraadin järjestäminen, pätevät samat lainalaisuudet ja vaatimukset koskien esimerkiksi tapahtuman markkinointia, järjestämisprosessin ajallista kestoa, raatilaisten valintaa tai itse tapahtuman ohjelman ja aikataulun suunnittelua myös muille kohdeyhteisöille järjestettävien tapahtumien onnistuneessa järjestämisessä.

LÄHTEET

Anttila, P. 2006. Tutkiva toiminta ja ilmaisu, teos, tekeminen. Hamina: Akatiimi Oy.

Anttiroiko, A-V., Haveri, A., Karhu, V., Ryyänen, A. & Siitonen, P. 2003. Kuntien toiminta, johtaminen ja hallintasuhteet. Tampere: Tampereen yliopisto, Kunnallistieteiden laitos.

Citizens jury handbook, 2004. Jefferson Center:n julkaisu. Viitattu 27.10.2014.
http://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&sqi=2&ved=0CCMQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.epfound.ge%2Ffiles%2Fcitizens_jury_handbook.pdf&ei=M5t5VImDBYfMyAPxvILwDg&usg=AFQjCN GVtipOap32J38n1FZeSk0xJq2c0w

Eskelinen, T. ym. 2012. Kunnallinen päätöksenteko. Lapset ja nuoret subjekteina kunnallisessa päätöksenteossa. Teoksessa Gretschel, A. & Kiilakoski, T. (toim.) Demokratiaoppitunti- Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 41-81.

Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirja 66/1991.

Hallintolaki. 2003. L 6.6.2003/434 muutoksineen.

Harju, A. 2010. Puheenvuoro kansalaisyhteiskunnan tulevaisuudesta. Helsinki: SKAF ry.

Harjula, H. & Prättälä, K. 2012. Kuntalaki-tausta ja tulkinnat. Helsinki: Talentum.

HE 1/1998 Hallituksen esitys eduskunnalle uudeksi Suomen hallitusmuodoksi.

HE 31/2013 Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuntajakolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, kuntajakolain eräiden säännösten kumoamisesta sekä kielilain muuttamisesta.

HE-luonnos 8.5.2014. Viitattu 4.9.2014.

http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20140508Lausun/01_HE__kuntalaki.pdf

Heuru, K., Mennola, E. & Ryyänen, A. 2011. Kunta. Kunnallisen itsehallinnon perusteet. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Husa, J. & Pohjolainen, T. 2014. Julkisen vallan oikeudelliset perusteet-Johdatus julkisoikeuteen. Helsinki: Talentum.

Jefferson Center:n www-sivut 2014. Viitattu 1.10.2014. <http://jefferson-center.org/what-we-do/citizen-juries/>

Kankaanranta, K. 2014. Hallintosuunnittelija, Säkyän kunta. Säkyän. Henkilökohtainen tiedonanto 8.10.2014.

Kansalaisaloite.fi-verkkopalvelu 2014. Viitattu 7.8.2014.
<https://www.kansalaisaloite.fi/fi>

Karjalainen, M. 2012. Kansalaisfoorumit edustuksellisessa päätöksenteossa. Viitattu 8.8.2014.
http://oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/1354112413861/Files/Kansalaisfoorumit_edustuksellisessa_paatoksenteossa.pdf

Kohonen, K. & Tiala, T. 2002. Kuntalaiset ja hyvä osallisuus. Lupaavia käytäntöjä kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämiseksi. Helsinki: Suomen kuntaliitto.

Kulla, H. 2012. Hallintomenettelyn perusteet. Helsinki: Talentum.

Kuntalaisaloite.fi-verkkopalvelu 2014. Viitattu 7.8.2014.
<https://www.kuntalaisaloite.fi/fi>

Kuntalaki. 1995. L 17.3.1995/365 muutoksineen.

Kuule kansalaista-hankkeen loppuraportti 2001. Viitattu 7.8.2014.
https://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/.../16818_fi.pdf

Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta. 1999. L 21.5.1999/621 muutoksineen.

Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2012-2015. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2012. Viitattu 15.10.2014.
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2012/liitteet/OKM06.pdf?lang=fi>

Maankäyttö- ja rakennuslaki. 1999. L 5.2.1999/132 muutoksineen.

Mäenpää, O. 2003. Hallinto-oikeus. Helsinki: Talentum Media Oy.

Niiranen, V. 2011. Keskiössä kuntalainen - demokratia itsehallinnon kivijalkana. Teoksessa Haveri, A., Stenvall, J. & Majoinen, K. (toim.) Kunnallisen itsehallinnon peruskivet. Helsinki: Suomen Kuntaliitto, Kunnallistieteen yhdistys, 226.

Nuorisolaki. 2006. L 27.1.2006/72 muutoksineen.

Oikeusministeriön www-sivut 2014. Viitattu 12.8.2014.
<http://www.oikeusministerio.fi/fi/>

Otakantaa.fi:n demokratiasanasto 2014. Viitattu 12.1.2014.
<http://www.termipankki.fi/ext/demokratiasanasto/netmot.exe?UI=figr&height=179>

Otakantaa.fi:n www-sivut 2014. Viitattu 1.11.2014. <https://www.otakantaa.fi/fi-FI>

Oulasvirta, L. & Brännkärr, C. 2001. Toimiva kunta. Helsinki: Kuntakoulutus Oy.

- Pitkäranta, A. 2009. Työkirja laadullisen tutkimuksen tekijälle. Moodlen opiskelumateriaali.
- Raisio, H. & Vartiainen, P. 2011. Osallistumisen illuusiosta aitoon vaikuttamiseen. Deliberatiivisesta demokratiasta ja kansalaisraatien toteuttamisesta Suomessa. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- Rantakokko, J-P., Lehtinen, T., Lundström, I. & Keni, M. 2009. Vallakas-kuntalaisen vaikuttamisopas. Suomen Kuntaliiton julkaisu. Viitattu 7.10.2014. <http://www.kunnat.net/fi/palvelualueet/demokratia/osallistuminen/vallakas/Documents/Vallakas%20-%20kuntalaisen%20vaikuttamisopas.pdf>
- Salminen, O. & Wilhelmsson, N. Valtioneuvoston demokrationpolitiikka 2002–2013 Katsaus ministeriöiden demokrationpolitiikan toteutuksiin. Viitattu 7.8.2014. http://oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/1381928815113/Files/OMSO_53_2013_Demokratian_edistaminen_ministerioissa.pdf
- Suomen Kuntaliiton www-sivut 2014. Viitattu 8.4.2014. <http://www.kunnat.net/fi/Sivut/default.aspx>
- Suomen perustuslaki. 1999. L 11.6.1999/731 muutoksineen.
- Sallinen, S., Majoinen, K. & Salenius, M. 2012. Elinvoimainen ja toimintakykyinen kunta. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- Säkylän kunnan hallintosääntö 1.1.2014
- Säkylän sivistyslautakunnan pöytäkirja 17.12.2013
- Säkylän sivistyslautakunnan pöytäkirja 11.3.2014

Jarkko Karjalainen

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Liiketalouden koulutusohjelma

Kuninkaisten kampus, Huittinen

NUORTEN KANSALAIIRAATI SÄKYLÄSSÄ 14.-17.10.2014:

HAASTATTELU 1.

1. Kansalaisraadın markkinointi ja rekrytointi:

- Oliko kansalaisraadın markkinointi näkyvää?
- Minkä viestintäkanavan kautta tietoa on saanut tehokkaimmin?
- Onko tietoa ollut tarjolla tarpeeksi?

2. Ennako-odotukset kansalaisraadista:

- Millaisia odotuksia sinulla on kansalaisraadın annista?
- Millaisia ajatuksia kansalaisraadın ohjelma herättää?
- Millaisia ajatuksia kansalaisraadın järjestelyt herättävät etukäteen ajateltuna?
- Uskotko, että kansalaisraadissa voi syntyä rakentavia keskusteluja nuorille tärkeistä asioista?

3. Ennako-odotukset kansalaisraadın vaikutuksesta kunnan päätöksentekoon:

- Uskotko, että kansalaisraadın avulla nuoret saavat vaikutettua heille tärkeisiin asioissa kunnassa?

Jarkko Karjalainen
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Kuninkaisten kampus, Huittinen

NUORTEN KANSALAISRAATI SÄKYLÄSSÄ 14.-17.10.2014:
HAASTATTELU 2

1. Miten kansalaisraati vastasi odotuksiasi? (Perusteluja?)
2. Millaisia ajatuksia kansalaisraadinn ohjelma/järjestelyt herättivät?
3. Millaisia ajatuksia asiantuntijaluennot herättivät?
4. Syntyikö kansalaisraadissa mielestäsi rakentavaa keskustelua nuorille tärkeistä asioista?
5. Uskotko, että kansalaisraadinn keskustelujen pohjalta tapahtuu konkreettisia toimia kunnan taholta?
6. Kansalaisraatikonaisuuden plussat ja miinukset?
7. Osallistuisitko tai voisitko suositella muille osallistumista mahdollisesti jatkossa järjestettäviin kansalaisraateihin?

Haluatko päästä tekemään Säkylästä parempaa paikkaa nuorille?

Ilmoittaudu nuorten kansalaisraatiin! Pääset ideoimaan
"Nuorten kuntaa" ja vaikuttamaan Säkylän nuorten asioihin!

Aikataulu!

Nuorten kansalaisraati on nelipäiväinen tapahtuma, joka järjestetään kouluaikana

14.10.2014 kello 13–15 Tutustutaan toisiimme!

15.10.2014 kello 9–15 Kuullaan asiantuntijoita!

16.10.2014 kello 9–15 Keskustellaan ja kehitetään!

17.10.2014 kello 9–13 Laaditaan ja luovutetaan julkilausuma!

Mikä kansalaisraati?

Nuorten kansalaisraati on Säkylän kunnan sivistystoimen järjestämä ainutlaatuinen tapahtuma, jossa 16 paikallista nuorta pääsevät kuuntelemaan huippuasiantuntijoita ja kehittelemään yhdessä "Nuorten kuntaa". Kansalaisraaditi viimeisenä päivänä he tekevät ehdotuksistaan julkilausuman ja luovuttavat sen Säkylän kunnan sivistyslautakunnalle ja kunnan virkamiesjohdolle.

Kenelle?

Nuorten kansalaisraati on tarkoitettu kaikille 1296–1999 syntyneille nuorille. Varsinaiset kansalaisraatiin osallistujat valitaan vapaaehtoisesti ilmoittautuneiden joukosta. Valinnassa vapaaehtoiset ilmoittautuneet jaetaan ominaisuuksien (koulumenestys, asuinalue, ikä, sukupuoli ym.) mukaan muutamiin ryhmiin, joista varsinaiset raatilaiset valitaan satunnaisotannalla.

NUORTEN KANSALAISSRAADIN ILMOITTAUTUMISLOMAKE

Nimi _____
Osoite _____
Puhelinnumero _____
Sähköpostiosoite _____
Sukupuoli nainen mies
Syntymävuosi 1996 1997 1998 1999

Koulumenestys (peruskoulun viimeisin todistus)

keskiarvo yli 8.0 keskiarvo alle 8.0

Asuinalue

keskusta keskustan ulkopuolella

Harrastukset

minulla ON vapaa-ajan harrastus minulle EI ole vapaa-ajan harrastusta

Ilmoittautuminen:

1. Paperiset ilmoittautumislomakkeet voi jättää koulun opettajalle.
2. Sähköisen ilmoittautumislomakkeen saat internetistä www.sakyla.fi/fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/nuorten-kansalaisraati. Tämän voit lähettää sähköpostilla: kari.kankaanranta@sakyla.fi.
3. Lisäksi voit ilmoittautua puhelimitse: (02) 832 8304

Ilmoittautumisaika päättyy 17.4

Jos tullen valituksi Säkylän nuorten kansalaisraatiin, sitoudun osallistumaan raatiin seuraavina ajankohtina 14–17.10.2014.

Sitoudun
En sitoudu

Kiitos ilmoittautumisestasi! Raatiin valituille ilmoitetaan valinnasta henkilökohtaisesti viimeistään huhtikuun loppuun mennessä.